

Un sat autentic cu istoria lui adevărată

RURALUL VA AJUNGE UN LOC AL DINAMICII LINIȘTITE

ANUL XXIII—NR. 7 (975)—9 FEBRUARIE 1974

Flacăra

Stâlpi de case românești

Tovarășe Din-dere, cum se distrează țărani din județul Dolj?

TĂRANUL ROMÂN ESTE UN EXTRAORDINAR ARHITECT

vorbind de sat, vorbim despre părinți

Un cântec despre satul românesc,
Despre ce-a fost și despre ce rămîne,
Acum, cînd în cîmpiile române
Boabele grîului se răzvrătesc
Nemaiputînd ivirea să-și amîne;
Un cântec despre satul românesc.

Că l-au cîntat și pășuniști și snobi,
Aceasta nu contează pîn-la urmă,
Nu-i satul șir de plopî ori deal de snopi,
Nici un hambar și nicidecum o turmă.

El e un fel, al nostru, de a fi,
Istorie ce nu poate să scuze,
Botez al șirurilor de copii
Ce duc lumina patriei pe buze.

Nu, satul nu-i ceva ce se consumă
La felul trei al mesei din oraș.
Un talger e și satul, uriaș,
La un cîntar păzit de-o sfîntă mumă.

Un cântec despre-un sat, schimbat și el,
Pătruns adînc de a schimbării dramă,
Că trebuie și el să aibă-n seamă
Destule renunțări pînă la țel.

Pierdem atîtea spre a fi moderni,
Vom fi bogați, atent trăind acuma,
Că viața unei țări nu poți s-o cerni
Prin site de ocazie de-a gluma.

Încît se schimbă satul, renunțînd
La multe dintre cîte-au fost frumoase,
Însă curînd, mai mult decît curînd,
Un ev fertil va fi ca să se lase.

Dar noi, care venim din acest sat,
Noi știm să cîntărim întreaga faptă,
Știm cum era și știm cum s-a schimbat
Și, mai ales, visăm la ce-l așteaptă.

Pentru că România nu a fost,
Secole-n șir, pe hărțile planetei,
Decît un sat sub presiunea setei
Și-a foamei și-a nevoii de-adăpost.

Cînd Ștefan spunea Putnei să tresară
Și clopotelor ei să aibă glas
Vorbea cu-un sat, după potop rămas,
Un sat cu o răbdare milenară.

Vorbind de sat, vorbim despre părinți,
Că de la el ne tragem toți încoace,
Că satul e acela ce ne face
Mai naturali, mai demni și mai fierbinți.

Că și orașele parcă ne sînt,
Pe unde sînt frumoase, niște sate,
Așa cum vrem să fie, luminate,
Clădite sănătos pe-un bun pămînt.

Nu dăm civilizația-napoi,
Nu răscolim toți secolii de-a latul,
Ci spunem că de dincolo de noi
Ca un strămoș nemuritor e satul.

Și că îl vrem frumos, bogat și nou,
Dar să rămîină satul vetrei noastre
Unde mai urcă dimineți albastre
Și ciocîrliile mai au ecou.

Vom fi copiii veacului acest,
Dar vom avea mereu o rădăcină,
Tăcută, sub tot zgomotul celest,
Dar care e menită să ne țină.

Glorie deci, acum, Acestui Sat
Acestei mătci, acestei stări a firii,
Glorie lui, țăranul care-a stat,
Demn și întreg, în nobilul său sat,
Printre cutremurele omenirii.

Un cântec despre satul românesc,
Despre lumina caldă care-l bate,
Cînd mugurii în somn se răsucesc
Simțînd a înfloririi libertate,
Acum, cînd pe cîmpiile-nghețate,
Ca niște lămpi — boabe de grîu trăiesc
Un cântec dur și dulce, despre toate,
Cîte înseamnă satul românesc
Un cântec și — mai mult — o viață poate.

Adrian PĂUNESCU

omagiu satului românesc, istoriei, duratei și dezvoltării sale

«Comuna, ca unitate administrativ-teritorială de bază, dispune azi de toate condițiile necesare pentru o bună organizare a activității economice-sociale în vederea ridicării nivelului de viață, material și spiritual, al țărănimii».

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvintare la prima Conferință pe țară a Secretarilor comitetelor de partid și a președinților consiliilor populare comunale — 23 decembrie 1971)

ÎMBĂTRÎNISE PĂMÎNTUL,
NOI L-AM ÎNTINERIT

● Cabernet, Riesling și Merlot de Băleni pe piețele lumii ● Fermieri din Liban și Siria vin la Băleni pentru afaceri ● Acolo unde se pleacă pe câmp cu soarele pe cer, nu se câștigă 44 lei la normă

Ce se întâmplă azi în satul românesc? Acolo unde s-a născut Eternitatea noastră? Ce e permanență și ce e schimbare? Nu e, cred, o întrebare banală și nici una care să ne suscite nostalgiile. Știu că în satul meu din Bărăgan nimeni n-ar dori să se întorcă înapoi, să trăiască fie și ca acum 15 ani. De câte ori revin acasă, tata îmi anunță noutățile satului și ele încep de obicei cu vreun soi de griu semănat în Rêde, cu cantitățile enorme de roșii, care se expediază,

zice el, în cutii «Made in Romania», direct din grădinile de pe malul Ialomiței în R.F. Germania sau în Finlanda, apoi treburi ca acelea cu brutăria care nu face piinea bună ca la București, cu consăteni care pleacă «în stațiune» la Herculane, la Felix, la Olănești, cu lipsa unui atelier de reparat televizoare, cu ce o să se întâmple în centrul satului, cum o să se schimbe, și tot așa... La fiecare reîntoarcere descopăr la tata cuvinte noi, neologisme pe care le manipulează corect și cu bună-știință, descopăr întrebări noi care și le pune și mi le pune în legătura cu destinele satului, cu legi, decrete, hotărâri de stat. Numai mama îl mai potolește «Ce te mai bagi tu, moșule, țărănule?! Ce-ți mai trebuie? Mănincă-ți pensia sănătos!»

Nu doar despre tata și despre satul meu vreau să scriu aici, însă așa cum se întrebă el despre o mie și una de lucruri, îmi aduce mereu, acută, în minte întrebarea de la început: ce se întâmplă azi în satul românesc? Un azi în sens de prezent, un prezent nu de-o clipă, ci unul de istorie. Întrebarea are răspunsuri radicale și date nu numai de noi, reporterii, ci mai profunde și atocuprinzătoare date de științe, de cele mai diverse științe. Întrebându-te ce se întâmplă azi cu satul, îți poți răspunde, de pildă, tot cu o întrebare: de ce mai există ca realitate sate dezvoltate și mai puțin dezvoltate? Deși există o singură politică, politica partidului și statului nostru de dezvoltare a agriculturii și satului românesc. Când se fac investiții uriașe în agricultură, când deciziile privind cooperativele agricole sînt unice la nivel național? Ce dialectică le departajează și cum trebuie ea corectată? Este iarăși un răspuns pe care ni-l pot da numai științele.

Aflindu-mă în județul Galați, am rugat anume să merg într-o comună bogată, dar care a fost săracă, una care a pornit foarte de jos și a ajuns foarte sus. Am fost trimisă la Băleni, una dintre acele comune de la talpa Moldovei, pierdute printre dealuri bătrîne, roase, mîncate de vînturi și ploii, care n-au dat oamenilor altceva decît umbra și peisajul. Intru cu mașina pe ulița mare a satului, de fapt șoseaua județeană, o ramificație la stînga, spre Tecuci, din drumul național spre Bîrlad, peste dealurile Bujorului, și observ bunăstarea după case, după oameni, după port. Îmi plac țărâncile care trec, printre ulițele ce dau în șosea, cu boccele

de lînă în mîini, altele cu valurile de lînă în saci de nailon, poartă broboade bogate, ghetе ori cizme, îmi plac copiii care se joacă prin curți îmbrăcați în pufoaice de «fiș», îmi plac multe din fugarele mele observări, dar la urma urmei nu sînt prin nimic excepție față de tot ce vedem, ce întîlnim curent în satele noastre.

Care credeți că este realizarea dumneavoastră cea mai mare de cînd aveți cooperativă agricolă și care a condiționat schimbări marcante în comună?, îl întreb pe Alecu Crăciun, președintele C.A.P. Omul meditează, ezită, îmi spune că îi e greu să facă o asemenea delimitare. Și totuși, fiindcă insist și-i răspund că nu se poate lista fără căpătîi, se hotărăște: «Amfiteatrul». Mă ia pe cîmp și-mi arată dealurile aprinse de roșul coardei de vie, mă ia și-mi spune că n-a fost nimic niciodată aici. Am început în 1958, într-o primăvară vîntoasă. Nu știam să facem terase și am învățat, nu știam să cultivăm vie și am învățat. Satul a fost sat de clăcași, iar viță-de-vie n-a pomenit decît în platou întins, cîteva hectare, la moșierul care avea 80 la sută din pămîntul pe care îl are acum cooperativa. «Amfiteatrul», care și-a încetățenit numele, care a preschimbând denumirile locale ale dealurilor, înseamnă azi 515 hectare de vie, din soiurile cele mai nobile și cele mai pure, din soiurile negre cele mai pretențioase și mai greu de cultivat, dar și cele mai scumpe, înseamnă Fetească, Muscat, Riesling, Băbească, Merlot, Cabernet de Băleni — vinuri și struguri — solicitate la export, înseamnă noi ocupații ale țărănilor din Băleni, înseamnă 60 la sută din veniturile bănești ale C.A.P.-ului obținute în 1973 — 60 la sută din peste 22 de milioane. Și mai înseamnă în 1971 producția de struguri record pe țară pentru care ei, țărăni din Băleni, au fost distinși cu Ordinul Muncii clasa I. Și mai înseamnă că a legat oamenii între ei, i-a învățat să aștepte cu optimism, să creadă că și dealurile sterpe pot să dea rod, să creadă în președintele lor, Alecu Crăciun, care, în 1956 cînd i s-a încredințat conducerea avea doar 26 de ani, o vîrstă cînd alții mai sînt încă atît de legați de tinerețe. «Arat de secole din deal în vale și din vale în deal, pămîntul nostru era sec, nu mai avea stratul fertil, îmbătrînise și noi l-am întinerit — spune acest om, acum matur și Erou al Muncii Socialiste. Ani de zile am făcut campanii întregi de a ne salva pămîntul, de a-l scoate de sub zodia vînturilor, prin perdele de protecție, din

pericolele ploilor, făcînd canalizări pluviale, de a-i stabili stratul fertil, îl îngrășăm în fiecare an cu gunoi și cu îngrășăminte chimice». Acum, ca în marile ferme, pe taralele C.A.P.-ului din Băleni, se împrăștie îngrășămintele și ierbicidele cu avioanele, iar din primăvară stropitul în vii se va face cu elicopterul. Dar pînă la actul acesta de agricultură modernă, tehnicizată și chimizată îmi vorbește președintele că o istorie poate tot atît de dramatică și cu tot atîtea penetrații în obiceiurile țărănilor din Băleni a fost sectorul zootehnic. La început a fost o obligație de plan, și a durat pînă ce s-a devinut rentabil. Noi și-aici nu ne-am făcut încă pijama de mătase și-apoi cămașă. Ne-am făcut prima dată cămașa. Niște grajduri modeste, din paie... Ce s-o lungim, 1973 a fost în zootehnia de la Băleni an de scadență a unor mari autoinvestiții. Grajduri moderne, învelite cu tablă galvanizată, o hidroferă de șase vagoane care asigură apa, centrală termică, profilator pentru viței și o îngrășătorie de miei. Bălenii exportă miei în Siria și Liban, fermieri din aceste țări fac anual vizite acolo, în satul de la talpa Moldovei, ca să trateze afaceri, fără să mai surprindă pe nimeni din sat. Președintele e convins că la ora actuală C.A.P.-urile pot trece la o asemenea agricultură încît pot să atingă producțiile și nivelul de dotare al I.A.S.-urilor, pot deveni mari și puternice ferme.

Dar cîștigul țărănilor în ce stadiu se află?, îl întreb pe Alecu Crăciun. La noi e bun — răspunde. Media e de 44 de lei la norma convențională. Nu-i puțin. Cîștigă bine cel ce muncește bine. Noi avem grijă ca omul să aibă accesul la cîștig. Adică?, îl întreb. Sînt sectoare și lucrări care se plătesc bine, altele mai puțin. Eu cred că în stadiul actual de retribuție prin acord global, e anacronică organizarea în brigăzi specializate la sectorul vegetal. Diferențiază nepermis de mult cîștigul oamenilor. Dacă noi am lucra de pildă, cu ferme viticole, unde plata unei norme convenționale e de 80 de lei, ar însemna ca unii cooperatori să facă într-un an sute de norme convenționale și să cîștige enorm față de cei care lucrează la alte culturi și muncesc, nu glumă. Și țineți cont, la țăran ziua de lucru nu e 8 ore, e zi-lumină. La noi se pleacă la cîmp în zori. Acolo unde se pleacă cu soarele pe cer nu se cîștigă 44 de lei la normă.

Cici IORDACHE

UN SAT AUTENTIC, CU ISTORIA SA ADE- VĂRATĂ, NU O CO- LONIE-DORMITOR

— Să mergi mneata la Bistrița, mi se spune, că n-ai să regreti. Și iată-mă pe ulițele Bistriței, sat așezat cam la vreo 12 kilometri de Drobeta-Turnu Severin. Nu-i frig, nu-i nici zăpadă. În centru, animație destulă, ies copiii de la școală, plus că trebuie să pice dintr-un moment într-altul cursa de Drobeta-Turnu Severin. Umblu, privesc, răspund la saluturi. Chiar, mă gândesc, ce-o fi deosebit în satul acesta? Casele, cele mai multe, cuprinse, gospodărești? Dar asta nu-i o raritate nici în Mehedinți, nici în alte părți. Buna-cuviință și prietenia copiilor, a celor mari care sint gata să-ți dea orice lămurire, fără să te-ntrebe mai întâi cine ești, ce faci? Asta ar putea fi prilej de uimire pentru cine n-a călcat încă la sat. Peisajul — dealuri ce înconjoară din toate părțile așezarea? Departe de a fi nemai-văzut. Atunci?

Gheorghe C. Stoiculescu este învățător și directorul căminului cultural. Aflu cu uimire — prima uimire reală de când mă aflu în Bistrița — că are 70 de ani. E departe de a-i arăta. «Ce vreți, am treabă, ori, dacă n-am, îmi fac, nu pot să stau locului. Că dacă stau, prind rugină și dacă prinzi rugină...» Ce face învățătorul Stoiculescu? Organizează programele casei de cultură, se bate ca să îmbunătățească dotarea clubului, să îmbogățească biblioteca sătească. Toți copiii din sat sint gata în orice moment să răspundă la apelul lui dom' Stoiculescu. De la dînsul am aflat cîte ceva despre satul Bistrița, aparținător comunei Hinova, fiindcă la ora actuală dacă o monografie a locului încă n-a fost întocmită, faptul este într-o oarecare măsură compensat de memoria vie a unor oameni ca învățătorul nostru care au înregistrat fără odihnă evenimentele cele mai importante. Ascult, înregistrez. («...Bistrița este atestată documentar la 1387... Locuitorii săi au avut de înfruntat încercări grele... apropierea Dunării... turcii. Dintotdeauna, chiar și acum, satul Bistrița a fost renumit prin legumicultură. Piața de la Turnu de noi este aprovizionată în cea mai mare parte...») În fine, întreb:

— Mai țin și alții la satul Bistrița, așa cum țineți dumneavoastră? Mai vor și alții să-l facă știut străinilor și să-l vadă propășind?

— Da cum de nu! Toată lumea...

— Asta așa, în general, dar concret, cine, ce face?

La care, învățătorul Gh. C. Stoiculescu îmi răspunde indirect, vorbindu-mi de bărbății satului care în zdrobitoare majoritate lucrează la întreprinderile din Drobeta-Turnu Severin.

— Pleacă dimineața, vin pe inserate. Când și cum să mai aibă timp de grijile comunei? În lipsa lor, cei ce dau un oarecare ritm vieții satului sint firește femeile, copiii, unii bătrîni.

— Dar cadrele didactice ale școlii?, mă pregătesc să întreb. Răspunsul vine prompt sub forma unui autobuz I.T.A. în care se grăbesc să se urce printre alții mai multe persoane mature și cu aspect vestimentar emanante urban care, aflu, sint profesorii și învățătorii din Bistrița. În totalitate locuiesc la Drobeta-Turnu Severin, sint adică navetiști. Ajung în sat la 7,30 dimineața și pleacă în jurul orelor 13,00. Să nu ne grăbim să-i judecăm drastic și nediferențiat. Mai ales că mulți dintre ei, în frunte cu directorul, stau nu o dată în școală și după plecarea cursei de prînz, dînd meditații copiilor ori antrenându-i în diverse activități

cultural-sportive. Sigur, ar fi bine într-un sat ca măcar o parte din cadrele didactice să fie de fel din partea locului. Alt fel ar fi viața spirituală a satului ori comunei respective. Dar cîți din frunțașii comunei — și e vorba de primar mai întâi — dau sprijin acestor învățători și profesori, asigurîndu-le locuință, înlesniri în privința procurării de lemne, alimente etc., în ultimă instanță acordîndu-le respectul pe care-l merită cu prisosință?

Este tot un fel de a-ți arăta atașamentul față de satul natal, doar că într-un fel mai puțin spectaculos, dar ceva mai dificil. Dar «obrazul subțire, cu cheltauială se ține» și dacă vrei activitate bogată la cămin, la bibliotecă, dacă vrei monografie sătească, atunci apleacă urechea și la doleanțele, în

cea mai mare parte justificate, ale intelectualității satului!

Mi s-ar putea argumenta că în lumea satelor a mai existat și popa Tanda. Că fără sacrificii și apostolat nu se poate propăși. Așa este. Iar exemplul cel mai concludent mi-a fost servit în persoana — coincidentă? — a preotului și învățătorului pensionar Gheorghe N. Dumitrescu-Bistrița. Optzeci «și ceva» de ani. Privire albastră, mișcări pline de siguranță, în flagrantă opoziție cu vîrsta enunțată. Folclorist pasionat, Gheorghe N. Dumitrescu scoate pe cheltauială proprie revista «Izvorășul», care apare neîntrerupt din 1919 pînă în 1942. Mai editează culegeri de folclor, calendare, o altă «foaie populară» intitulată «Opaițul satelor». Colaborează activ la diverse reviste și publicații.

se bucură de stima și prietenia unor personalități proeminente ale vieții noastre culturale. Întreține o vastă corespondență cu folcloriști sau iubitori de folclor din țară și de peste hotare. Despre activitatea sa s-a scris și se mai scrie încă în cele mai diverse ziare și reviste. Ba a fost și filmat, iar un cunoscut de-al său, de fel din Drobeta-Turnu Severin, l-a văzut la jurnalul de actualitate în urmă cu mai multă vreme tocmai în... Cuba, pe cînd respectivul lucra acolo, constructor fiind.

Tot ce a făcut, a făcut în satul Bistrița din Mehedinți. În timpul liber. Pe banii săi.

Pentru ca satul și folclorul mehedințean să fie mai bine-cunoscute, mai admirate și iubite.

Două camere au fost literalmente transformate în muzeu. Există aici o abundență de mărturii ale activității lui Gheorghe N. Dumitrescu-Bistrița care uluiește. Îmi arată o monedă cu efigia lui Alexandru Macedon. «Am descoperit-o pe teritoriul comunei». Un fel de topor cioplit grosolan, din os, mărturie a vechimii populației din același perimetru geografic. Arme turcești. «Dunărea a fost forțată nu o dată, și noi eram în drum».

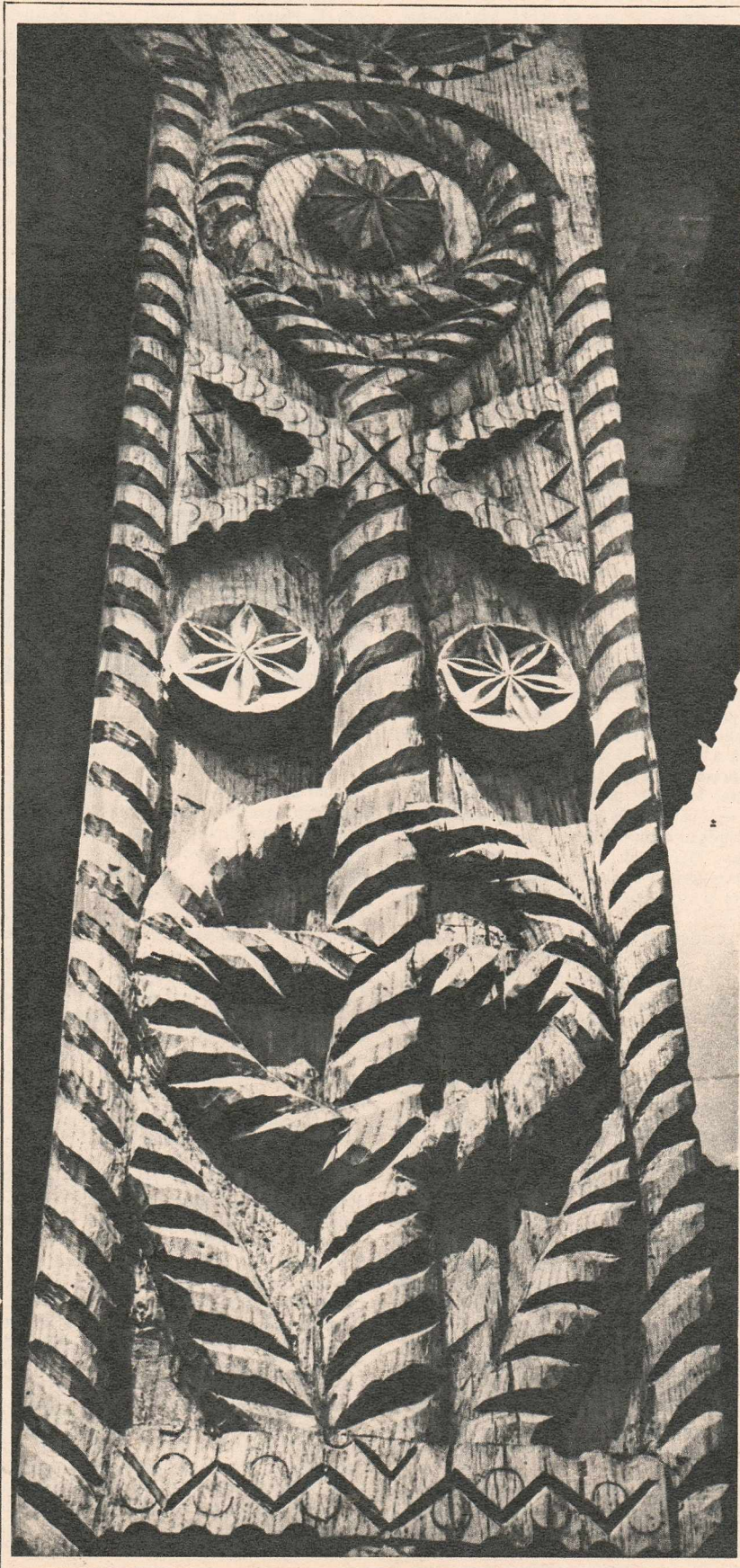
Nu sint convins că toți locuitorii Bistriței cunosc această comoară documentară. Iar, la fel, nu cred că ei, cei mai tineri locuitori ai săi, îl solicită des pe directorul căminului cultural să le vorbească despre satul lor, despre istoricul său. Și mai ales nu știu cît fac pentru propășirea sa spirituală actuală.

Navetism, adică lipsă de timp, apropierea de Drobeta-Turnu Severin, radio și TV — adică alte posibilități de distracție și informare care eclipsează pe cele «locale», mai modeste? Din toate cîte ceva.

Oricum, un sat autentic cum este Bistrița nu trebuie să riște să devină un fel de colonie-dormitor pentru mulți dintre locuitorii săi. Istoria sa i-o impune. Activitatea de decenii a celor doi bătrîni merită să fie continuată, amplificată.

Mihai HETCO

stîlpi de case românești (maramureș)

POIANA MARE, LA JUMĂTATEA DISTAN- TEI DINTRE SAT ȘI ORAȘ

- O comună cu patru cooperative agricole de producție, aflate într-o «întrecere pașnică. Spre binele oamenilor»
- Inginerul Dumitru Toader nu poate dormi din cauza unui vis: 10 000 kilograme de porumb la hectar
- La restaurantul din comună se poate bea whisky, dar nu prea se poate bea rom și rachiu

Aflată în Dolj, la 90 kilometri de Craiova și la numai 13 de Calafat, comuna Poiana Mare se bucură de atestări documentare încă din vremea lui Mihai Viteazul și numără astăzi 16 000 de locuitori, cifră fermă, furnizată de evidențele circumscripțiilor sanitare. Altfel spus — 3 649 de case și 5 502 familii.

ACEI FRUMOȘI ÎNVĂȚĂTORI

Se numesc Maria Frumos și Vasile Frumos și sînt frumoși. Este o familie de frumoși și de învățatori, ea de 23 de ani și el iar de 23, el cu armata făcută și ea așteptîndu-l în acest răstimp să se întoarcă. Să se întoarcă în satul acela din vîrfurile munților, la Piatra Fintinele, unde au fost repartizați, sat singular, acolo unde Dornele se varsă în Ardeal, sau, dacă vreți, unde Ardealul urcă spre Moldova. Sat împărțiat pe mai multe văi, cîteva case adunate lîngă șosea, un magazin cu de toate și o unitate utilității pentru dezapezire. În rest, case risipite, casă și pădure, casă și singurătate. Din aceste case pleacă în fiecare zi 34 de elevi spre școală. Unii vin pe jos de la 5 sau 6 kilometri, vin singuri, mogildeață de om prin zăpadă lup-tîndu-se să-și taie o urmă. Pleacă omul acesta mic de acasă, cărți în traistă și pîne cu untură, merge greu prin zăpadă căzută de curînd, uneori îl însoțește unul mai mare din ai casei. Îl însoțește, dacă nu cumva omul acesta mic trebuie să stea în ziua aceea acasă cu alții și mai mici, să-i păzească; părinții au plecat după fin, tatăl lucrează

poate la pădure. Pleacă mogildeață de acasă, poate i-e teamă, dar nu spune, mai greu sînt primii kilometri, pînă la prima casă «vecină». Acolo se mai însoțește cu un altul, acum sînt doi, acum nu mai li-e teamă de nimic. Pînă la școală se mai adaugă cîteva la acest grup, sosesc la școală grupuri, grupuri, par niște torenți care au răzbit pe vâile munților și se adună acum într-un rîu mai mare. Rîul sosește la școală cam pînă pe la ora zece, după cît de repede s-a luminat. Frumoșii învățatori știu cînd vor sosi, se uită pe cer și știu. «Acum au venit cei din vale, mai așteptăm puțin și sosește și ultimul grup». Apoi îi iau pe rînd și îi scutură de zăpadă, îi pun să se descalțe, îi țin lîngă sobă, în sobă foc vesel din lemn de brad. A-ntîia și a treia într-o clasă, la Maria Frumos, a doua și a patra în cealaltă. Școala este mică, miroase peste tot a brad, școală de birne, o casă ca celelalte în panta unui deal. Jur-împrejur zăpada s-a înălțat pînă la ferestre, vine o femeie din sat dimineața și o aruncă de lîngă perete ca să intre lumina în clase. Pe pereți, înăuntru, cîteva planșe colorate, una din ele înfățișează cam ceea ce s-ar numi «toamnă». Sînt acolo doi vînători cu mustați, niște oameni care culeg mere dintr-o grădină, iar în fundal un tractor care ară. Cam acesta este materialul didactic (se mai vîd într-un dulap un compas și cîteva cărți), în rest frumoșii învățatori au desenat ei, cum au putut, litere și semne de alfabet. Bănci scunde și lungi, încap patru într-o bancă, bănci pline cu creștături de briceag, pe aceste bănci au învățat și unii din părinții acestor copii. Copiii s-au așezat în bănci, nu scoate unul o vorbă, se uită la străinul de mine cu niște ochi preponderent albaștri, mă privesc «cu lacurile» — îmi vine în minte versul acela. Apoi deschid cartea la o lecție de citire, e vorba acolo de orașul copiilor. Citesc: «Am ajuns. Orașul copiilor arată ca în basme. În mijloc, uriașul brad strălucea, împodobit cu globuri de multe culori și jucării de tot felul».

Acest text este cinic. Acest text nu este pentru ei. Doar cîteva dintre ei au văzut,

în vară, pentru prima dată un oraș. I-au luat cei doi învățatori și i-au urcat într-un autobuz, unii mergeau pentru prima dată cu autobuzul, i-au dus învățătorii în orașul Bistrița. «Stăteau ca sfinții, le-am spus: aceasta este o stradă, acesta este un parc. Un parc au priceput ei mai repede, este un fel de poiană și are scaune, mai greu a fost la muzeu». Copiii din Piatra Fintinele citesc despre orașul copiilor, ajung la brad și înțeleg; înțeleg și despre globuri, cred că este, așa, un fel de casă mare cu pom de iarnă. E frumos în orașul copiilor! Cei care stau mai departe, atunci cînd vin la școală pentru prima dată nu au văzut mai mult de 10 oameni în toată viața lor. I-au văzut pe cei ai casei și pe vecinii mai apropiați, dar cunosc toate poienile de primprejur, știu unde se coace zmeura și mura. Vin în prima zi de școală, vin însoțiți de mame, se sperie cînd vîd atîția copii, nu vor să stea la școală. În fiecare an cîteva mame stau cu ei în bancă cel puțin o săptămînă, lecție de lecție, pînă se obișnuiesc copiii. Cărți cu poze, jocuri, creioane, atîtea și atîtea minunții, mașini pe șosea, magazinul sătesc cu bomboane colorate în pungă — iată cîteva lucruri care îi îmblinzesc, îi fac apoi să vină la școală. Se obișnuiesc repede cu colectivitatea, în vara viitoare încep să o șteargă de la vite, le lasă în voia lor să pască și ies la șosea cu cofe de fragi sau de zmeură. Cei care au trecut pe acolo îi știu, i-au văzut; se spune că o familie din Brașov a îndrăgit atît de mult o fetiță încît vine de patru ani în fiecare vară să o vadă.

Copiii stau frumos rînduiți în bănci, nu am mai stat să vîd ce vor scrie la compunere pe tema «O întîmplare din viața mea», cred că majoritatea vor descrie drumul pînă la oraș, apoi orașul care are străzi, parcuri, muzeu și ștrand. Am trecut alături, la cei mai mici (între care se aflau și trei elevi dintr-a treia), i-am văzut cum scot frumos batistele la control, cum arată unghiile curate; «Ce se adună sub unghii, copii? Sub unghii se adună — ce? — spune Trifane, mi-mi-crooobi». Sub unghiile murdare se adună microbi, copiii se spală pe mîini,

frumos, într-un lighean, copiii beau apă din găleată, fiecare cu ceașca lui, copiii scriu pe tablă litere lungi, ca niște berze. Litera lui A, și litera lui K, știm de la ce vine, ca și litera lui M, care vine de la munte, și litera lui V, care vine de la Veșnicie. La Piatra Fintinele copiii învață veșnicia!

Dinu FLĂMÂND

EU ARĂT CA-NTR-O OGLINDĂ PE FIECARE

— Ce fel de teatru faceți, Constantin Jugan?

— Eu nu fac teatru, eu arăt ca-ntr-o oglindă pe fiecare. Omul se îndreaptă în bine dacă-i arăți unde a greșit, a răspuns bătrînul animator de teatru țărănesc la matineul duminical numărul 1 de la Modern-club.

Și așa, Constantin Jugan, țăranul cu șapte clase din comuna Șanț, construiește oral, pe realitățile satului său, fără un text dinainte scris, o poveste ce seamănă cu *Regele Lear*. Chiar dacă *Bătrînul își împarte averea* fiilor nerecunoscători și nu fiicelor, chiar dacă singurul suflet care îl înțelege în durerea

(Continuare în pag. 14)

la năsăud, un rege lear în haine țărănești

Amintește «poarta sărutului» și atunci amintește porțile gorjenești. Dar parcă și un arc de triumf. Poate acesta din urmă a fost metafora gândită de oamenii din Poiana Mare a Doljului, când intră în sediul C.A.P.-ului să treacă mereu pe sub acest arc de triumf al «Vieții noi».

S-a copt piinea. Piinea țaranului se face azi în brutării și nu în «țăst» acasă.

Bună dimineața, primăvară! Muguri albi să creșteți mari!

La Modern-club din Capitală, invitat de onoare nu «teatru din pod», ci teatrul din Șanț. Cu un Rege Lear în haine țărănești, răsărit din pământurile și mitologia populară a năsăudenilor.

Ca la Năsăud: cu zăpadă, cu străși și pe negândite un fotoreporter de la «Flacăra».

Sat de munte cu case de munte. Așa ne plac casele satului, să fie ale satului, să-i poarte însemnele (fotografia din dreapta sus).

Fotografii de
Elena GHERA
Vasile MOLDOVAN
și Ion PREDOȘANU

după 60 de ani de arhitectură, henrieta delavrancea a ajuns la concluzia:

țăranul român este un extraordinar meseriaș în a construi case

Dacă ar fi fost după Barbu Delavrancea, cel de-al patrulea copil ar fi trebuit să fie, neapărat, un băiat. După trei fete ar fi fost firesc și, poate, omenesc ca marele scriitor să aibă un fiu care să continue neamul și să păstreze, peste timp, un nume atât de demn și de cunoscut. Din păcate, băiatul destinat — în planurile scriitorului — a deveni arhitect a fost tot o fată, Henrieta, o fată însă vrednică și înfiptă, care va ieși la viață, cum o alinta tatăl, «asemenea unui bărbat».

Anii s-au scurs. Scriitorul a trecut de mult în lumea umbrelor, una dintre surori l-a urmat de timpuriu, dar Henrieta Delavrancea-Gibori continuă să fie arhitectă și să lucreze, zi de zi, deși a lăsat în spate o carieră de o longevitate extraordinară. «În octombrie '73 am împlinit 60 de ani din ziua când am intrat la Școala de arhitectură, îmi spune. Au fost șase decenii de muncă neîntreruptă, de entuziasm, de satisfacții, de necazuri, șase decenii de viață autentică, trăită cu intensitate».

Mă aflu la catul întâi al unei case cochete, în stil românesc, plasată în inima Bucureștiului, nu departe de biserica Precupeți, la locul în care tumultuoasa stradă Eminescu o taie pe cea a Toamnei. În peisajul urban de aici, urban până-n măduva oaselor, dacă pot scrie așa, locuința Henrietei Delavrancea este o raritate, o bijuterie arhitectonică, zămislită — după planurile proprietarei — în stilul românesc tradițional. Gazda vorbește puțin, mă anunță că nu-i plac interviurile, mă avertizează că îi repugnă indiscreția, îmi explică de ce nu vrea să-și trădeze vârsta, și eu înțeleg, femeile iubesc acest secret pînă la capăt, dacă nu chiar dincolo de el... Se schimbă radical cînd este vorba despre tablourile care împodobesc

pereții, citiva Grigorescu, un Eustațiu Stoenescu, mă rog, alte pînze datorate unor celebriități, devine melancolică — fără puțință de reprimare — atunci cînd amintește de Barbu Delavrancea care o mîngîia cu «arhitectul tatii».

Nu-mi spune vârsta, dar nu-mi este foarte greu s-o calculez. Realizez, iertată-mi fie indiscreția, că femeia din fața mea se apropie de 80 de ani, dacă nu cumva i-a depășit, și rămîn uluit în clipa în care câteva vorbe îmi răzbat pînă la ureche:

— Îmi pare rău că nu pot prelungi această discuție, dar mă culc devreme. În fiecare dimineață mă trezesc cu mult înainte de șase, ca să ajung la institut între primii. Îmi place să deschid ferestrele, să las să intre aerul curat. Dealtfel, la institut îmi petrec cea mai mare parte a zilei, căci nu o dată mă prinde noaptea deasupra planșetei.

— Lucrați încă?!

Îmi răspunde, zîbind ștrengărește, că da. Lucrează neîncetat, chiar dacă de mulți ani are dreptul la pensie. Altfel n-aș putea, îmi mărturisește, cu o voce dură, parcă bărbătească, temătoarea de a lăsa interloctorului, măcar și pentru o clipă, șansa unei ezitări sau a unui regret. Apoi continuă: am făcut spitalul Fundeni, în '49, cu pensia întreagă și cu salariul de desenator. După aceea am renunțat la jumătate de pensie pentru a putea fi încadrată la Institutul de proiectare Ilfov, al cărui director-adjunct, cu care colaborez direct, inginer Alexandru Cimpoiu, este un mare entuziast și un veritabil meseriaș. În această calitate muncesc de mai mulți ani la o documentare asupra arhitecturii rurale.

Mă trădez destăinuindu-i că tocmai pentru asta am venit, și doamna Henrieta se bucură, asemenea unui copil, se simte fericită, îmi spune, că revista se interesează de

problemele arhitecturii rurale, capitol lăsat mult timp în uitare, într-o vinovată indiferență.

Îmi povestește, cronologic vorbind, repetatele sale contacte cu lumea satului, întîlniri dese, dar fugitive, printre picături, căci timpul a fost pentru arhitectă — a fost sau, poate, mai este — un adevărat tiran. La o vîrstă foarte fragedă pentru meseria aceasta pretențioasă, Henrieta Delavrancea-Gibori a fost numită arhitect șef al Eforiei spitalelor, calitate în care a ridicat, după planuri proprii, pavilionul doctorului Lupu de la Colentina, Institutul de igienă, cel de oncologie, spitalul Fundeni, cu care se mîndrește cel mai mult, clinica de contagioși «Doctor V. Babeș», Palatul de odihnă de la Snagov, și multe altele, pentru ca în răgazul permis de aceste construcții să poată cultiva una dintre marile sale pasiuni: casele de țară. O aud: am fost întotdeauna atrasă ca un magnet de arhitectura sănătoasă a satului românesc. Am proiectat și ridicat câteva case la țară, construcții de care mă bucur și acum după atîta amar de vreme... I-am făcut o casă pictorului Eustațiu Stoenescu la Drăghiceni, lîngă Caracal, i-am proiectat alta fiicei lui Caragiale, lui Țușchi, la Odobești, construcții în care am încercat să îmbin stilul popular cu exact atîta modernism cît să nu supere. Cînd stau acum și mă gîndesc, după atîta timp, îmi place să cred că am reușit, că am făcut o treabă bună.

— Ați studiat mult arhitectura rurală? Îmi spune că da. În tinerete a locuit patru ani neîntrerupt într-un sat de munte, la poalele Penteleului.

— Doamnă Henrieta, ce înseamnă casă tradițională în arhitectura rurală de la noi?

Cere un moment de răgaz. Aduce cîteva planșe, mai multe fotografii, dicționare chiar, manuale de arhitectură. Agitîndu-se, ne-

sfiindu-se să bea o jumătate de pahărel de bitter, ridicîndu-se să vorbească la telefon, îmi demonstrează că satele noastre mai păstrează case tradiționale de acum 250 de ani, cu aer tracic-dacic, mă lămurește, cu influențe înainte de toate orientale, căci arhitectura românească, în general, a resimțit o slabă înfrîurire a arhitecturii romane. Romanii au făcut temple și le-au răspîndit în lume. Locuitorii acestor pămînturi nu s-au simțit niciodată bine în clădiri prea pretențioase, ei au preferat locuințe curate, sănătoase, doar spațioase, fără exces de spațiu.

O rog să-mi spună ce s-a întîmplat în vremurile mai noi, și aduce alte hărți, alte planșe, alte dicționare. Nu mai prîdidesc să notez: după primul război mondial a început o deformare a tradiției construcției rurale, fenomen accentuat în ultimele decenii, cînd arhitectura de la oraș a pătruns — și pătrunde — în incinta satului românesc. Ceardacul și prîpa, elemente caracteristice arhitecturii tradiționale, au început să dispară, și asta e o mare pierdere, căci în ceardac țăranul își petrecea mare parte din viață, în aer liber, într-o atmosferă sănătoasă. Acum, influența de oraș și urmînd oarecum necesitățile vieții, care se schimbă continuu, țăranul își cumpără mobile scumpe și greoaie, dar de regulă le îngheșue într-o singură cameră, în vreme ce el și familia se refugiază într-alta. De curînd, am vizitat case din mai multe județe, sate la rînd, căci institutul nostru a primit comenzi pentru prototipuri tradiționale, pentru Ilfov în '70, pentru Buzău în '71, pentru Mehedinți în '72, pentru Gorj în '73... Numai la Afumați, lîngă București, am vizitat 90 de case. Concluzia este cam aceeași: peste tot, țăranul vrea să trăiască mai bine, mai comod și este gata să cheltuiască mai mult pentru asta. Din păcate, nu este nimeni care să-i explice de ce mare folos ar fi pentru el construirea casei în tradiția arhitecturii românești, cu ceardac, cu prîspă și așa mai departe.

— Credeți că țăranul român a pierdut gustul arhitecturii străvechi?

— Da, mai ales în județele din sud și îndeobște în satele aflate aproape de oraș. Din acest punct de vedere Gorjul apare ca un teritoriu aparte, care mai păstrează mult din poezia tradiției casei românești. Un lucru însă trebuie subliniat: țăranul și-a pierdut gustul acestei arhitecturi, dar nu și-a pierdut îndemnarea. Pentru mine, care-l cunosc bine, țăranul român este un extraordinar meseriaș în a construi case.

Mă uit prin albume de creație. Compar. Mă străduiesc să înțeleg și doamna Henrieta se străduiește să-mi explice. Vezi, îmi spune, prototipurile noastre ar trebui popularizate la țară, ele ar însemna case trainice, sănătoase, românești.

Știi, încerc, nu cumva asemenea case sînt prea costisitoare?

Nici vorbă, îmi răspunde. Țăranul nostru trăiește astăzi de o sută de ori mai bine decît pe vremea adolescenței mele. O asemenea casă îi este la îndemînă și noi trebuie să depunem eforturi, să ne zbatem, ca ea să ajungă pînă la cunoștința și sufletul lui. Ar fi păcat să fie altfel, căci tradiția românească este o comoară cu valoare incalculabilă.

— Doamnă Delavrancea, nu obosiți niciodată?

Mă privește la fel de șăgalnic ca mai devreme:

— Ei, dar și puterile au o limită... Nu-mi rămîne decît să zic sărut mina și să ies în Eminescu. S-a făcut zece fără un sfert. E noapte de-a binelea.

capriciile gustului

arta la țară

O recentă carte, apărută la Editura Albatros — REPERE ESTETICE ÎN SATUL ROMÂNESC — sub semnătura lui Grigore Smeu, aduce în discuție o problemă gravă, pe care noi, dintr-un motiv sau altul, o ignorăm totuși de multă vreme: realitatea artistică a satului românesc de astăzi. Ne preocupăm ca Bucureștiul să fie mai frumos. Ne preocupăm ca bunurile de larg consum, existente în marile magazine, să aibă un aspect estetic mai agreabil. Ne îngrijim ca nu cumva să scape neconsemnată vreo manifestare plastică, teatrală sau cinematografică de prestigiu. Recenzăm grijuliu majoritatea cărților apărute. Ne interesăm de viața intimă a unor stele de cinema, autohtone sau străine. În același timp se ignoră, aproape total, o zonă culturală care privește existența a multor milioane de oameni, majoritatea populației din țara noastră. Ce se întîmplă astăzi, sub aspect estetic, în satul românesc de astăzi? Specialiștii în artă populară vorbesc despre satul românesc ca și cum pretutindeni n-ar exista decît valori cultivate în spiritul celor mai autentice tradiții străvechi, ca și cum n-ar exista decît cazuri de preluare și dezvoltare fericită a valorilor tradiționale ale satului. Citind ceea ce se publică pe această

temă, dacă nu cunoști bine România, rîmii cu impresia că la țară lumea trăiește și acum într-un climat de folclor pitoresc, puțin cam sămănătorist, care nu are nevoie decît să fie cercetat și conservat, pentru eventualitatea cînd, mai tirziu, ar dispărea. Publiciștii vehiculează o altă reprezentare despre realitatea culturală a satului românesc contemporan, diferită de cea a specialiștilor în arta populară, dar, în egală măsură, străină de adevăr. Multe articole relatează pompos despre țărani care nu numai că îl citesc pe Sadoveanu în fiecare seară, dar dorm și cu poeziile lui Lucian Blaga sub cap. În pictură, Grigorescu și Luchian sînt nume familiare fiecărui țăran, ca să nu mai vorbim de Brîncuși. Nu ne mai rămîne, astfel, decît să deschidem cît mai multe muzee sătești și totul va fi bine.

Meritul principal al cărții lui Grigore Smeu *Repere estetice în satul românesc* mi se pare a consta în abordarea lucidă a domeniului la care ne referim. Pe lîngă valorile folclorice tradiționale, conservate doar în zonele rurale mai puțin afectate de circuitul de viață contemporan, pe lîngă reziduurile sau frînturile de viață folclorică întîlnite pretutindeni, pe lîngă eforturile ce se fac în materie de ceea ce noi numim cultură de masă, pe lîngă faptul că

poți întîlni, într-adevăr, țărani care au citit cîte ceva din Eminescu, Sadoveanu ori Arghezi, pe lîngă toate acestea și-a făcut masiv apariția și kitsch-ul. În condițiile în care tradiția artei populare dispare, din considerente de ordin obiectiv (obiectele produse la scară industrială, existente în magazine, sînt mai ieftine; cu unele materiale noi e mai ușor de confecționat un lucru de care ai nevoie, cînepa, inul, bumbacul se găsesc astăzi destul de greu. Intervine apoi problema timpului pe care astăzi nu-l mai poți cheltui atît de nerentabil ca altădată), iar valorile consacrate ale artei, chiar la nivelul copiilor și reproducătorilor, pîtrund mai greu, intervine surogatul: produsele cumpărate la bilci, la chioșcurile de artizanat din centrele turistice, pictura de gang, cromolitografiile idilice confecționate în chip dosnic, bibelourile etc. Ne facem iluzii, vorbind despre arta populară care se dezvoltă pretutindeni în satul românesc de astăzi, cînd de fapt nu e vorba nici de artă populară autentică, nici de artă cultă, ci de kitsch. Se întrevede pentru noi o uriașă muncă de educație estetică, întreprinsă prin intermediul presei, al radioului, al televiziunii, întreprinsă cu o serie de mijloace și printr-o serie de metode specifice, în vederea înălțării unui edificiu de valori, care să nu facă nici un fel de concesii kitsch-ului. Decît să ne îmbătăm cu iluzii, mai bine să pornim la o astfel de treabă.

Gheorghe ACHȚEI

Ovidiu IOANIȚOAI

În satul Gornăcel, casa țăranelui Ion Popeci — ilustrare a stilului arhitectonic tradițional — învinge timpul, pliedând pentru întărirea tradiției.

TĂRANUL ROMÂN E MAI ARTIST DECÎT ARTISTUL

de vorbă
cu Gheorghe ZAMFIR

Gorjul mai păstrează ceva din poezia casei românești vechi...

L-am găsit pe Gheorghe Zamfir cu câteva ore înaintea unei noi plecări pentru un șir de concerte în Franța, Elveția, Belgia. Ce mai faceți, bine, am câteva necazuri acum înainte de plecare, de, ca omul. Între timp își aranjează valiza, nu, greșesc, valizele, pleacă pentru câteva luni. În cămăruța plină de diplome și naiuri răsună acum clopoțelul soneriei. Zamfir deschide, aud un «bonjour papa», îl văd apoi pe marele nostru naist aplecându-se și sărutînd mîna tatălui său, după un mai vechi obicei al pămîntului, și înțeleg că acel «bonjour» n-a fost decît o glumă. Nu mai am ce face, văd că ora plecării se apropie și trebuie să încep a-l întreba pe discipolul lui Pan, cum i se spune prin alte locuri, despre ceea ce mă interesează: Cum vezi dumneata, Gheorghe Zamfir, artistul Gheorghe Zamfir, țăranel, viața de la țară?

E o poveste lungă chestiunea aceasta cu țărani. Ori de cîte ori mă întorc în țară îmi place să colind locurile pe unde am mai fost pentru a culege folclor. Stau de vorbă cu țărani, ei îmi povestesc de-ale lor, de-ale vieții, îmi cîntă. Rămîn uluit de felul simplu în care gîndesc și, mai ales, cîntă. Atunci mă simt atît de mic și-mi dau seama că singurul monument al naturii este țăranel român. Este omul cel mai complex dintre cîți am întîlnit; el știe să tîlmăcească tot fără să-l fi învățat cineva anume. El a vorbit cu cerul, cu ramurile, cu vulturul și cu iarba și i-a înțeles, și le-a interpretat graiul cum nu se putea mai frumos. Felul în care țăranel nostru știe să vadă lucrurile este tulburător, viziunea sa asupra satului capătă dimensiuni cosmice, sensul gîndului său este cosmic. Iată de ce românii au putut crea cel mai frumos folclor de pe lume, păstrînd nealterată culoarea națională, universalitatea. Colindînd în lung și-n lat țara aceasta, am putut să aflu că țăranel român, după tot cît știe, este mai filozof decît filozoful și mai artist decît artistul. El a creat o muzică divină, a țesut pînza, a brodat-o: el și-a făurit singur casa, și-a sculptat poarta fără să cunoască legile esteticii sau ale geo-

metriei. Iată, poarta lui Brîncuși—simbol în sculptura mondială — este simpla poartă țărănească transpusă în tonalități universale. Ce viață a putut să ducă el, țăranel român, ca să plămădească asemenea nestemate care, spre fericirea noastră, sînt înțelese de oricare muritor? Stați de vorbă cu Maria Surpatu, vestita cîntăreață bucovineancă, sau ascultați-i cîntul și vă veți convinge. Sau treceți Prisolopol în Maramureș, unde pe mine m-a uluit pînă și chipul în care frunza tremură la adierea vîntului. Am văzut ades satul maramureșean în zi de duminică și nu exagerez cînd spun că am asistat la cea mai frumoasă sărbătoare a pămîntului. Eram înspăimîntat de atîta frumusețe. Citeam atunci în ochii țăranelor mîndria că și-au păstrat datina. Este vorba de acea mîndrie pe care noi, orășenii, n-o mai cunoaștem chiar dacă ne tragem din țărani — mîndria de a purta pe trup și în suflet straietele din strămoși. Îi primeam pe țărani maramureșeni și le citeam în colțul gurii un zîmbet muștrător adresat aceluia care venise să-i privească — pe ei care de cînd se știu au aceeași vorbă și același port — ca pe niște obiecte de muzeu. În ciuda televizoarelor și tranzistoarelor, țărani aceștia se încăpățînează să rămînă în port și-n cînt așa cum știu de la strămoși.

Și atunci cînd ei îmi dau cîntecele lor, prețioasa lor moștenire, cînd îmi dau straietele lor, cum să nu fiu mîndru de sunetele care mă îngunchează pe cele mai mari scene ale lumii? Și cînd văd spectatori francezi, englezi, americani, cu lacrimi în ochi, le spun — știți voi ce a fost asta? Nici Fuga lui Bach, nici Simfonia lui Brahms, ci joc din Maramureș, doină din Muntenia, bocet. Cîntecele astea sînt făcute de un geniu — poporul român. Da, ați înțeles bine, geniu contra geniu, căci muzica populară românească poate concura cu orice muzică. De aceea trebuie să mulțumim pămîntului acestuia și istoriei că ni l-audat pe el, Țăranel Român.

George STANCA

(Urmare din pag. 9)

lui este fina și nu fiica mai mică — povestea amintește de intriga piesei lui Shakespeare prin tulburătoarele întrebări despre puterea de rezistență a dragostei, concurată de avere.

Credința acestui animator în eficacitatea preceptelor morale, demonstrate de fapte concrete («omul se poate îndrepta dacă se vede cu ce cămeșe e îmbrăcat»), dă spectacolului o prospețime înviorătoare. «Textul», așa cum este el interpretat de ceilalți săteni, degajă candoarea și naivitatea eternele adevăruri, descoperite mereu cu credință.

Teatrul acestor țărani autentici poate fi considerat un fapt artistic, așa cum poate fi considerată artistică o idee morală, când ea stă în picioare atît prin adevărul cuprinsului său, cît și prin frumusețea enunțului. Literatura noastră populară dovedește cu prisosință acest lucru.

Dorința de frumos și de puritate revine ca un leitmotiv în declarațiile lui Constantin Jugan. «Răul trebuie îndreptat cînd se bagă-n om. Băutura strică omul și la suflet și la trup. Noi am avut în sat un om care a dat în patima beției. Și-a alungat de-acasă copiii și a început să-și bată nevasta. Și-a pus tăt satul contra. Am arătat pe scenă povestea lui, cu gîndul ca omul să se vadă și să se îndrepte».

Actorii, deși n-au în spate școala exercițiilor de dicție și de mișcare scenică, reușesc să rămînă imperturbabili în fața flash-urilor fotografice, iar vestitul trac parcă nu i-a încercat niciodată. Ei creează cu bună știință și bun-simț personaje, tipuri pe care și le-au distribuit după personalitatea fiecăruia. Astfel, Constantin Jugan la cei 77 de ani va fi întotdeauna bătrîn sau bunic, Șolovăstru Cîmpan — 50 de ani, 4 clase, agricultor și miner — va fi ori tată ori fiu mai mare; Sabina Hosu — mamă sau noră mai coaptă, iar Reghina Olar — fiică de măritat sau noră mai mică.

Deși improvizează cu ușurință — dovadă a cunoașterii psihologiei personajului propus — actorii-țărani nu se confundă cu personajul interpretat. Nu recurg la acel patetism facil al amatorului, ci povestesc, cu detașare, ce i s-a întîmplat odată, într-un sat, unui om aflat în impas. Cînd Jugan declară la sfîrșitul spectacolului — «Băgați sama la părinții voștri, să nu pățească tot așa și ei», detașarea lui de rolul bătrînului e evidentă. El iese din joc pentru a da avertismentul moral, ca o încheiere necesară.

Declarîndu-și scopul educativ — îndrep-

tarea moravurilor — teatrul pe care îl fac țărani din Șanț ajunge la o formă artistică tocmai pentru că au ceva de spus, cu adevăr și cu sinceritate. Și probabil, nu mai puțin, pentru că, scăpat din tiparele fixe ale replicilor învățate pe de rost, cuvîntul rostit altfel cu fiecare reprezentație, se apropie foarte mult de ceea ce trebuie să fie teatrul: conflict și acțiune.

Rada PREJBEANU

**ACOLO UNDE
OAMENII SÎNT
HARNICI, PĂMÎN-
TUL ESTE OBLIGAT
SĂ ÎMPARTĂ ROADE**

Interviu cu Gheorghe Dindere,
„țaranul-șef” al Olteniei

— Tovarășe Gheorghe Dindere, dumneavoastră sînteți de cîțiva ani buni președintele U.J.C.A.P.-Dolj. În plus, sînteți născut la țară, trăit la țară sau printre țărani, cunoașteți foarte bine realitățile satului românesc, prin obligațiile de serviciu și, aș îndrăzni, prin vocație. Un scriitor v-a numit «țaranul-șef» al Olteniei. Pentru toate aceste motive am venit la dumneavoastră să vă solicit un interviu, să stăm de vorbă, să-mi spuneți ce mai este nou, ce mai este vechi, cît s-a schimbat lumea satului în ultimii ani și încotro bat aceste schimbări.

— S-au mai schimbat satele pe la noi. Și oamenii s-au mai schimbat, dar schimbările n-au ajuns acum, la început de 1974, pînă acolo unde credeam unii dintre noi. Mai sînt și sate slab dezvoltate, mai sînt și case urite, mai sînt și oameni necăiți care nu au

întotdeauna ceea ce le trebuie.

— Ce determină, oare, această situație?

— În primul rînd, oamenii; în al doilea rînd, pămîntul. Pe aici pe la noi, oamenilor le place munca, dar nu toți sînt la fel. La Afumați, la Bărca, la Maglavit, la Poiana Mare, la Valea Stanciului sînt numai gospodari unul și unul. În plus, pămîntul lor este bun, darnic. Prin alte părți, la Dobrești, la Desa, la Sadova, pămîntul nu-i ajută pe țărani și, neajutat de pămînt, omul lucrează mai greu. Parcă ai avea un singur copil și ăla ar fi mereu repetent. Povestea te-ar măcina sufletește și te-ar slei. La fel e și cu pămîntul. Numai că acolo unde oamenii sînt harnici din caleafară, pămîntul, oricît ar fi de îndărătnic, este obligat să împartă roade. Uitați, Mirșanii este un sat plasat pe sol nisipos. Cu toate astea, C.A.P.-ul lor este printre fruntașele județului.

— Să se fi schimbat mai mult comunele din apropierea centrelor urbane?

— Acestea s-au schimbat cel mai mult. Urmează satele cu mulți navetiști, cu un număr mare de familii în care trăiesc doitrei salariați. Ar mai exista și alte criterii. Apropierea de gară, de o rampă C.F.R., de șosea și așa mai departe. În județul nostru există mai multe comune care s-au transformat în acest sens, apropiindu-se de noțiunea de oraș. Pe de o parte, fenomenul acesta este îmbucurător, în măsura în care orașul, satisfăcîndu-și nevoile sale, înlesnește viața, oferind locuitorilor anumite comodități. Pe de altă parte, tradiția se mai pierde pe drum.

— Ce contribuție are în cadrul acestui proces tineretul?

— Acum munca la sat o fac mai ales vîrstnicii și femeile. Înainte, era parcă altfel cu tineretul plecat la școli. Cînd veneau acasă, în vacanță, elevii munceau cot la cot cu părinții și pămîntul le dădea din generozitatea lui și munca le dădea din puritatea și demnitatea ei. Acum, contactul este mai slab.

— Credeți cumva că țaranul se simte mai puțin legat de pămînt ca altădată?

— O mutație în relația dintre țaran și pămînt este, indiscutabil. Aș zice că sentimentul dragostei de glie nu e ca altădată, dar el există, este puternic. Țaranul se simte legat de C.A.P., muncește în C.A.P. atît cît știe și cît poate, încît eu cred că respectul nostru pentru țaran ar trebui să fie mai mult în fapte decît în vorbe.

— V-aș ruga să fiți mai explicit.

— Se crede cîteodată că țaranul este simplu. Se crede greșit. Țaranul are experiența vieții și asta îi dă bun-simț și demnitate. Din păcate, deși politica partidului este foarte înțeleaptă și foarte clară din acest punct de vedere, unii înlocuiesc munca vie cu omul, vorba de la suflet la suflet, cu ședințe și hîrtii.

— Aș vrea să vă întreb ce calități trebuie să aibă un președinte de C.A.P.?

— Îmi place că dumneata sari de la una la alta. Eu cred că unui conducător de C.A.P. nu-i trebuie neapărat diplomă de inginer. Dealtfel, este unul la Poiana Mare, Toană îl cheamă, care este președintele unui C.A.P. care a primit Medalia Muncii și nu are decît 7 clase primare. Un conducător de C.A.P. trebuie să aibă învățătura în cap și nu într-o foaie de hîrtie. El trebuie să fie un entuziast, un om politic, iubit de mase, ales de ele, urmat de ele. Poate că de aici pleacă unele neînțelegeri la nivel de comună, între primar și președintele de C.A.P. Nu vreau să generalizez și nici să fac pe deșteptul, trăgînd spuza pe turta mea, dar consider că președintele C.A.P. are adesea dreptate. Pentru că este mai aproape de oameni, prin condițiile muncii.

— Tovarășe Dindere, cum se distrează țărani din județul Dolj? Cîți dintre ei merg în concediu?

— Adevărul este că țărani se distrează mai ales muncind. În concedii se duc numai bolnavii. Uite, am la îndemînă o statistică. În 1973, din 240 000 de țărani cooperatori au plecat în concediu exact 2 979, beneficiind de bilete cu preț redus. Cu cîțiva ani în urmă, nu se duceau deloc. Acum se duc. Este un pas. Un pas încă de copil, aș zice, dar este. Nu trebuie însă să ne furăm căciula singuri. Statisticile marchează progrese, uneori substanțiale, viața țărănilor se îmbunătățește, dar este vorba de o schimbare în timp, treptată. E drept, numărul televizorilor e în creștere, dar asta nu înseamnă

totul. Pînă la urmă, a avea televizor este o chestiune normală pentru un om care lucrează într-un C.A.P. și cîștigă echitabil. Schimbarea vieții în bine este o tendință generală, unanimă, omenească pînă la urmă și țărani știu despre toate astea. Țărani știu mult mai multe decît crede lumea că știu. Lumea neinformată, desigur. Țărani nu sînt proști, ei știu a cîntări lucrurile dimprejur, se bat pentru dreptate și sînt gata să moară pentru ea. 1907 este cel mai bun exemplu. Acum, țărani sînt cetățeni ai unei țări libere, în care dreptatea merge la loc de cinste.

— Spuneți că satul se schimbă încet. Totuși, spuneți că tradiția se pierde repede.

— Pe la noi tradiția se subțiază. Oameni nu mai umblă îmbrăcați cum i-au văzut pe moșii lor. Cînd eram tînăr, aveam mare bucurie să ies la horă, îmbrăcat într-un ciupag cu motive de-ale noastre, oltenești. Astăzi, așa ceva e o raritate. Tineretul umblă pe uliță cu haine de la oraș, cu cravată, cu pantofi cu toc cui și cu tranzistorul dat la maxim. Cel mai mult îi place să se plimbe.

— Credeți că tînărul de astăzi e mai refractar la muncă?

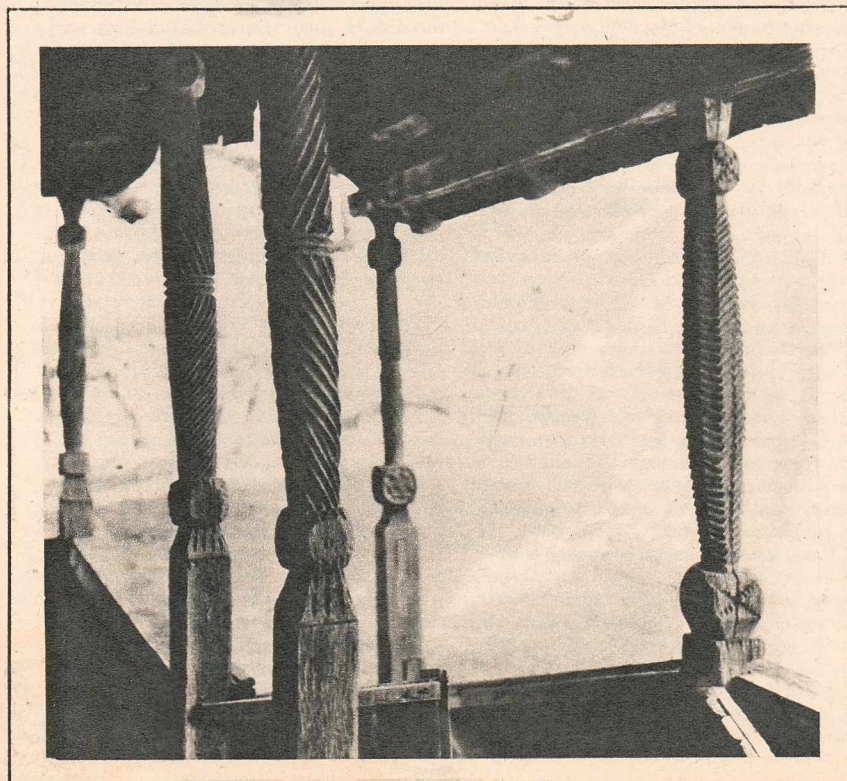
— Cum o să cred așa ceva?! Avem ur tineret foarte bun, dispus să muncească din răsputeri. Numai că tînărul de astăzi e refractar, nu la muncă, în general, ci la munca cîmpului. Poate nici nu e vina lui. Ani de zile în școlile din comune, li s-a spus copiilor că dacă nu vor învăța bine vor trebui să rămînă la țară. Adică — înțelegeau ei — la rău. E clar că s-a greșit și că, pe ici pe colo, se mai greșește și azi... Cei care vorbesc satul de rău, nu-l cunosc.

— Tovarășe Dindere, care socotiți că este destinul satului românesc? Acum, în 1974...

— Să fie mai frumos, mai bogat, cu oameni mai sănătoși și mai fericiți. Pentru asta trebuie să rămînă sat, așa cum este de cînc lumea pe aceste pămînturi. Peste tot există planuri de sistematizare, se proiectează blocuri cu încălzire centrală și clădiri administrative cu multe etaje. E foarte bine, e normal ca omul să trăiască mai comod și mai liniștit. Dar această sistematizare trebuie să țină seama de locul respectiv, de tradiție, de firea și trecutul oamenilor. Unde am ajunge dacă satele noastre ar rămîne fără curți, fără păsări, fără prispe și s-ar transforma toate în pîlcuri de blocuri?! Nu vreau să mă gîndesc la asta, pentru că așa ceva nu va fi. Politica partidului și statului nostru este atît de înțeleaptă în ceea ce privește satul, încît, sînt sigur, se vor găsi cele mai bune soluții, pentru ca el să devină mai prosper, fără să-și piardă atributele sale străvechi, românești.

Ovidiu IOANIȚOIA

stîlpi de case românești (gorj)

lapte și fac «afaceri» cu statul. Nu e de mirare deci că în asemenea condiții am obținut uneori numai 600 kilograme grâu la hectar sau 4 000 kilograme cartofi.

— Sectorul zootehnic?
— Avem 800 capete de bovine. Ducem lipsă de îngrijitori. Sintem nevoiți să lucrăm cu oameni neserioși care ne lasă baltă când ție lumea mai dragă. Am avut unul, Costea Ioan — incurca-i-ar dracu' cărările — care s-a ocupat cu însămintările artificiale. Cît a stat la noi l-am aflat numai beat turtă, iar după ce i-am făcut vînt ne-am pomenit că abia 130 de vaci au rămas gestante. Restul, fecioare. Ne-a costat litrul de lapte 7-8 lei. Ce să vă mai spun? De cînd am introdus acordul global lucrurile încep să meargă mai bine. Totuși, în anul acesta peste 80 de coope-ratori nu vor mai beneficia de drepturile statutare (lotul ajutător, pensie). Așa e drept cu cei care nu-și fac datoria.

O situație pe care o îndreptățită responsabilitate civică ne obligă să o consemnăm. În Ileana oamenii o duc bine, sînt mulțumii, ne-au mărturisit-o chiar ei, dar dorința de căpătuală mărunță, chiverniseala egoistă, fuga de interesele comunei sînt departe de a mări zestrea economică a localității. Astăzi, și cu atît mai mult peste cîțiva ani, toate acestea vor provoca grave prejudicii economiei generale și în ultimă instanță nivelului de trai al locuitorilor acestui colț de țară.

Că munca unor slujitori ai comunei nu este pe măsura marilor eforturi financiare ale statului nostru ne-a dovedit-o între altele și situația spitalului din localitate. Un edificiu dotat cu aparatură și cabinete moderne dar în care lucrează un personal de specialitate care muncește între două trenuri, ducînd nostalgia Clujului. Patru medici — Victoria Osian, Valentin Meșșan, Victoria Lazăr și Ciprian Marc — și toți patru navetiști. După ore de drum întins cu mașina se zăresc luminile Clujului. Ce se întimplă cu bolnavii rămași la Ileana?

Comuna mai dispune de un cîmin cultural modern (de două ori pe săptămînă, premiere cinematografice) și de un liceu și o școală generală unde învață 450 de elevi. Dar și aici aceeași maladie cronică: navetismul. Douăzeci și șapte de profesori și învățători fac aproape zilnic naveta. Unii sosesc chiar de la Cluj (Zoltan Covaci, profesor de fizică, și Maria Rocas, profesoară de franceză).

— Ce părere aveți în această privință, tovarășe directoare?

— Omul cu studii repartizat să lucreze la țară are datoria de a rămîne în permanență în mijlocul sateilor. Există toate posibilitățile pentru ca oamenii să-și ridice aici case confortabile, să beneficieze din plin de cuceririle civilizației urbane. Dar... există și un dar. În primul rînd disproporția dintre bărbați și femei. În comună lucrează 109 intelectuali: 47 bărbați și 62 femei. În cadrul corpului didactic avem 10 fete nemăritate. Una dintre acestea a împlinit de curînd 47 de ani. Nu e simplu, nu e ușor.

Și interlocutoarea noastră, tovarășa Octavia Ceaca, adaugă:

— Situația nu este pe cale de a se ameliora, ci dimpotrivă. După cîte sînt informată, la ora actuală în facultățile umanistice, la medicină, și chimie, numărul fetelor întrece cu mult pe cel al băieților. Asta înseamnă că peste 10-15 ani în satele noastre vor lucra numai învățătoare, profesoare și mediciniste.

— Cîți dintre cei care pleacă să studieze la oraș se reîntorc după absolvire la Ileana?

— Eu am numărat vreo zece. Cei mai mulți și-au făcut însă rost în altă parte. E firesc: majoritatea celor care termină liceul la Ileana se înscriu la politehnică, la facultățile de istorie, filozofie, limbă și literatură română sau urmează școlile de ofițeri.

— Cîți au optat pentru arhitectură, conservator sau limbi străine?

— În 11 ani, de cînd ființează liceul, n-am avut nici un caz. Asemenea meserii nu sînt cunoscute la sate și deci ele nu pot exercita atracție pentru copilul de țaran.

Am citit și monografia comunei Ileana, întocmită de profesoara Doina Popovici. Ridicată în lunca Someșului, pe drumul dintre Dej și Baia Mare, localitatea este atestată documentar încă din 1330. Pustiită și incendiată în repetate rînduri de oștirile imperiale, mica așezare de iobagi români trece de la un stăpîn la altul, ca domeniu al cetății

Chioarului, al regilor Ungariei, al conților și grofilor Teleki, Zibay, Karacsony și cîți au mai fost. Vreme de șase veacuri, pămînturile, vitele și oamenii au fost scoși la mezat, cedați în contul datoriei, pierduți la jocuri de noroc, donați sau transmiși prin succesiuni testamentare.

Pentru ca numai în trei decenii, ultimele ale secolului nostru încins, oamenii Ileanei să redevină ei înșiși stăpîni de fapt ai propriului lor destin, să reîntemeieze pe vatra satului o nouă comună, bogată, frumoasă, prosperă.

...Și totuși, destinul comunei se află din nou la răscruce de drumuri. În ultimii ani, pentru sateanul de aici ca și pentru insul cu știință de carte, pentru foarte mulți dintre cetățenii locului, Ileana a devenit mai degrabă un punct de tranzit decît o localitate de reședință. O spunem deschis și cu strîngere de inimă, dar o spunem totuși pentru a deschide ochii și urechile celor chemați să-i gospodărească avuțiile, să-i contureze viitorul prin armele științei și practicii sociale.

Liviu TIMBUS

...NU PE GRATIS, CI PE DRAGOSTEA LOR FAȚĂ DE SAT

Satul centru al comunei Zărnești este Fundeni, aici mă aflu, dar contrariu regulii comuna nu se numește Fundeni, ci Zărnești. Există o explicație care nu-i nici importantă și nici n-ar umple spațiul revistei cu te miri ce.

De aici, din această comună, așezată nitel ciș față de Rîmnicu Sărat, pleacă anual la odihnă sau la tratament cam 24 de țărani.

O judecată superficială ar zice: foarte puțin. Dar depășind superficialitatea nu se poate spune că nu toți colectivității nu ar avea dreptul la concedii, ci că apropierea satului de oraș este o lozincă doar pentru cei ce judecă satul și orașul din avion sau din barcă. La fața locului, în vatra satului, te poți convinge că Zărneștiul, de pildă, se apropie de oraș, dar nu de un oraș anume, să zicem Rîmnicu Sărat, ci de atribuțiile civilizației unui oraș. Peste cîțiva ani, în Zărnești, conform schiței de sistematizare, deja aprobată și executată pe plan județean, Radoslav Grigore Ion, secretarul consiliului popular comunal, va pași plin de dorința de a se spăla comod, cu apă caldă, cu aburi la baia comunală și alături de el, într-o «serie» încă 149 de țărani; sectorul zootehnic al C.A.P.-ului se va duce din centru undeva la margine, pentru că altfel un vitel se va uita cu ochii săi mari și blînzi, și desigur zadarnic, la clădirea ce va fi destinată primului liceu din Zărnești, Schiopu Nicolae și vărul său Schiopu Irimia vor sta, cred, cot la cot, la casa de cultură sper nu chiar la cercul «mîini îndemînatic», ci la altul; multele familii Petre vor pași emoționate pragul viitorului centru farmaceutic, ceea ce mai înseamnă că dacă în comună durerea de cap nu există, ea va trebui inventată. Satele aparținătoare Comisoaia și Pruneni, conform aceleiași schițe, se vor muta în vatra satului. Pentru a-i fi copiii aproape de școală, Dragomir Ion s-a și mutat (din Comisoaia). Neagu Ion și Dragomir Gheorghe din satul Pruneni, ale căror case au plecat de cîteva ori noaptea datorită alunecărilor de teren, au precedat la fel. Și, cum

se spune, celelalte familii din cele două sate vor urma exemplul lor pozitiv și grabnic Schița de sistematizare a fost bine întocmită — afirmă Radoslav Grigore Ion — deoalece colectivul care a muncit-o a stat în comună din toamna lui '72 pînă-n primăvara lui '73, perioadă cînd natura e «goală», cînd pomii sînt fără de frunze, cîmpul odihnindu-se, permit o vedere clară și de la mare distanță a ceea ce va trebui să adauge viitorul prezentului din Zărnești. Schiței, pusă la vedere pentru toată suflarea la cîmin timp de două săptămîni, discutată apoi într-o adunare populară, i s-au adus și modificări. Familiile Petre, care locuiau în vatra satului, au fost plasate în satul Lunceni, deci mai departe. Chiar așa, zic, ce-ai avut cu oamenii? Secretarul consiliului îmi spune și că Lunceniul e o zonă prea puțin folosită și că locul unde stăteau familiile Petre era și este expus alunecărilor de teren. Așa da, mai merge.

Atunci deci cînd zărneștenii vor face focul cu lemnul ce deocamdată se prezintă sub formă de «cade» pentru baie, cînd, datorită liceului, pe străzi un dicton latin se va întîlni ostil, dar se va întîlni totuși, cu spinoasele probleme ale hidrocarburilor aromatice, atunci, zic, poate nu toți locuitorii vor dori să meargă la odihnă în stațiune. La urma urmei, iarna — concediul acordat țărănilor de natură — poți să te odihnești și în comuna ta în care schița de sistematizare a intrat la arhivă, iar prevederile ei pot fi văzute și folosite. Să mă opresc puțin la țărani din Zărnești care au fost la tratament sau la odihnă. Reumaticul Enache Vasile a fost trimis în stațiunea Balta Albă, comună din același județ. Cum s-ar spune, un țaran

a plecat la țară și asta este cel puțin nepotrivit. Dealtfel, Enache Vasile avea și are în comuna Balta Albă doi veri. În aceeași situație, Lazăr Gheorghe, care în 1971 a fost trimis în stațiunea Costești (comună din Vîlcea), iar în '72 și '73 — progresînd — a ajuns la Pucioasa, județul Dimbovița. «M-am simțit tare că mîncarea era bună, deși nu era pe poftă. Acasă dau ordin femeii: faci fasole și face. Regulă. Acolo nu ține. M-am învățat să dorm dublu, și așa n-aveam ce face, dar întors la C.A.P. mi-am uitat obiceiul. Muncim mult la C.A.P., vrem să-l facem al mai prima.

Am discutat cu Manea Nicolae, care s-a odihnit la Snagov-sat 20 zile. E responsabil cu furajele la C.A.P., «dar numai de un an că pînă acuma am muncit». Cum a fost? «N-or fi ele toate pe lume perfecte, dar acolo totul e perfect. Casă, masă, bere, femei frumoase la care te uitați că de-ai-a-s frumoase, sate de vacanță (campinguri — n.a.), adică minunat și m-aș duce și mine înapoi da n-are cine să mă trimită». Mai fericit decît toți, Chiorpec Iancu, din satul aparținător Vadu-Sorești, care a văzut Marea Neagră de la Mangalia-Sud. I-au plăcut femeile în scîpurile acelea frumoase colorate și trecătoare, s-a găsit cu alți C.A.P. iști și împreună au vizitat acvariul de la Constanța care i-a costat doi lei de cap, nu de căciulă că era vară. I-a plăcut și de nevasta unui președinte de C.A.P., dar s-a speriat de funcția bărbatului și a preferat să bată tot litoralul și să scrie vederi care începeau cu «În amintirea stațiunii Mangalia-Sud vă doresc...». Înainte de a pleca în reportaj în comuna Vîntilă-Vodă, din același județ, susțin că ale țărănilor concedii nu sînt o problemă dramatică și

stîlpi de case românești (munții apuseni)

— Dumneavoastră, ca autoritate locală, n-o puteți rezolva?

— Nu. Nu pot aplica nici o măsură administrativă pentru neparticipare la acțiunile voluntar patriotice pentru dezvoltarea și înfrumusețarea comunei. Aici autoritatea se manifestă doar pe planul convingerii. Dar pînă ajungi să-l convingi... Eu cred că ar trebui să existe o reglementare legală prin care să ne putem exercita autoritatea asupra acestor «recalcitranți» care, de ce să n-o recunoaștem, sînt cam mulți. Dacă intrăm și mai în adîncul lucrurilor, acest soi de navetism mai aduce și perturbații la nivelul familiei. Datorită faptului că el vine și pleacă, are un anumit mod de comportament în familie. Este musafir acasă. Nu ajută la nimic, nu se interesează — cere doar raportul — de copii, ba unii dintre ei mai vin și cu ifose, nu le mai convine nevasta, că e țărăncă.

— Dar întreprinderile, unitățile economice de pe teritoriul comunei, ce fel de greutatea vă fac?

— Avem industrie locală, cooperatie de consum, ocol silvic, sector de exploatare, S.M.A., I.A.S., C.A.P.-uri care circulă cu tot felul de vehicule, pe toate drumurile comunale. Iar dacă se circulă se uzează, se distrug, dar cînd e vorba de refacerea și întreținerea lor, contribuie numai pentru cele înscrise în circulație, și au grijă să înscrie cît mai puține — pe celelalte considerîndu-le tractoare și mașini agricole care, chipurile, ar circula numai în cîmp. C.A.P.-urile sînt obligate să acorde contribuție în muncă pentru mijloacele auto și atelajele de care dispun dar și aici e un dar cu D mare. Nu cuprind în planul anual de producție un număr corespunzător de persoane, carburanți și mașini pentru refacerea drumurilor. Or, noi, primăria, nu întreprinem și modernizăm, în primul rînd, drumurile de acces către sectoarele mari de producție ale C.A.P.-urilor? Dar cine și din ce fonduri să le facă?

— Atunci, cum vedeți rezolvat paradoxul?

— Gîndesc că ar trebui dată de la nivel central o reglementare legală ca, din beneficiile unităților respective de pe raza comunei, să se stabilească un procent care să fie vărsat în bugetul consiliului popular, pentru completarea bazei materiale necesare la toate acțiunile economice și social-culturale în interesul comunei.

Cici IORDACHE

ORELE BIERTANULUI

Ce știam despre Biertan, despre comuna Biertan? Că biserica domină așezarea și este una dintre cele mai impunătoare monumente feudale din Transilvania, iar ușa care dă în sacristie are un mecanism de închidere nemaipomenit de complicat, drept care a fost nu numai fotografiată dar și scoasă din țîșni și expusă la mari expoziții internaționale. După care a revenit acasă. Dincolo de această faimă muzeală, Biertanul ce mai reprezintă?

Iată întrebarea care mi-am pus-o într-o foarte caracteristică dimineață de ianuarie (frig, zăpadă, aer sticlos...), motiv pentru care am luat cursa I.T.A. din Mediaș care pleacă — de necrezut, totuși adevărat! — la ora 6,15 fix, spre comuna sus-amintită.

Ora 7,00-7,30. Autobuzul stăpoează în centrul comunei. Cobor eu și cineva, venit tot cu treburi de la Mediaș. «Vă place, ai?», mă interpelează. Îmi place cum de nu, comuna Biertan arată de fapt a orășel. Case

masive, înconjurate cu adevărate ziduri, trotuare, o piață în centru cu un părculeț. Deasupra, pe un deal, dominînd Biertanul, zidurile bisericilor-cetăți înconjurate de un briu de brazi.

Ora 8,00. Îi cunosc la primărie pe vicepreședintele Horst Meyndt și pe secretarul Ion Andrei. «Printre picături» — lumea începe să vină cu tot felul de probleme, — află că Biertanul are circa 4 300 locuitori, români și germani, care dintotdeauna, adică de vreo 500-600 de ani, s-au făcut cunoscuți în tot Ardealul ca renumiți meseriași. «De altfel, pe la 1500, Biertanul număra cam 5 000 de locuitori, tot atît cît Mediașul», îmi spune Ion Andrei, om al locului, care îți poate vorbi mult și documentat despre ceea ce a fost și este Biertanul. Dar azi? Astăzi se cultivă în special vița-de-vie, afirmație lesne de verificat — este de ajuns să-ți arunci privirea pe dealurile din jur, terasate și plantate cu viță pînă în vîrf. În afară de vreo 300 de bărbați care fac naveta la Mediaș, populația activă a comunei lucrează în cadrul C.A.P.-ului și în cele 3 ferme.

Ora 9,00. Prind o recreație la școală. Îmi fac loc printre puștime și intru în cancelarie. Am noroc, directorul adjunct Frederick Klusch are o «fereastră» așa că putem sta de vorbă. La școala generală din Biertan învață peste 400 de copii. La ciclul II vin băieții și fete și din Copșa Mare și Richiș, sate aparținînd Biertanului.

— Cum vin?

— Cum să vină? Cu autobuzul. În afară de cei din Copșa Mare care vin peste deal.

— Ei de ce nu vin cu autobuzul?

— Autobuzul nu poate urca dealul, care-i prea abrupt. Ar fi necesar să se construiască un drum; am primit asigurări ferme că la anul lucrarea va fi realizată. Dar să știți un lucru...

— ??

— Copiii din Copșa Mare nu întîrzie niciodată la școală. Pleacă împreună — sînt vreo 67 — și la opt fix sînt în clase. Au de făcut circa 3 kilometri pe jos. Vreau să spun că dorința lor de a nu lipsi, și-n general, de a învăța cît mai bine, de fiecare dată mă impresionează, fiindcă acest sat era teribil de oropsit înainte, un fel de cenușă-reasă. Și iată cum s-au ridicat locuitorii săi, cum au reușit să însuflească copiii lor dragostea de carte! Și ce gospodării și-au înălțat! Acum vreo 30 de ani trăgeai cu tunul și nu prindeai un copil din Copșa Mare la noi la școală. Directorul adjunct care este, se înțelege, și profesor trebuie să intre la ore. Ne despărțim nu înainte de a nota că școala din Biertan posedă sală de gimnastică, sală festivă cu 200 de locuri, laboratoare de fizică și chimie bogat utilizate. Amănunt nu lipsit de importanță: toți profesorii sînt localnici sau au devenit localnici. Nici unul nu face naveta. S-au integrat adică perfect vieții Biertanului. De ce? Simplu: au întîlnit aici o viață bine statornicită și dregători cu dragoste de comună și cu respect față de «ai de lucrează cu doxa». Drept care l-au ajutat mai întîi de toate să-și găsească locuință.

Ora 12,00. Dialog cu inginerul Petre Ionescu, șeful fermei viticole. Bucureștean venit în urmă cu 20 de ani în Biertan. Cum de a ajuns tocmai aici? «Viticultură pe asfalt nu se poate face!» Cu alte cuvinte și-a iubit și și-a respectat dintru început profesiunea. Atunci cînd vorbește despre Riesling și Fetească găsește accente aproape lirice. Îi întreb cum a fost recolta de struguri din toamna trecută. Bună?

— Bună, bună...

— Parcă nu sînteți prea convins.

— Dom'le, nu știu, da parcă soarele nu mai încălzește ca al'dată.

— ??

— Serios, e o piclă permanentă, nu mai e cerul ăla senin și soarele arzător de acum cîțiva ani. Nu se mai îndulcește boaba! Și mai este ceva!

— Anume?

— Țștia, tinerii, nu mai pun atîta suflet la munca în vie. Și parcă nici nu se pricep așa de bine.

Dacă nu iubești via, dacă nu stai s-o dichisești, nu iese nimic de soi. D-ai-a zic: să creăm viticultori, să-i cointeresăm, să aibă dragoste de vie. Uite, dacă-mi pleacă mie tehnicianul ori se pensionează, cine să-i ia locul?! Că de nu, se duce faima unor podgorii...

«Cooperativizarea agriculturii a constituit un îndelungat proces revoluționar, care a dus la schimbări fundamentale în structura socială a satelor țării noastre, în caracterul relațiilor de producție din agricultură, în întregul mod de muncă și de viață al țărănimii».

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntare la Congresul al II-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție)

Ora 13,00. Autobuzul, în fața școlii. Copiii din Richiș se inghesuie înăuntru. Cei din Copșa Mare o iau pe deal în sus și prevăd că acei 3 kilometri se vor transforma într-o strașnică bătaie cu bulgări de zăpadă, combinată cu alunecări vertiginoase pe derdelușuri. Totuși, la anul vor ajunge și ei la școală cu autobuzul!

Ora 14,00. Îmi spune secretarul: dom'le, păcat că nu ați auzit «banda» noastră.

— ??

— Banda, fanfara, adică! Participăm la concursul județean în fiecare an. Sîntem buni de tot. Poate-i luăm pe ai de la Bratei.

Ora 15,00. O tură, a cita?, prin comună. Însoțit de data aceasta de directorul adjunct al școlii, Frederick Klusch. Răspundem la saluturi.

— Ne-am propus în acest an să construim o bază sportivă și un ștrand în aer liber. Prin muncă patriotică. Am făcut sondaje, avem apă din belșug.

— O să vă ajute cetățenii?

— Se poate? Veniți peste vreun an și mai stăm de vorbă!

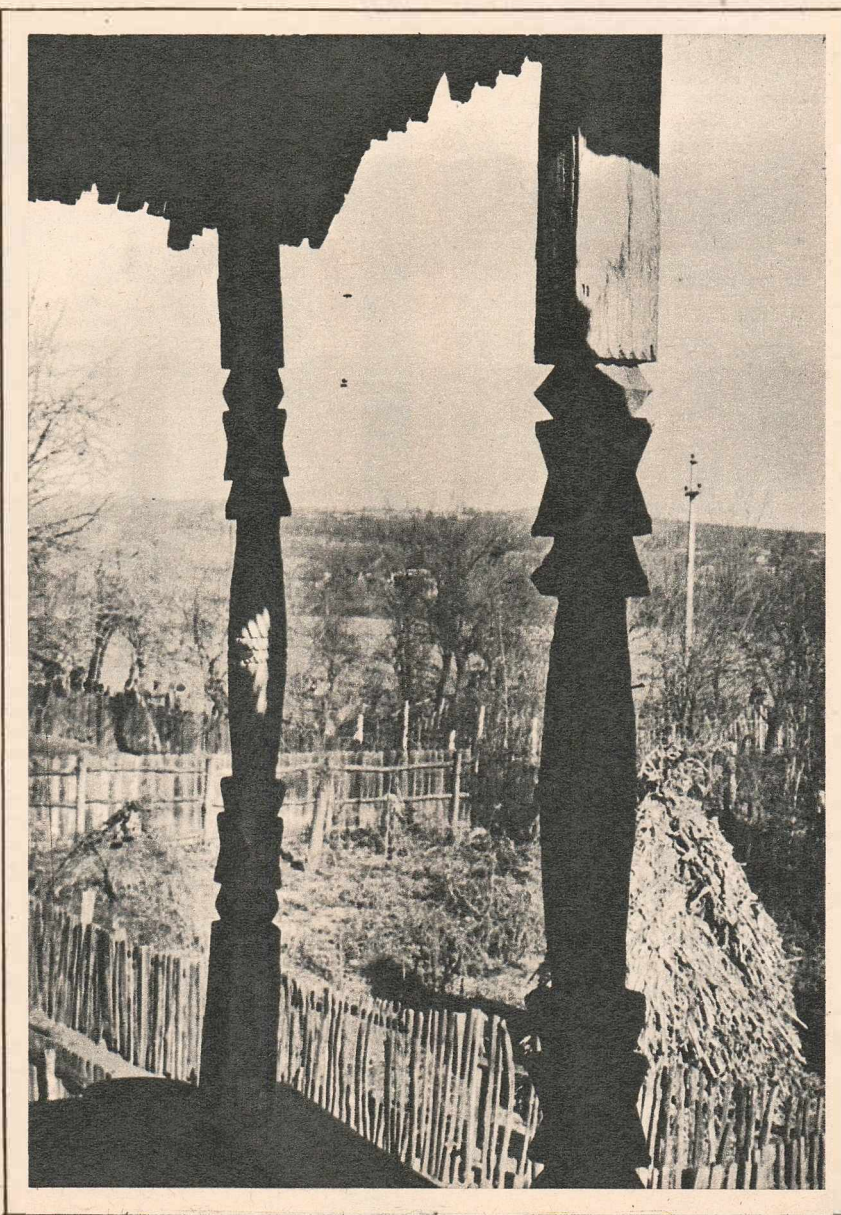
Ora 16,30. Din turnul bisericii-citadelă cuprind cu privirea întreaga așezare. Ziduri de apărare, contraforturi, însemne de breaslă, indicii că secole de-a rîndul la rodul muncii harnice a biertănenilor au jinduit destui. Case de la 1800, de la 1900, case ridicate mai anul trecut.

Și mai apoi ce a fost? A fost o seară calmă dar nu idilică, cu biertăneni veniți de la lucru din Mediaș, cu «Valter apăra Sarajevo» la cinematograful, cu «Columbo» la televizor și copii învățînd de zor lecțiile pentru a doua zi. A fost adică o seară ca multe altele, o seară calmă, în Biertan unde Istoria i-a așezat pe români și germani împreună și i-a învățat să trăiască împreună. În bună înțelegere.

Mihai HETCO

(Continuare în pag. 22)

stilpi de case românești (dolj)

**un
 zbor
 pentru
 fiecare**

Urcînd spre Loman pe drumul înghețat de iarna aspră, pe acel drum de munte care duce parcă mai degrabă în cer decît într-un cătun pierdut printre zăpezi, mi-am adus aminte de Herodot. Totdeauna cînd este vorba de viața strămoșilor noștri de pe aceste pămînturi, despre obiceiurile și credințele lor, îmi vin în minte rîndurile din «Istoriile» lui Herodot: «credința lor este că o i nor, ci cel care pierde se duce la Zamolxis...» Mi i-am închipuit, fiind acolo, pe acel prag de munte, pe acei oameni ai vremurilor de demult, mîndri și fericiți în netemerea lor, înfruntînd cu seninătate lumea și timpul care mereu a fost aspru și n-a păstrat amintirea lor decît în puținele pietre, și în cîteva file din niște istorii bătrîne.

Venisem în sat la Loman în căutarea acelor monumente stilimorfe care sînt acei ciudați stîlpi, prețioase, rare și autentice obiecte ale artei populare, care ascund atîtea simboluri și care perpetuează, singulare, vechi obiceiuri și eresuri. Stîlpii — însemne funerare — presărați rar în țintirim, marcău o tăcere și cîte un suflet. Dacă n-ar fi fost arta ploilor de-a prefăce lemnul în cenușă pentru vînturi, poate ar fi fost mai mulți. Cîndva, se spune că gorganele funerare ale căpeteniilor scite ar fi fost vegheate de cai împăiați, înfipti în țepuse. Cu această cavalerie fantomatică sufletul omului nesupus nemișcării călătorea mai departe în eternitate. Cînd mai tîrziu credințele vechi impuneau incinerarea celor morți, urnele lor îngropate în afara valurilor de pămînt sau ale palisadelor erau străjuite de pari simbolici. Deci mereu aceeași dorință de a veghea și de a perpetua o amintire printr-un semn.

Martori tîrziu ai unor vremi bătrîne, stîlpii de la Loman păstrează vechi semnificații, dar ei astăzi nu mai au parcă acea netă distincție morfologică presupusă odinioară, de stîlpi bărbătești și femeiești, aflată în simbolismul structurii lor, în acea înfățișare faloforică sau disimulat-crucială. Nu mai păstrează nici însemne din care am putea desluși cu ușurință intenții magice. În schimb, meșterii lemnari de azi îi înzestreză cu bogate motive ornamentale dispuse în registre, motive geometrice care derivă din tratarea decorativă a rombului, triunghiului sau pătratului și care prin repetare dau o individualitate proprie fiecărui stîlp și adeseori o senzație, datorită acestei multiplicări a motivului, de expansiune spre infinit. Parcă stîlpul ar fi o scară celestă pe care cel plecat poate urca în orele lui tăcute. Uneori această dinamică ornamentală ascendentă e întreruptă brusc de prezența unei păsări de lemn cu aripile închise. Se spune că ar fi pasărea sufletului, zburătoare mitică și sacră, prezentă aici să simbolizeze mereu amintirea unui zbor în spațiile vaste.

Fotografii de Vasile MOLDOVAN

«Astăzi nu se mai găsește un Coșbuc care să trăiască și să cunoască satul, să idealizeze puțin viața acestuia? Sau se crede că țaranul de astăzi are nevoie de mai puțină poezie, literatură? Dimpotrivă! El are nevoie de mai multe poezii, de mai multe cîntece, de romane, de picturi — dar ele trebuie să fie mai bune, pe înțelesul lui. Ce să facem, tovarăși? Pînă la urmă cineva trebuie să facă — să spun așa — un compromis. Ca să ridicăm întreaga țărănie la nivelul scriitorilor, e greu, pentru că scriitorii sînt cîteva sute, iar țărani cîteva milioane — și pentru asta ne va trebui ceva mai mult timp. Dar ca scriitorii și artiștii să se ducă la sate e mai ușor».

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntare la prima Conferință pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților consiliilor populare comunale — 23 decembrie 1971)

«PĂZIREA TRADIȚIILOR E DATORIA NOASTRĂ DE ROMÂNI»

Îl întreb de cînd face ocarine și nu-mi răspunde direct. O ia de la Adam și Eva, de la ceea ce vrea să însemne o ocarină. E un fel de fluier cam turtit, îmi explică. Se face din pămînt, din șamotă se face. Adică din argilă. Eu iau pămîntul de pe deal, că avem acolo o bucată taman destulă, mai bună pentru treaba asta decît pămîntul din altă parte. Mai an, veniri de la Turda să le fac patru drăcii, veniri cu pămîntul lor, dar eu le-am zis că glia mea e mai dulce și se coace mai repede. I-am rugat să mă păsuiască să le fac instrumentele numai din ea, dar ei nu și nu, și-atunci le-am făcut pe voie. Băgai la cuptor două ocarine de-ale mele și două de-ale lor, dar bune de suflat au rămas numai cele petrecute din pămînt de Terpezița.

— De cînd mă știu, cînt, și la fluier, și la cimpoi, și la clarinet. Învățai după ureche, de la bătrînii satului și de la bunică-miu învățai, că sînt orfan de tată. Al meu a fost să moară la Mărășești, cînd s-a nimerit prăpădenie mare la Terpezița, că mulți oameni din sat s-au dus atunci. Mai întii și mai întii, am cîntat la fluier, pe la ore, căci pe vremea aceea se încingeau în sat ore mai des. Iarna se făceau mereu, că era agricultura închisă și oamenii ca și liberi de muncă.

...Ocarina pe care mi-o dăduse Nicolaiță era prea mare pentru fii-miu, dar lui îi plăcuse așa de mult că nu mai puteam să i-o pitulăm, dar nici să cînte la ea nu putea că era prea grea. El era micuț și cu ditamai ocarina nu mergea, fiindcă ocarina, înțelegi matale, trebuie s-o umpli de suflet. Cum de care suflet? De plămîni. Cînd am văzut noi că e primejdie să pierdem băiatul, că se consuma după ocarină ca într-o boală, m-am hotărît să fac și eu una. O studiai pe aia de-o cumpărasem, o întorsei pe o parte, pe cealaltă și ieși un instrument nou, care țiuia mai bine... De-atunci, tot fac la ele. Pentru toată țara. Vine la mine lume de peste tot și oamenii zic că instrumentele lui moș Popescu din Terpezița sînt cele mai bune, mai sunătoare ca de la fabrică. Am dat la toți cîntăreții și la toate ansamblele. Lui Ion Fărcașu de la Cluj, ăla de cîntă la taragot, i-am dat, și lui Chisăr de la Craiova îi trimisei, și la Brîulețul și la alții. Ba chiar și în străinătate, pe la franțuzi și pe la nemți. Eu trimit la toți care îmi cer.

— Îți ajunge timpul să faci atîtea?

— Îmi spune că-i ajunge. De-acum, îl aud, nu mai am mare lucru de făcut pe lume. Sînt pensionar de la ceape, mai ciocănesc prin curte și, în rest, mă ocup de ocarine.

— Și cit iei pe una, nea loane?

Se uită chiorîș, cînd la mine, cînd la bucatele de pe masă, de parcă i-ar părea rău că le-a irosit pe un om care pune asemenea întrebări. Adică să iau bani, se mîniază, dar ce eu pentru bani fac treaba asta?! Dar pentru ce, nea loane, îl scormonesc. Cade pe gînduri. Pentru că mi-e teamă să nu se piardă orele și doinele noastre românești, mostenite din bătrîni, că românul fără cîntec e mai trist și mai singur, chiar așa, mai trist și mai singur.

Îi cere fetei să mai scoată o cană și-mi arată cîteva fotografii. Mi le arată cu mîndrie. El și cu fiul său care este învățator chiar în Terpezița, învățator și dirijor al formației de ocarine a satului. Acum, își deapănă povestea mai departe, partidul dă multă atenție la țărani, și eu am umblat cu instrumentul meu pe unde nici nu visam. Cîștigai o sumedenie de premii, cîntai pe la televizor, făcui chiar șiregistrări la radio. Am fost și la Constanța și la București am fost, singur sau cu copiii din Terpezița, că avem în sat o formație de toată ispravă, toți cu ocarinele făcute de mîinile astea.

— Nea loane, ce țî-a plăcut matale cel mai mult la București?

— Otelul Union îmi plăcu. De fapt, îmi plăcurea așa de multe că nici nu le mai știu rostul.

Soarele s-a lăsat de-a binelea. Fotoreporterul e tot mai neliniștit, dar Ion Popescu Băraitaru acceptă, în sfîrșit, să se fotografieze, cu numai două condiții: cîntînd la ocarină și îmbrăcat în straie oltenești. Întîrziem. E musai?, caut să salvez ceva.

— E musai, altfel mă fac de rușine, și pe mine mă cunoaște toată Oltenia, dacă nu toată țara. Nu mă laud, dar am cîntat destul la viața mea, peste tot am cîntat, dar cel mai bine mă simt cînd pui suflătoarea la gură prin piețe sau pe uliță... Atunci înțeleg că glăsuirea mea merge la sufletul oamenilor. Să nu mi-o luați în nume de rău, dar la radio nu prea mă simți în apele mele.

După o clipă, reia cu o voce tristă:

— Ca să înțelegi ce înseamnă pentru mine muzica asta venită din moși strămoși, o să vă spui că în '70, cînd mi-a murit băiatul cel mare, de ciroză, am cîntat trei săptămîni în șir la ocarină. De inimă grea am cîntat, fără capăt, de muierea mea se luase de gînduri că m-am smintit.

Plecăm. Îmi răsucesc privirea prin cameră, dau cu ochii de cîteva fotografii făcute pe scenă, zăresc un diapazon. L-l arăt și-i cer cîteva lămuriri. Nu-mi răspunde pe dată. Rîde. Diapazonul ăsta, îmi explică, mi l-a cumpărat băiatul, luna asta. Zice că trebuie să mă modernizez, că sunetul ar fi mai exact dacă l-aș da cu diapazonul. Da de unde. Urechea mea e mai exactă ca orice diapazon. Pe încercate. Eu o să fac toată viața ocarine așa cum am învățat, cu știința mea de țaran simplu.

Ovidiu NEGOIȚĂ

opinia unui alegător

năiță lucian

Năiță Lucian este un țaran oltean de pe valea Cernei vîlcene, ajuns la aproape șazeci de ani și care, ca tot țaranul român, a făcut tot războiul. Jumătate din viața lui a crezut în pămînt mai mult decît în Patimile Domnului și a pătimit pentru el cum nici Domnul n-a pătimit. Cealaltă jumătate s-a zbatut să facă, pe șase bucăți de pămînt, șase case pentru cei șase băieți, iar aceștia, toți, au învățat cîte o meserie și practică meseria de țaran în timpul liber. Năiță Lucian și-a cumpărat un aparat de radio cu tranzistori și se ocupă foarte serios de politică. Va să zică — zice el — e bine. Și noi, țărani, care am săpat toată viața pămîntul cu sapa ne dăm acum cu părerea. Părerea mea este însă că țaranul nu poate dispărea. Eu am făcut armata la transmisiuni în București, la Leul. Am fost mai înainte — adică mai de curînd, traduc eu pentru dumneavoastră — și am văzut că Leul e tot acolo. Însă — zice el mai departe cu o logică impenetrabilă — sînt de părere că țaranul trebuie să se scoale și primăvara, și vara, și toamna la trei noaptea. Dacă se scoală mai tîrziu se scoală degeaba. Toată viața mea de copil n-am dus decît frica mămăligii. Dacă mai e mălai, dacă s-a terminat mălaiul. Acum problema e piinea. Toți țărani mînîncă piine. Toți țărani ascultă la radio, se uită la televizor, vorbesc de la primărie la telefon cu cine vor ei, iar parte din ei vorbesc și la radio și la televizor. Ce nu-mi place mie este însă că țărani nu sînt arătați și la muncă, fiindcă la muncă vorbești altfel decît la televizor.

Marea problemă a lui Năiță Lucian continuă să fie lumina electrică deși stîlpul de lumină se află foarte aproape de casa lui și nu trebuie altceva decît tras un fir. Din păcate, Năiță Lucian nu este totdeauna luat, cum ar trebui, în serios, cu toate că a plă-

tit, cum zice el, contribuția și pe front și civil. Cine se uită la mîinile lui Năiță Lucian înțelege ce înseamnă să muncești o viață întreagă pămîntul și să te bucuri numai cînd te îndrepti de șale, după o jumătate de zi de săpat. Meseria de țaran — zice Năiță Lucian — nu e ușoară nici cu tractorul, și nu e ușoară nici cu combina, fiindcă munca la țară nu e totuna cu viața la țară. Dumneata ascultă ciocîrlia de plăcere, eu cînd eram copil mă sculam după ea ca să mă duc la săpat. Năiță Lucian se duce duminica seara la film și vede lumea cu niște ochi de copil și cu o bucurie tot de copil. Și eu — zice el — am văzut lumea, dar cu altă ocazie, cînd eram ocupați cu războiul și nu prea aveam cine știe ce timp, fiindcă la război ne plimbam mai mult în fugă. Însă îmi pare bine că e pace și liniște și că nu mai trebuie să trăim cu frica mămăligii, că mie mi se și urise să mă duc la Craiova cu carul după porumb. Odată, am trecut și de Craiova, spre Drobeta-Turnu Severin, într-un sat de olteni mai ai dracului ca la noi, și după ce am umplut carul cu porumb un bou mi-a murit în jug și a trebuit să vind tot porumbul ca să-mi cumpăr alt bou. Toată viața am dormit ca Isus, cu capul în ieslea boiler, ca să am grijă de ei, că fără ei eram neom. Și acum vine fiiu-meu și zice: «dom'le Năiță, agricultura nu se mai face cu bou!». Aici am înțeles eu revoluția, însă — adaugă Năiță — chestiunea care se pune este tot țărănească: nici agricultura nu se poate face fără țărani, soferi, tractoriști, doctori, ingineri, învățatori, și chiar țărani, țărani, dar care toți trebuie să stea la țară și să se scoale de dimineață.

Dinu SĂRARU

stilpi de case românești (argeș)

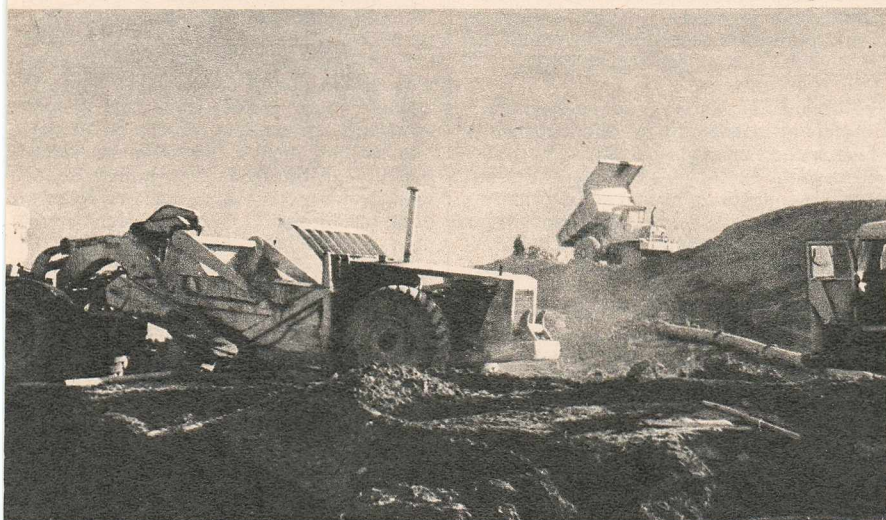
Fotografii de Emanuel TÂNJALĂ

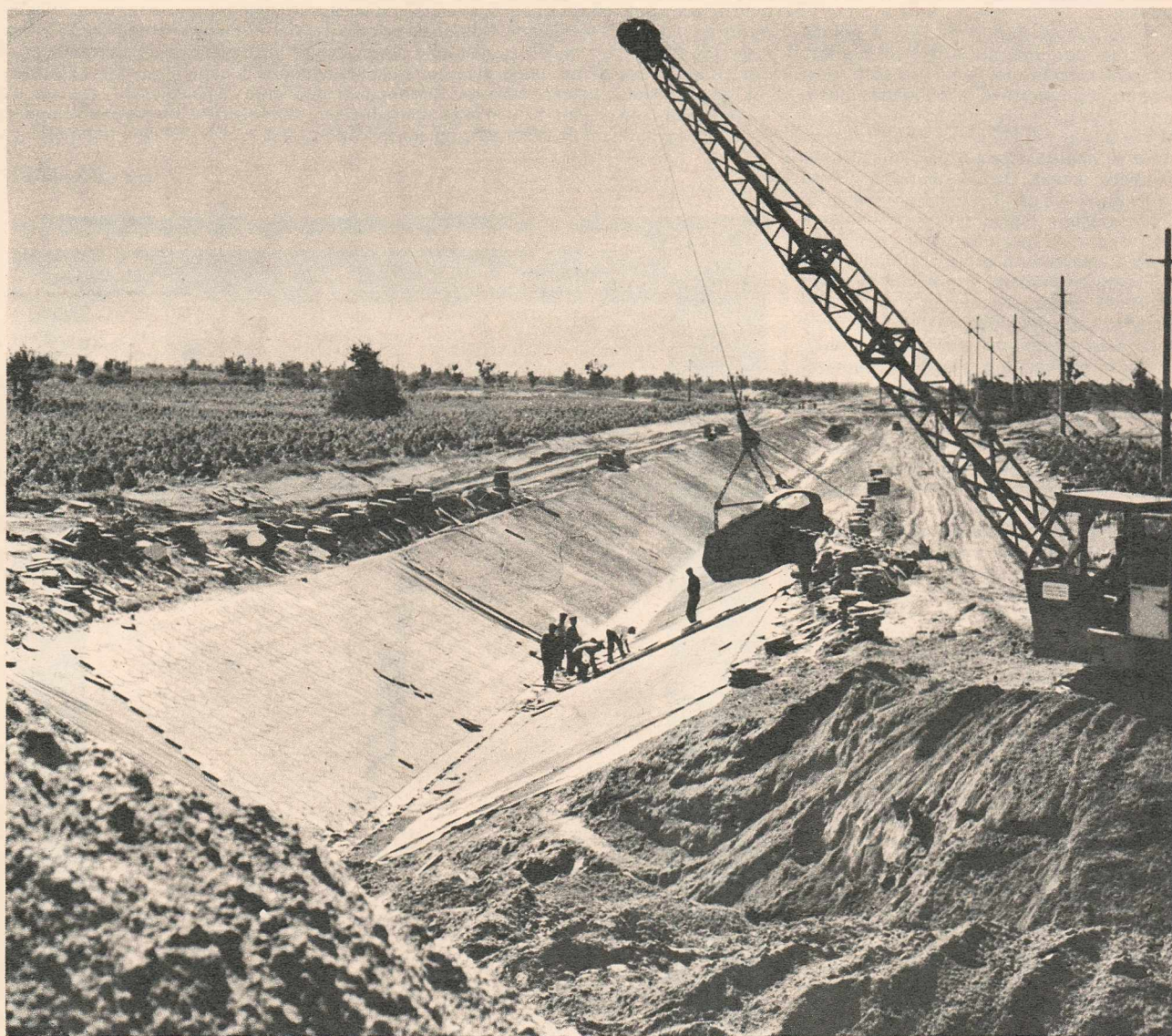
«Realizarea unei agriculturi intensive, de mare randament — necesitate obiectivă a construcției socialiste — cere eforturi susținute pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestei ramuri, reclamă investiții pentru mecanizare, chimizare, pentru îmbunătățiri funciare și, totodată, impune o preocupare constantă pentru organizarea rațională a producției și a muncii, pentru aplicarea în producție a cuceririlor științei agrozootehnice avansate».

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvântare la Congresul al II-lea al U.N.C.A.P.)

Am scris despre apă în felurite chipuri. Am scris despre hidrocentralele de pe Argeș și de pe Lotru, de pe Someș și de pe Olt, despre lacuri de acumulare care adună riurile în mări, milioane de metri cubi de apă cu kilowații în unde, și-apoi, și-apoi, scăpate din paletelile turbinelor, pleacă domoale să ne fertilizeze pământul. Mii de hectare. Sute de mii de hectare. Numai complexul hidroenergetic de pe Olt va iriga, în final, peste 80 000 de hectare. Avem un program național de regularizare a riurilor interioare ale țării, avem un program — coordonate între ele — elaborat de Conferința Națională a partidului din 1972, de conservare a pământului, de îmbunătățire a pământului și acesta cuprinde vaste acțiuni de hidroameliorare, de irigare a grădinilor și cîmpurilor. Într-un viitor apropiat, țăranul cu ochii pe cer, așteptînd ploaia, implorînd cerul să i-o dea, să aducă pământului mreață, nu va mai fi imaginea noastră. Vom face ploaie! Oamenii noștri vor aduce ploaie! Sîntem siguri. Șantierul de hidroameliorații sînt azi, pe teritoriul țării, desfășurări de proporții în toate sensurile — eforturi de investiții de la bugetul de stat, desfășurări de voințe, concentrări de inteligență și gîndire ale multor specialiști, munca deplin conștientă a țărănilor cooperatori, că azi o agricultură modernă în România nu se poate fără irigarea pământului, fără întreținerea și buna lui folosire. Comitetul Executiv al Comitetului Central al partidului întrunit în ședința din 5 februarie 1974, alături de bilanțul activității economico-sociale din anul 1973, a examinat, ca pe o pîrghie majoră în atingerea parametrilor actualului cincinal în agricultură, măsurile privind realizarea, exploatarea, întreținerea și finanțarea lucrărilor de irigații și a altor îmbunătățiri funciare. Se cer grăbite și terminate lucrările în cele cinci mari sisteme de hidroameliorații — Olt-Călmățui, Babadag, Sădova, Terasa Brăilei, Sarichiol, întrunind împreună 97 000 de hectare, dar și desecarea acelor pămînturi devenite nefertile sau slab

productive din cauza excesului de apă, a terenurilor care băltesc, se cer grăbite și lucrările de combatere a eroziunii solului. Fiecare petec de pămînt arat, fiecare teren agricol folosit și folosit bine, cu maximum

de randament sînt noțiuni prea clare pentru țărăni noștri cooperatori, pentru cei care conduc satele, pentru cei care răspund de eficiența agriculturii românești. E un fapt demonstrat de mult, ca o teoremă, agri-

cultura nu poate sta în afara eficienței. Iar eficiența ei depinde și de apă. De irigații. Iar realizarea lor de oameni.

Cici IORDACHE

ce profetim, ce profesăm

poluarea folclorului

cronica dreptei cîntării

ne cheamă pămîntul

Nu vizita «bietului bătrîn cu tundra sură» din poezia lui Octavian Goga, ci întîlnirea cu unul dintre învățătorii comunei mele a răscolit aceste gânduri de îndatorită față de locul de unde am plecat. Dincolo de faptul că satul a fost leagănul copilăriei multora dintre noi, încă destul de necăjite pentru cei din generația mea, în entuziasmul revoluționar al epocii, tot acolo am deprins alfabetul vieții politice, recitînd versurile agitatorice ale momentului și intonînd marșurile reconstrucției sau jucînd în piese, nu o dată cam simpliste, roluri de chiaburi.

Satul a fost, așadar, nu numai un loc, ci și un timp al devenirii noastre, *botezul politic* primindu-l în vîlmășagul ireversibilității sale prefacerii sociale, petrecute sub semnul socialismului. Amintindu-ne de unde am plecat, rememorăm astfel și începutul unui drum în viață, care ne-a dus spre împlinirea noastră ca oameni de nădejde ai uzinelor și șantiierelor intrate în legendă, ca tineri care am reușit să schimbăm întîia oară «sapa-n condei și brazda-n călimară», cum zicea vizionarul marele Poet. Mai mult sau mai puțin ocupați cu treburi de mai mică sau mai mare răspundere, de multe ori abia la apelul disperat al bunicilor sau părinților — «vino, băiatule, că poate mor și nu te mai vād!» — mai dăm fuga între două trenuri prin satul de care ne leagă, pe plan social, mai mult decît un loc de naștere înscris în buletin.

Scriu aceste rînduri nu fără o adîncă mustrare de cuget și nu fără invidie față de acei tovarăși de generație care, deși adesea suprasolicitați de obligațiile meseriei lor, au găsit răgazul nu numai de a fi la curent cu noutățile din satul lor, ci și de a se implica direct în susținerea unor inițiative locale. Unii se numără printre animatorii asociațiilor culturale create în multe comune, alții nu precupețesc timpul în a da o mîină de ajutor pentru realizarea cutărui sau cutărui proiect. «Întîlnirea cu fiii satului», devenită tradițională în unele localități rurale, dincolo de aspectele ei sărbătorești, emoționante, se constituie uneori ca un veritabil sfat asupra problemelor la ordinea zilei sau de perspectivă din cooperativele agricole de producție sau din viața social-culturală a satului.

Nu știu însă să fi devenit peste tot o regulă sprijinul — evident periodic, în limita posibilităților — acordat fiecărui sat de cei care au pornit în viață de pe meleagurile sale.

Sigur este că fiecare dintre noi, care am plecat dintr-un sat, am avea acolo cîte ceva de făcut din cînd în cînd: să dăm o sugestie și o mîină de ajutor în rezolvarea unei probleme socio-economice, să susținem o activitate a căminului cultural, să aducem o personalitate pe care o cunoaștem pentru a lămuri o chestiune politică sau științifică, dacă n-o putem face noi înșine. Oamenii care se ocupă în mod curent de întreaga viață a satului, mai ales într-o perspectivă ca aceea pentru care pledăm în aceste rînduri, n-ar putea fi decît bucuroși să salute o asemenea «întoarcere la brazdă». Dealtfel, nu știu dacă dincolo de acest gest spontan, pornit dintr-o convingere intimă, nu s-ar putea proceda astfel încît efectiv, prin intermediul primăriei, al căminului cultural, asemenea reveniri cu folos în locul de unde ai plecat să devină sistematice. Ivite în miezul iernii, cînd gospodarii satelor pun la cale marile germinări ale «mirabilei semințe», gîndurile mele, departe de orice sentimentalism «semănătorist», se vor înainte de toate prefigurarea unui răspuns către pămîntul care ne cheamă cu o dragoste părintească.

Niculae STOIAN

de-aș auzi melodiile lui moș simion, m-aș minuna

Făgăduiesc să vorbesc în continuare despre scrisorile primite de la cititori. Socotesc foarte însemnat faptul că printre cei care se interesează și pun suflet cu privire la soarta folclorului sînt și tineri. Interesul lor este cheazășia continuității, fără de care străduințele noastre ar fi de prisos. Bineînțeles este foarte util și necesar să-i atragem pe ei la o acțiune care trebuie să poată duce la rezultatele dorite în preluarea și continuarea transmiterii bunurilor artistice moștenite. Căci tinerii sînt aceia care au datoria să vegheze ca aceste bunuri să nu fie deformate, să păstreze pecetea autenticității. Tocmai din această pricină mă bucur ori de cite ori un tînăr mi se adresează înștiințîndu-mă sau completîndu-mă printr-o informație privitoare la unele fenomene nedorite, observate de el în practica folclorului din satul lui. În primul rînd pentru că își manifestă dragostea față de adevăratele valori artistice, nelăsîndu-se ispitit de producțiile inventate, neartistice, incluse abuziv în patrimoniul folclorului. În al doilea rînd pentru că acest tînăr dovedește că prezența sa în viața culturală a colectivității în care își desfășoară activitatea poate fi utilă, binefăcătoare.

Lată, de pildă, ce îmi scrie, printre altele, soldatul Bobe Marian, scrisoare din care reproduc unele frînturi: «Urmăresc cu multă atenție articolele care se referă la folclor sau mai bine-zis la poluarea folclorului. Tînăr fiind, am participat și eu la diferite obiceiuri care existau în comuna mea natală, aflată pe meleagurile Borcei între Călărași și Fetești. În ultimul număr v-ați referit la obiceiurile care se manifestă cu ocazia sărbătorilor de iarnă. După părerea dumneavoastră, părere pe care o împărtășesc, aceste obiceiuri au de suferit de pe urma denaturării textului lor. Am învățat și am lucrat cîțiva ani în București și vă dau perfectă dreptate. De multe ori vedeam cum fondul de aur al folclorului românesc este denaturat...»

În continuare, tînărul Bobe Marian îmi face cunoscut că în satul său natal se cîntă mult, că de pildă de-aș auzi melodiile cîntate de Moș Simion m-aș «minuna».

«Dacă dumneavoastră iubiți cu adevărat folclorul, vă rog veniți în satul meu și veți culege o pagină de «aur» a folclorului românesc. Îmi veți da perfectă dreptate. Nu pot să vin la București deoarece sînt militar în termen, dar dacă dumneavoastră vreți să veniți în satul meu natal voi solicita o permisie și voi veni în momentul oportun...»

Dragă Marian, îți mulțumesc foarte mult pentru scrisoarea pe care mi-ai adresat-o. Sînt nespuse de bucuros că dovedești dragoste față de satul natal, că ești mîndru aflînd de la bătrîni că, pe vremuri, un grup de cîntăreți au fost premiați la un concurs folcloric la care au participat. Îți face cînstă gîria ce o porți bunurilor artistice ale satului în care te-ai născut. Mă simt onorat că te gîndești la mine, răsplătîndu-mi osteneala prin frumosul gînd de a mă pofti să mă bucur și eu culegînd ceea, cum prea frumos o numești, «pagină de aur a folclorului românesc». Osteneala pe care ți-o dai adresîndu-mi-te îmi aduce încă o dovadă că scrisorile mele dau glas prin mine acestor îndrăgostiți ai folclorului, căruia ei îi doresc o viață cît mai lungă, și că nu rămîn literă moartă în paginile revistei «Flacăra». Cît despre invitația pe care mi-o faci îți promit că, de îndată ce se va încălzi vremea, mă voi reperi să-l rog pe Moș Simion și pe alții ca el să-mi dea voie să le înregistrez frumoasele cîntări. Invitat fiind de dumneata, nu am îndoială că mă voi bucura de o bună primire.

Hari BRAUNER

REFLEXE

de A. MIHAILOPOL

Curs seral în comuna Tibucani

lugatlab

Zici țaran moldovean, zici Baltagul. Sînt foarte convins de valoarea acestui titlu întîmplător, ca simbol al tenacității exasperante în căutarea adevărului și justiției. M-am gîndit că respectiva perseverență va fi trecut și asupra țaranului-contabil șef, țaranului-coordonator, asupra jurist-consultului de țarani; gata să țip după dreptate, m-am repezit să verific «informarea» despre necazul C.A.P.-Zănești. Ce mi se șoptea? Că pentru a se împiedica restituirea sumei de 15 814 lei de către P.L., salariat la I.A.S.-Murfatlar, care o «luase» din contul cooperativei, «s-a introdus recurs extraordinar, care a fost soluționat într-un timp record de 10 zile, nemaiîntîlnit pînă în prezent», iar «citațiile au fost trimise de Procuratura Generală prin Procuratura județeană Neamț, unde procurorul (...) s-a deplasat personal (...) și a înmînat citațiile».

Operativitatea justiției este un vechi și îndepărtat vis al nostru, deci nu puteam decît să feliicit, în gînd, pe cei care se străduiseră să bată recordurile în materie. M-am mai întrebat doar de ce o fi ajuns solitudinea să pară dubioasă, cîtă experiență pe coridoarele trăgănării și dezinteresului ne face să tresărim în fața unei dovezi de promptitudine și apoi am trecut să pipăi fondul litigiului reclamat. Ce mi-a fost dat să aflu?

În seara de 11 septembrie 1969 (da, da, 1969!), cooperatorul *Ilie Dănilă* căra borhot cu autocamionul de la gara Roznov la C.A.P.-Zănești. Făcuse această operațiune toată ziua, toată ziua drumul îl purtase și pe o porțiune din șoseaua Piatra Neamț-Bacău, de pe care virase la stînga și o apucase înspre C.A.P. Toată ziua se asigurase, ori nu se asigurase, cert e că avusese noroc și pînă la ora 18,30 nu i s-a întîmplat cînd făcea «hăis», să-i apară înaintea ceva. Dar la 18,30 i-a apărut mașina familiei P. Deci, *Ilie Dănilă* a bușit-o și i-a rănît pe ocupanții ei.

Pe lîngă condamnarea penală, trebuiau plătite despăgubiri. Deci, banii «luați» de către P.L. însemnau necaz, suferințe fizice și cicatrici. Judecătoria și tribunalul județean, conform legii, au stabilit că despăgubirile să fie suportate de vinovat, împreună cu stăpînul său, adică C.A.P.

Coordonatorilor cooperativei soluția li s-a părut inacceptabilă și au făcut demersurile necesare, ajungînd în recurs extraordinar. Secția civilă a Tribunalului Suprem a casat hotărîrile existente și a dispus ca instanțele de la bază să verifice mai atent «împrejurările în care inculpatul a ajuns în posesia autocamionului».

Ce era să se mai verifice? Pe foaia de parcurs, *Ilie Dănilă*, altminteri ajutor de fierar, fusese trecut, în ziua respectivă, ca șofer și toată lumea, inclusiv președintele, acceptase prezența lui la volan! Dar nu această măsură o considerăm neavenită (bine că n-a rămas borhotu-n gară!), ci incapacitatea ca odată ce ai acceptat riscul, să-i suportă și urmările.

Judecătoria a obligat din nou cooperativa să plătească despăgubirile și să recuze ea paguba de la angajatul ei. Nu spun că s-au exercitat influențe, dar tribunalul județean a admis recursul U.J.C.A.P. A trimis, pentru a treia oară, dosarul la judecătoria. În sfîrșit, instanța de fond l-a obligat (în mod nelegal) numai pe șofer. Și, iar... în sfîrșit, s-a ajuns pentru a doua oară la Tribunalul Suprem, să se decidă definitiv că victimele aveau dreptul să primească banii de la cei de care depindea conducătorul mașinii.

Obiecțiile celor care reprezintă C.A.P.-Zănești au fost neavenite din capul locului. Și totuși, patru ani ei au speculat teoria dacă D.I. era fierar sau șofer, fără nici o preocupare pentru necazul produs victimelor. O perseverență fără rost. Or, cum arătam în titlu — *BALTAGUL* întors pe dos.

Sergiu ANDON

principii și năravuri

fetișuri de azi

ce este și ce vrea un

cîștiguri și cîștiguri

Scenă strict autentică: zilele trecute, pe bulevard, cam prin dreptul hotelului «Ambasador» (unde, printre altele, pe valută, vindem frumoase țesături populare), am văzut trei elevi (de vreo 10-11 ani) «dis-trindu-se» teribil fiindcă, vail mergeau înapoia unei țărănci virstnice, îmbrăcată «ca acasă», din creștet pînă-n tălpi (opinci, dar admirabile)... Pe loc m-a cuprins furia, desigur — în primul rînd — pentru lipsa de respect față de un om bătrîn, etc. apoi mi-am pus întrebarea — mai importantă! — de ce (și cum) de-au ajuns trei copiii, altminteri absolut corect vestimentați, cu o ținută aparent civilizată, să ia în deridere portul național? Probabil, mi-am zis, deși se organizează multe și inspirate acțiuni de popularizare a acestei *zestre fundamentale* (concursuri «Cine știe cîștigă», păpuși la «Artizanat», spectacole — prea stilizate totuși, inclusiv acțiunile, multiple, pionierești-scolare, ca echipele de dansuri, expoziții, chiar mici muzee), *ceva* lipsește încă. Dar ce anume? Și, încercînd să dau un răspuns valabil acestui DE CE, iată ce mi s-a părut a fi categoric, posibil de întreprins...

Fără doar și poate, programul școlar al elevilor noștri (de toate virstele) este încă foarte încărcat, totuși mai sînt «ferestre» sau, mă rog, materii în cadrul cărora, prin îmbunătățirea programei de învățămînt, s-ar putea repara serioasa NEDREPTATE ce i se face *folclorului* pe plan școlar. Adică să fie mai important pentru destinul de-o viață al viitorului adult, faptul că învață să lucreze orice cu aparatul de pirogravat sau să taie placajul, să confecționeze *coupe-papieruri* (cu pseudomotive naționale), cutii de chibrituri sau șorțulețe. Să fim bine înțeleși: nu nesocotesc, în nici un fel, însemnătatea deprinderii, de la cea mai fragedă vîrstă, atît în familie, cît și în mediul școlar, cu *munca directă*, da, fie și cu scop bănesc — în interesul general (am rezerve doar asupra situațiilor în care am găsit elevi lucrînd și noaptea la niște dubioase «cusături»). Sau să fie mai prețioasă, în bagajul de cunoștințe pe care-l va căra omul cu sine toată existența, «știința» de a desena (o scenă din vacanță) (la 12-13 ani) sau un scaun: nu neg necesitatea desenului din imaginație și nici — mai ales — al celui după natură însă în virtutea temei puse în discuție cred că o mai temeinică *ierahie de valori* s-ar conveni instaurată în domeniul citorva materii școlare.

Recapitulînd, mă întreb (și întreb) de ce n-ar fi conceput și aplicat un plan *unitar*, fie și repartizat unor materii diferite (Română, Istorie, Lucru, Muzică, Desen etc.), repet UNITAR, care să conducă, treptat, la transmiterea cunoștințelor și mai cu seamă a simțămîntelor pe care orice tînăr s-ar conveni să le aibă față de folclor (mi-amințesc de un examen de bacalaureat: «Ce e folclorul?» «O combinație chimică între fluor și clor» — răspuns dat *în alte timpuri* la Colegiul național «Sfîntul Sava»). Pe cînd, așadar, predarea — subînțeles: planificată, sistematică — în școală a «Noțiunilor de etnografie și folclor». Astfel incit elevul să *înțeleagă și să simtă* că nu-i deloc mai hotărîtor pentru el să știe deosebirea dintre o ecuație și altă ecuație, decît să știe să deosebească un costum, un cîntec, o expresie lingvistică dintr-un ținut sau altul al țării. Dacă vrem — și vrem! — să avem oameni compleți, bine informați, dar și bogați sufletește.

Mihai STOIAN

țăranul, un fetiș?

Astăzi, întreb eu, ce sînt țărăni? Ar fi trist să spunem că sînt acei cetățeni care stau pe marginea drumurilor și rid de orașenii care vin să-i ajute.

Marin PREDĂ

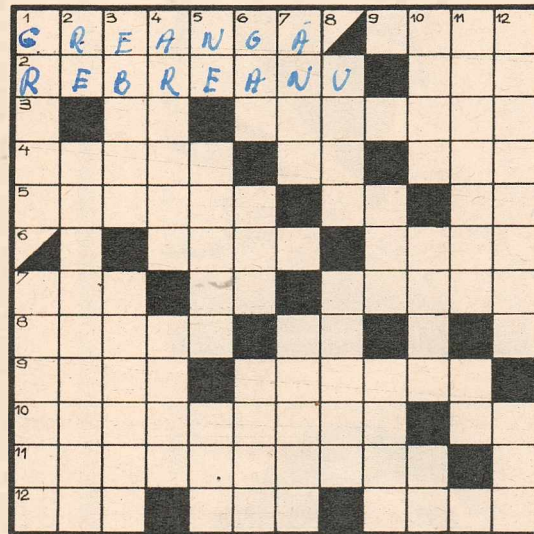
Realitatea e vie și crudă: omul are nevoie de grîu, de porumb, de cartofi, de vite, ori, toate aceste bunuri se produc la țară. Într-un cadru mai mult sau mai puțin natural (aș zice organic, în opoziție cu mineral). Contactul direct cu lumea vegetală și animală, cu mediul lor specific (solul, pășunea, iazul, codrul etc.) a modelat, milenii și milenii, un tip de om aparte, cu filozofia și obiceiurile lui încâpăținate, cu portul, cuviința și umorul său, specifice. Sîntem una din ultimele țări europene unde țăranul nu și-a încetat încă existența «intrinsecă», n-a intrat în istorie sau în decor. Și totuși, lumea lui, clătinată din țiței, invadată de stiluri hibride (în veșminte, arhitectură și — mai ales — în comportament), afectată de exodul păturilor tinere către centrele orașenești, nu mai este lumea țărănească de altădată «cu gospodari tot unul și unul, cu flăcăi și fete mîndre, care știau a învîrți și hora, dar și suveica, de vuia satul de vatale în toate părțile».

Vatalele, cite or mai fi, viesc întru satisfacerea nevoilor turistice, flăcăii au devenit, în mare parte, navetiști, iar gospodarii cei vechi, cociriți de ani, gîndesc că-i în zadar a mai potrivi în cuie ulucul bălăbănit: tot se vor clădi, iute, case de tip urban. La ce să mai strice aliniamentul!

Eu cred, împreună cu Blaga, că veșnicia s-a născut la sat. Or, tocmai de virtuțile morale ale țăranului, materializate în datini și port, în cultul pentru hărnicie și cuviință, în respectul pentru bunul ca atare, deci în cinste, în iubirea pentru ceea ce se cheamă artă, în momentele sale de contemplație care dau vieții și un alt sens decît acela pur pragmatic, are nevoie orașul. Dar nu o nevoie «turistică». Nu, e vorba de o necesitate genetică, urmînd a fi transmisă prin cromozomii caracteristici lumii țărănești, nu luați de-a valma și depuși formal în vitrine, muzee ori cărți de artă. Datorită acestei disjunții în procesul de transmutare genetică a virtuților rurale către oraș, poate fi observat, în mediile urbane mai statornice, un cult al țăranului ideal, reprezentat cu miinile pe coar-nele plugului și soarele proptit în spate, la mijloc de vechi calendare. E vorba de nașterea unui fetiș, pentru că un astfel de țăran nu mai există, nu poate și nici nu trebuie să mai existe. Continuă a exista însă virtuțile sale și ar fi păcat să intre și ele în legendă. Ceea ce nu trebuie să piară la sat e *poezia*. Trebuie să ne silim a păstra nu numai motivele iilor ori semnele scoarțelor, ci și virtuțile, atmosfera satului românesc. Măcar pînă-n clipa cînd deosebirea dintre sat și oraș se va șterge cu adevărat.

Leonid DIMOV

cuvinte încrucișate

LITERARĂ

ORIZONTAL: 1) Humuleș-teanul cel hitru și plin de pilde, autor al unor inegalabile «Amînțiri din copilărie» — Poet francez (1524-1566). 2) Mare romancier român din a cărui vastă operă cu un puternic caracter social amintim: «Răs-coala», «Pădurea spinzuraților», «Ion» — Creangă pentru Eminescu! 3) Ecluză (abr.) — Un alt mare povestitor român în creația căruia aflăm cunoscuta năvelă «Moara cu noroc» și romanul «Mara». 4) Boală de piele — Materie primă pentru miniaturi sculpturale — Roman cu puternice implicații în lumea satului contemporan autorului său. Liviu Rebreanu. 5) Șterscu... creionul! — Anticul soare egiptean — Victor Eftimiu. 6) Roman din creația aceluia mare

făuritor de «frumuseți și pre-turi noi», Tudor Arghezi — La stînga «Pocnind din bici pe lingă boia!» 7) Localitate în India — Cella Serghi — Poet ar-delean (1776-1848), care a tradus și prelucrat în versuri cărți populare de mare circulație cum ar fi «Arghir și Elena», «Pepe-lea Gîscariu», «Tilu Buhoghlin-dă» ș.a. 8) Adevărate nestemate (fig.) — Vel! 9) Veselii păduri-lor — Poezie de George To-pirceanu în care avalanșa de metafore face proba fanteziei și deosebitei inspirații a au-torului. 10) «Ceahlul prozei românești», autor a nenumă-rate scrieri de valoare, multe dintre ele avînd ca tematică trecutul glorios al neamului — Barbu Delavrancea. 11) «Acel rege-al poeziei, veșnic tînăr și fericit» (Eminescu), din opera cărui reamintim volumele: «Su-venire și Mărgăritărele», «Os-tașii noștrii», «Doine și Lăcra-mioare». 12) Prefix — Locali-tate în Japonia — ... Pumnul.

Toma MICHINICI

Dictionar: BAH, NEU, HIU, TIOC, GAS, ANLO.

veterinar

Întreb un țăran bătrîn dintr-unul din sa-tele circumscripției veterinare Livezile, județul Alba. Stă pe gînduri, mă privește lung, să priceapă dacă-l întreb serios, ori cumva îl ciufulesc (adică îl iau în rîs). «D-apoi ce să fie, îi doctor de marhe». Definiție precisă, marhă însemnînd pe aici vită, iar doctor ceea ce știe oricine. Stînd de vorbă cu titularul circumscripției res-pective, îi relatez întimplarea; doctorul Radoslav suride: da, așa spun țărăni, dar o spun cu respect, pentru că ei știu ce și cum. Apoi, nu mai suride: și orașenii folosesc expresia, dar alt fel, uneori cu ironie, căci ei habar n-au ce-i aia să-ți fie vită bolnavă.

27 sate, formînd 4 comune, în zona sub-montană și montană a Apusenilor, la nord de Alba Iulia și la vest de Aiud, pe două văi confluențe. Satele sînt înșirate pe un fir principal în formă de V și în lun-gime de 60 kilometri. Lateral, citeva așe-zări răspîndite în munți, necooperativi-zate, ridică la vreo 100 kilometri totalul distanțelor ce alcătuiesc circa veterinară. Satul Livezile este capitala, glumește Emil Radoslav, adică aici se află sediul dispen-sarului veterinar: o încăpere de 14 metri pătrați ce trebuie să adăpostească biroul, farmacia, arhiva și magazia. Nici vorbă de cabinet pentru consultații și trata-mente. Dealtfel, țărăni astăzi nu-și mai aduc vitele bolnave la dispensar, ci cheamă veterinarul acasă, ceea ce nu-i simplu, dată fiind dispersarea gospodăriilor mai cu seamă în munți. De aceea, medicul este secundat de 5 tehnicieni veterinari, pentru prim-ajutor și tratamente curente.

În fermele cooperativelor agricole de producție din cele 4 comune și în grajduri-le țărănilor, pacienții veterinarului sînt în număr de 7 000 UVM-uri (unități vită mare), ceea ce nu înseamnă 7 000 capete, cum ați putea crede, căci 1 UVM este egal cu 1 vacă ori 1 cal, sau cu 3 porci, sau cu 6 oi sau cu 25 păsări etc. Pe lîngă numărul foarte mare, spre deosebire de colegii lui umani, medicul veterinar are de-a face și cu specii diferite. Ducînd mai departe com-parația, e de remarcat că pacientul necu-vintător nu îl ajută pe medic la stabilirea diagnosticului, nu colaborează în timpul tratamentului. Da, înțeleg ce mi se explică, în viața satului medicul veterinar este cel puțin la fel de important ca și medicul uman. Asta o spune nu numai cel în cauză, mi-au confirmat și mulți dintre țărăni cu care am stat de vorbă.

Accentul în munca medicului veterinar se deplasează tot mai mult de la vinde-car la profilaxie, cum e și firesc. Colindînd fermele și satele necooperativizate, doc-torul Radoslav se ocupă în primul rînd de condițiile de igienă din crescătorii sau din gospodăriile individuale ale țărănilor, de vaccinări și de alte măsuri necesare în combaterea epizootiilor și antropozoozo-zelor, acestea din urmă fiind boli de care oamenii se molipsesc de la animale.

Dorința lui este să fie cît mai puțin în-cărcat cu ocupații și responsabilități în afara medicinei veterinare, deci cu lucruri ce țin de zootehnie, de contabilitate, de statistică (imi arată o hîrtie sosită chiar în ziua aceea de la județ, o circulară care cere să nu se mai raporteze pe viitor cifre exagerate, după ce în trecut, nu o dată, li se ceruse și veterinarilor să înfrumuse-țeze datele statistice). Viața la țară presupune adesea, mai cu seamă în sezonul agricol (nouă luni pe an, februarie-octom-brie), o zi de muncă nu de 8 ore, ci de o zi-lumină. Iar acest personaj esențial în existența satului socialist vrea ca întreaga cantitate de muncă să și-o consacre meni-rii lui, medicinei veterinare, la fel cu agro-nomul, zootehnicianul sau contabilul, fie-care în domeniul specific ce-i revine în bătăliile anuale ale producției agricole, pentru ca rezultatul comun să fie cît mai bun, nu în rapoarte, ci în depozitele fabri-cilor și ale rețelei comerciale.

Mircea FODOREANU

cum a fost (XIX)

Maria Banuş

Spre surpriza celor din sală, prima şedinţă a cenaclului nostru ținută în sala Teatrului Mic din Bucureşti s-a desfășurat fără nici o pauză. În final însă, discutând cu câțiva dintre participanți am înțeles că programul nonstop s-a dovedit o soluție nu tocmai rea.

Prefațind *Antologia Flacăra*, alcătuită ca de obicei de Adrian Păunescu, Aurel Dragoș Munteanu a reușit să contureze câteva dintre reperele poeziei Mariei Banuş (*Poezia Mariei Banuş este una din diagramele cele mai sensibile ale dramei existențiale a omului de după cel de-al doilea război mondial. În «Țara fetelor» nu este vorba numai de o poezie a simțurilor, pentru că atunci nu ar fi putut trăi până astăzi pe această unică dimensiune. M.B. este unul dintre puținii artiști care au reușit să-și conserve lirismul. Vreau să remarc un lucru trecut cu vederea de critica noastră: M.B. este, poate, cea mai completă poetă a orașului București.*) În continuare, actori, prieteni mai vechi sau mai recentei ai cenaclului nostru au susținut *Antologia Flacăra*. Rînd pe rînd, versurile Mariei Banuş au fost recitate de Tamara Crețulescu (*Din cadrul mea, Numărătoarea fetelor. Inviere*), Adriana Popovici (*Cîntec de leșnat genunchii, Singură, Prezență*), Ion Marinescu (*Noaptea, somnul, Sînge și hirtie, Balada barzilor din veac*), Gelu Nițu (*Bol, Alchimie*) și Constantin Băltărețu (*Naștere, Retrospectivă, S-a făcut întuneric*).

Poeta Maria Banuş, după ce a mulțumit pentru frumoasa sărbătorire care i-a fost făcută de *Cenaclul Flacăra*, a rostit pentru cei din sală o scurtă dar emoționantă profesiune de credință. În încheiere, Maria Banuş a citit poemul «*Bucureștii copilăriei*».

În plină ascensiune, Dan Chebac a susținut un recital foarte aplaudat cuprinzînd melodiile *Plouă, Balada morții, Romanța unui om și unul din cele mai îndrăgite cîntece ale lui Bob Dylan*.

Au citit apoi tinerii poeți Mihai Tatu și Dorin Sălăjan. Cuvinte bune, mai ales despre poezia celui de-al doilea poet, au rostit: Maria Banuş, Aurel Dragoș Munteanu, Adrian Păunescu (care a observat că peste versurile lui Mihai Tatu s-a trecut cu prea multă ușurință) și Dorin Tudoran.

În final, Tudor Gheorghe a prezentat fragmente din viitorul său spectacol «*Noaptea poetului*» pe versuri de Alex. Macedonski. Aplauzele prelungite dăruite lui Tudor Gheorghe anunță un apropiat mare succes al trubadurului atât de îndrăgît.

Dorin TUDORAN

Printre spectatori, Manole Aldescu

Tamara Crețulescu

Adriana Popovici

Ion Marinescu

Constantin Băltărețu

Gelu Nițu

Dan Chebac

La invitația studenților și cadrelor didactice din Institutul de artă teatrală și cinematografică «I.L. Caragiale» din București, luni 11 februarie, *Cenaclul Flacăra* va fi oaspetele studioului I.A.T.C. din strada 30 Decembrie, nr. 9.

Programul, care va începe la ora 17,30, va cuprinde:

— Selecțiuni din spectacolele studenților institutului

— *Antologie Flacăra*: ION HOREA

— Poeme de Adrian Păunescu în lectură autorului

— Recitalul formației «ROȘU și NEGRU» condusă de Nancy Brandes. Solist vocal, Gil Dobrică.

Fotografii de Ion PREDOȘANU

un om

Umblu prin mijlocul satului. Uliță, așa-i spunem noi la *stradă*. Bine, dar asta se știe din abecedar. Gînd de orășean. Cum să spun la ceea ce văd? Iarna la țară! Sub titlul ăsta, cam idilic, se poate ascunde o iarnă grea. E drept, iarna nu e prea grea, spune tînărul primar, dar probleme avem destule. Un om care așază cuvîntul unde trebuie! *Probleme*, cuvîntul circulă fără intreruperi, străbate mediile și instituțiile ca apa, ca fumul. Aparent izolat, satul este un univers problematic. Sub înfățișarea lui neutră, țăranul știe aproape tot: ce se întîmplă în ziare și ce se întîmplă în lumea lui, cine vine și cine pleacă, pe unde mai umblă, ce s-a mai spus, ce se mai aude etc. O încordare, o tensiune abia simțită stăpînește oamenii și lucrurile. Satul nu hibernează și dacă cineva crede că țăranul care își dă bună ziua fără să te cunoască, în mijlocul uliței, este tot acela care îți dădea binețe acum două decenii — să zicem — acela are un ochi neatent. Este ciudat: orașul își arată schimbările, orice lucru nou apare ca un obiect de toaletă expus într-o vitrină luminată; satul se ascunde, acolo totul pare neschimbat, dar încearcă să îți trează ochiul minții. Vei vedea că stilul retoric nu folosește la nimic. Aici facem baia, aici brutăria, aici frizeria, mi se spune. Frizerie?, întreb. Președintele C.A.P., om în vîrstă, gospodar bătrîn. Isi face un zîmbet mucalit. nici nu știi de unde să-l apuci: pîi, iese omu de la baie și intră la frizer sau invers! Nu sînt sigur dacă frizeria era cea mai urgentă afacere, am spus. Păi, dacă tot vine omu la baie?! Brutăria e gata, restul se face încă, mortar, cărămidă, un mic șantier, fără îndoială nu chiar atît de dichisit cum am văzut nu demult în curtea unui țăran care își făcea casă într-un sat de munte. Partea bună stă aici, la Pîncești, Bacău — unde mă aflu — într-un sistem propriu de canalizare. Nu extins, evident, dar deocamdată util. Cînd n-o să mai vorbim despre țăranul care stă sub duș ca despre o minune?! Omul sfîștește locul. iată un argument care face cel puțin cît un capitol de teorie. Nu l-am mai văzut pînă azi pe tînărul primar Miron Constantin. Energic și nedat la vorbe mari. Este abia de trei luni aici, fără ca el să-mi spună, imi dau seama că multe treburi au pornit odată cu el, inclusiv grăbirea treburilor pe micul șantier de care vorbeam. Sigur, ce văd eu sînt observații imediate, fișe necomentate, abia puncte de plecare. Dar există un fel de comunicare spontană între oameni, un soi de «lavaterism» pe care eu însumi nu-l iau întotdeauna în serios! Fără îndoială însă, nu la asta se gîndește Miron cînd imi vorbește despre oamenii care pleacă din sat să-și caute de lucru pe șantiere, să se «califice». Oare să fii țăran și să lucrezi pămîntul și să crești animale nu înseamnă tot «calificare»? Iată o întrebare la care un singur răspuns nu ajunge. Rezolv prea multe chestii pe zi, imi spunea mai demult un amic cu oarecare simț al umorului, nu am timp să-mi pun și întrebări! O familie de țărani? Da, să-l luăm pe moș Iosub Frăsinescu. Bătrînul a fost un bun grădinar, înainte avea 2 hectare de grădină, le lucra cu feciorii. Are opt copii. Ce se întîmplă azi? Bătrînul este paznic la C.A.P. Două fete sînt în comună, una învățătoare, cealaltă gestionară. Din cei șase băieți doi sînt colectiviști, unul electrician (în comună), altul șofer (stă în comună, transportă navetiști pe un șantier), unul este muncitor calificat, celălalt arhitect. Puneți-vă papucii și halatul, așezați-vă în fotoliu, nu dați drumul la televizor, și urmăriți destinul acestei familii. Veți înțelege cîte ceva despre sat și oraș.

Tînărul primar are un fel de a fi glumeț, spontan, deschis. Ușor? Oho, ca să dai un fleac de aprobare trebuie să cunoști trei legi! Cred că este un tip tenace. Îl și văd în urmă cu puțină vreme, noiembrie întunecat, ceșos și umed, în mijlocul drumului (stradal), între casele tăcute, după instalare, cînd persoanele oficiale nu mai erau acolo, el, la începutul drumului...

George BĂLĂIȚĂ

CU PRIMARUL ÎN FRUNTE. Când, la 30 ianuarie, s-a anunțat că o echipă specială a sosit din Tîrgoviște pentru a colecta sînge de la donatorii voluntari din comuna lor, 42 de săteni din Costești de Vale (Dimbovița) s-au prezentat la dispensar, în frunte cu Petre Stanciu, primarul comunei. 10,5 litri de viață s-au îndreptat astfel spre cei în suferință.

INOVAȚIE. La Brașov a fost introdus în fabricație un nou tip de carburator care permite reducerea consumului de benzină la autoturismele «ARO» și la autoutilitarele TV cu 2,4 litri la suta de kilometri. Realizarea este urmarea eforturilor conjugate ale întreprinderii mecanice-Muscel și ale Institutului de cercetări și proiectări pentru autovehicule și tractoare din Brașov.

DOMOLIREA JILȚULUI. Jilțul este un rîu care dădea mult de furcă locuitorilor satelor Orzul și Raci. Una-două se revărsa, inundînd sute de hectare... Locuitorii celor două așezări au hotărît să-l domolească și, cu mic, cu mare, au construit un canal de mai bine de un kilometru devînd cursul rîului. Pericolul e înlăturat.

BAR ÎN PARÎNG. Mai precis, la stația telescaunului din masivul sus-amintit a fost inaugurat recent un băruleț, cu o capacitate de 30 de locuri. După o ascensiune ce poate da fiori reci, o cafea fierbinte va fi binevenită. Felicitări constructorilor.

UN EVENIMENT LA VALEA LUNGĂ-CRICOV, județul Dimbovița, l-a constituit inaugurarea căminului cultural din comună. Dotat cu bibliotecă (8 000 volume), cu sală de spectacole (420 locuri) și cu un încăpător cabinet de științe sociale, noul așezămint de cultură se bucură de mare interes din partea localnicilor.

MINUTE DRAMATICE. Asalturi furioase, îngheșială de nedescris, vociferări etc., etc., pe peronul Gării de Nord, în momentul apariției personalului 3001 de la ora 11.40. De ce? Fiindcă trenul a fost tras la peron doar cu câteva minute înainte de plecare. Să fie o simplă întîmplare sau un obicei?

«REVANȘĂ». Dacă vă duceți la Sibiu și dacă vreți să dormiți noaptea, nu vă stabiliți reședința — chiar temporară — în Piața 6 Martie. Aici, în spatele Casei artelor, se află o încăpăre pusă la dispoziția salariaților întreprinderii de salubritate, care stau la sfat și fac gălăgie, spre deranjul locatarilor. Dacă noi nu dormim, ei de ce să doarmă — par a zice oamenii salubrității.

RENOVARE ÎN PAS DE MELC. Cinematograful «Feroviar» din București este închis pentru renovare încă din primele zile ale lunii mai 1973. V vorba bătrînului Caragiale: se renovează chiar din nou!! Și, mai ales, pînă cînd?

FLY TAROM TO ROME. Impresionează — de cîteva săptămîni — grija cu care Transporturile aeriene române indică, din trei în trei stîlpi, fiecărui pieton de pe bulevardele Ana Ipătescu, Magheru și 1848 mijlocul cu care se poate ajunge cel mai rapid în marile orașe ale Europei. Fly TAROM to Madrid, to London, to Frankfurt, to Wien, to Moscow etc., etc. Mersi, TAROM!

PENTRU MICII HUNEDORENI. O grădiniță-creșă cu 340 de locuri constituie unul din obiectivele imediate ale constructorilor grupului de șantiere «Valea Jiului» din Trustul de construcții Hunedoara. Le dorim spor la lucru!

«CONCEDIU» ÎNDELUN-

GAT. La Cobadin, Hulea Dumitru, lucrînd la magazinul alimentar, raionul mezeleri, a delapidat în timp scurt suma de 123 000 lei. Va pleca în «concediu» pe un timp mai îndelungat. Ca să mediteze.

NEGLIJENȚA COSTĂ. Rezi-duirile provenite de la o îngurășătorie a I.A.S.-ului Costești sînt depozitate neglijent pe vreo 10 hectare ale C.A.P.-ului Ionești — Buzoiești, județul Argeș, în lunca Teleormanului. Pămîntul amenință să devină o adevărată mocirlă. Pînă cînd?

PREMIERELE NEPROFESIONIȘTILOR. În a doua jumătate a lunii, Casa de cultură a sindicatelor din Piatra Neamț își va invita prietenii la un interesant spectacol-coupé, alcătuit din piesele «Uitarea» de Constantin Munteanu și «Nepotrivire de caracter» de Ion Băieșu. Vizionare plăcută.

ÎNAPOI LA GRAMATICĂ. Reproducem afișul cinematografic văzut în comuna Bălăceanu, județul Buzău: «În luna ianuarie va rula filmele Atunci i-am cond. pe toți la moarte și 20 000 de enchi sub mări». Cu cond. mai merge cum mai merge, dar de la «enghi» la leghe e cam departe!!

ADMIRABILUL COMPOZITOR ȘI INTERPRET TUDOR GHEORGHE și-a făcut debutul în muzica de film. Partitura sa la filmul de scurt metraj «Începuturi», de Constantin Vaeni, prezintă o mostră de reușit acompaniament sonor al imaginii.

LA BAIĂ MARE FIINTEAZĂ DE CITEVA LUNI CENACLUL LITERAR «CONTEMPORAN», la care participă, cu regularitate, zeci de tineri. Cenaclul își propune să organizeze ieșiri publice în întreprinderi, prezentînd — în afara lecturilor de rigoare — și expoziții de artă plastică, concerte etc. Iată un «rival» al cenaclului «Flacăra», căruia îi dorim mult succes!

CEAȚĂ, CEAȚĂ, DAR... Luni dimineața, ora 7.30, cartierul Floreasca. După 25 de minute de așteptare, își face apariția un autobuz 35! Este urmat, aproape imediat, de alte patru!!

CIRC ÎN... CIRC! La Cercul de stat din București, cercul începe înainte de a intra în sală. Frecvent lipsesc garderobierele, iar cele care sînt prezentate nu deservesc decît spectatorii cu bilete în sectoarele respective. La intrarea în fiecare sector însă se află cineva care nu-ți dă voie să intri cu hainele în mînă. În sală, pe locul tău stă de obicei altcineva, căci se vind mai multe bilete decît locuri! Circ, circ, dar nici chiar așa!!

LUMINĂ LA INURI. Nu, nu este vorba despre titlul unei cărți, ci despre o știre care consemnează că în satul Inuri, județul Alba, va fi pusă sub tensiune, în cursul acestei luni, rețeaua electrică a satului. Bună ziua, lumină!!!

ÎN SFÎRȘIT, VOM GĂSI PERDELE! Ne-a asigurat recent, la o conferință de presă, conducerea M.I.U. Prin intrarea în fabricație a noii fabrici de perdele de la Pașcani, plus fabricile existente, încă din acest an, vom găsi perdelele care ni le dorim, atît cantitativ cît și calitativ. Dacă nu veți fi așa, dumneavoastră, cumpărătorii, știți pe ce adresă să trimiteți sesizările dumneavoastră.

CONSTRUITĂ, DAR NEFOLOSITĂ. Un control în șase întreprinderi din județul Botoșani a scos la iveală peste 1 500 metri patrați de suprafață industrială construită, dar nefolosită. Valoarea producției care s-ar obține prin folosirea acestor spații

este de ordinul a cîtorva milioane de lei pe an!

LA TÎRGURILE INTERNAȚIONALE. În 1974, România va expune în cadrul a 40 de tîrguri internaționale, între care 17 în Europa, 6 în Asia, 6 în America de Sud și de Nord, unul în Australia. În trimestrul I, mărfurile românești vor participa la tîrgurile internaționale de la Tripoli, Frankfurt pe Main și Leipzig.

CENTENAR FORESTIER. Cu ocazia aniversării a 100 de ani de industrie forestieră la Brezoi, profesorii Petre Bardeșu și Gheorghe Sineanu au publicat, sub egida Consiliului județean al sindicatelor, o monografie despre istoricul acestei îndeletniciri pe Valea Lotrului.

BUFTEA ÎN ATENȚIA ARHEOLOGILOR. După ce a devenit cunoscut datorită studiourilor cinematografice aflate aici, orașul Buftea este pe cale să devină și un loc istoric. Doi arheologi bucureșteni, Panait I. Panait și Aristide Ștefănescu, au descoperit, pe locul fostului sat Mănești, morminte din secolele XVI și XVII, cuprinzînd splendide vase din sticlă de Murano, podoabe, monede etc.

DUNELE DE NISIP AȘTEAPTĂ BENEFICIARI. Ele se află pe teritoriul comunei Liești, în județul Galați. Forță de muncă locală este, spune primarul, și n-ar fi rău dacă industria locală ar crea aici o întreprindere de valorificare a nisipului. De pildă, o fabrică de geamuri sau de panouri fine pentru construcții de locuințe. În acest sens s-au făcut cercetări de către un colectiv de geologi, dar pînă acum nu le-a luat nimeni în seamă. Atenție, dunele sînt tot acolo, așteptîndu-și beneficiarii.

STATUILE NECUNOSCUTE. Poate nici un oraș din țară nu și-a populat noile cartiere, marile bulevarde, parcurile și grădinile publice cu statui, ca orașul unde află orele ceasornicului pe «Valurile Dunării». Nu știm însă de ce municipalitatea Galațiului ține în anonim autorii acestora.

UNDE NE SÎNT FINISORII? La «Dunăreana», tînrara fabrică textilă din Giurgiu, se află finisajul cel mai modern din Europa. Numai că nu se află și finisorii corespunzători. Cine răspunde de calificarea lor? Organele locale, centrala industrială de care aparține sau Ministerul Industriei Ușoare? Fiindcă fiecare cedează această competență celui alt.

NOUTĂȚI DIN FĂGET. Consiliul popular al comunei Făget (județul Timiș) își propune ca în acest an să facă investiții în valoare de 740 000 lei pentru dezvoltarea social-economică a comunei. Tot în 1974, populația își va construi, din venituri proprii, 40 de case noi.

VERNISAJ LA CÎMPULUNG. Rare orașele mici cu o activitate plastică bogată. Dar la Cîmpulung (județul Argeș) se pare că s-a instaurat de acum o bună tradiție. Cenaclul de artă plastică are 60 de membri activi, reprezentînd mai multe generații. Pentru ei a fost amenajată o galerie de artă unde s-a deschis o frumoasă expoziție.

ARADUL ÎNFLOREȘTE... cu încă 1 720 apartamente prevăzute pentru 1974. Noi cămine pentru nefamiști (două, cu circa 600 locuri pentru tinerii de la Întreprinderea de vagoane, un cămin cu 300 de locuri pentru cei de la Întreprinderea de strunguri etc.). Volumul de investiții destinat lucrărilor edilitar-gospodărești și social-culturale se

crează la peste 160 de milioane lei.

DE DOUĂ ORI BOBESCU. În familia Bobescu (Jean, Constantin, Lola) greu scapă cineva de tirania dulce a muzicii. I-am urmărit recent pe Constantin Bobescu, compozitorul, dirijorul și violonistul albit de vreme, și pe Constantin Bobescu-junior, interpretînd împreună faimosul dublu concert pentru vioară de Bach. Impresionantă imaginea buinicului și a nepotului, slujind cu aceeași nestînsă ardoare arta pe același podium de concert.

LAPTE, NU GOGOȘI. Cititorul Sandu Constantin din Podari, Craiova, propune ca în locul gogoșăriei aflate în fața Fabricii de zahăr din localitate să se amenajeze un magazin de produse lactate, solicitat de mai multă vreme de localnici. Ce părere au organele locale?

ARTA ROMÂNEASCĂ LA LAGOS. În capitala Nigeriei, la Lagos, s-a deschis de curînd o expoziție de artă grafică contemporană românească, expoziție care se bucură de aprecieri din cele mai favorabile. La vernisaj, domnul Femi Okunno, comisarul nigerian pentru problemele lucrărilor publice, s-a referit la dezvoltarea culturii și artelor românești, la izvoarele lor tradiționale și la contribuția acestora la cultura mondială.

DOUĂ HOTELURI VECINE. Două noi și moderne clădiri bucureștene, hotelurile vecine «Parc» și «Turist», sînt pe cale de a fi livrate beneficiarului. Tinerile edificii sînt situate în apropiere de Complexul expozițional din Piața Științei.

MEDICI DE CIRCUMSTANȚĂ. De curînd, la Cîmpulung au fost judecate inculpatele Elena Pilotă, Florentina Mihalache, Maria Bălan, Vasilica Raicu, Laurenția Dărie, toate acuzate pentru infracțiunea de intrerupere ilegală de sarcină. Profesiunea de bază a inculpatelor: coafeză, moașă, tehnician agricol etc.

LOCUL I PE ȚARĂ. Pentru producțiile record obținute în 1973, Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngurășarea porcilor din Băilești a obținut locul I pe țară. Sîntem informați că întreprinderea a realizat un beneficiu care depășește cu 6 524 000 lei pe cel stabilit inițial. Un exemplu: numai la ferma nr. 3 au fost obținuți 55 350 porci.

SERVICIILE CĂTRE POPULAȚIA RURALĂ. 18 comune din subordinea cooperativei zonale de producție din Bîrlad vor beneficia anul acesta de noi unități pentru prestări de servicii: secția de reparat aparate de radio și televizoare, altele pentru reparat frigidere, aspiratoare, ateliere de țîmplărie, tricotaie, boiangerie etc.

NUMĂR SPORIT DE LOCURI. Aproape 500 000 de oameni ai muncii — cu 20 000 mai mult decît anul trecut — vor beneficia, prin grija sindicatelor, de concedii de odihnă și tratament în stațiunile balneoclimaterice. În acest scop, Uniunea Generală a Sindicatelor a încheiat încă din toamnă contracte ferme.

MAI MULTE SCRISORI DE MULȚUMIRE am primit din comuna Rotunda, județul Olt, în urma publicării reportajului despre Dumitru Părcălăbescu, urmașul lui Marin Părcălăbescu, fiul comunei Rotunda, fost deputat în Divanul ad-hoc al Țării Românești. «Spre deosebire de alți ani — se scrie într-una din scrisori — sărbătorirea Unirii s-a făcut în comuna noastră cu mai mare însuflețire. Reportajul res-

pectiv a fost citit în fața membrilor C.A.P., în adunarea generală a Consiliului popular, în fața elevilor și a pionierilor din comună.

GRIJA PENTRU COPIII MINERILOR DIN GORJ. La Motru, orașul minerilor gorjeni, a început construirea unei creșe-grădinițe pentru copiii celor ce lucrează la extragerea cărbunelui. Noul edificiu are o capacitate de peste 300 locuri și se construiește din fondurile alocate de Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România.

UN NOU CĂMIN CULTURAL. În localitatea Coțofenii din Față s-a dat în folosință un nou cămin cultural. Localul a fost construit de lucrătorii cooperativei «Constructorul» din Craiova, prin contribuția obștească a cetățenilor care au materializat economii în valoare de peste 70 000 lei. Sala de spectacole a edificiului dispune de 400 de locuri.

BRUTĂRIE RENTABILĂ. În centrul comunei Daneși (Dolj) s-a deschis o unitate de desfacere a produselor de panificație. Ea aparține C.A.P.-ului din localitate și satisface cu promptitudine cerințele locuitorilor. Se estimează că unitatea va aduce venituri bănești de peste o jumătate milion lei.

SECTOR DENDROLOGIC. Din inițiativa Consiliului popular al comunei Castranova (Dolj) s-a amenajat, pe o suprafață de aproape un hectar, un interesant sector dendrologic. Dintre speciile de arbori și arbuști ce urmează a fi plantați, amintim: salcia pletoasă, popul piramidal, răchita,trandafirul sălbatic. În continuare, sectorul dendrologic va fi completat cu specii de tuia, conifere, arțar etc.

O INSTALAȚIE DE RĂCIRE PRIN AUTOUTILARE. La secția I de la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc din Brașov se află în probe tehnologice o nouă instalație de răcire. Executată prin autoutilare de o întreprindere din cadrul centralei de resort, noua instalație aduce întreprinderii brașovene o creștere cu 8—10 la sută a randamentului la instalațiile de amestec a cauciucului precum și o substanțială îmbunătățire a calității acestor amestecuri.

OROLOGIUL GĂRII CLUJ a fost de multe luni de zile văduvit de mecanic și nu mai indică nimic. Probabil urmau să i se facă unele reparații. De atunci, oamenii care vin sau pleacă din gara Cluj nu mai pot calcula timpul disponibil deoarece ora exactă trebuie... ghicită!

GALICEA MARE LA 280 DE ANI. Cunoscuta comună doljeană Galicea Mare și-a sărbătorit recent onorabila vîrstă, atestată documentar, de 280 de ani. Cea mai importantă mențiune documentară pare a fi cea din 1892—1893, care notează o curiozitate: în acea perioadă trăiau în Galicea 4 011 locuitori, din care doar 888 femei!!

«CASA AGRONOMULUI». Recent a fost dat în folosință agronomilor din județul Botoșani un nou sediu pe bulevardul Lenin. Localul este prevăzut cu o sală de cursuri cu 80 de locuri, o sală de studiu cu 40 de locuri, un cabinet de protecția muncii, o bibliotecă, o cabină de proiecții și o casă de oaspeți pentru cazarea cursanților din comuna județului.

Ilarion Ciobanu, pe vremea când era Mitru Moț (*Setea*) și nu se gindea la comisarul Roman.

«Un suris în plină vară» a fost ceea ce îl arată și titlul.

MITRU MOȚ ȘI PETRE PETRE, APROAPE SINGURI

Mă întreb cât de umilă ar fi o călătorie prin ținutul filmelor noastre *cu și despre țărani*, dacă nu am ști că la un colț anume ne vor ieși în cale Mitru Moț (*Setea*) și Petre Petre (*Răscoala*) ori eroul lui Marin Preda din *Desfășurarea*? Și mă mai întreb cum am arăta noi, cu ce ochi am privi lumea, dacă la un ceas al bilanțurilor ar fi să-i avem alături și pe Moromeți, și pe «desculți» și pe Ion al lui Rebreanu? Și dacă i-am avea, am fi oare mult mai fericiți, ca ființe eminamente cinematografice, știind că viețuim numai și numai la umbra marilor copaci; mai crud spus, că trăim pe seama celor scrise cândva de cei cu pană măiastră? Este drept că soliditatea tradițiilor noastre literare este de natură să sperie o artă care și-a făcut mult mai tirziu un loc sub soare, cum este cinematografia. Cred că ar fi fost cel puțin comic ca țărancă rotifeie și zimbăreață din *Răsună valea* să descindă din *Baltagul*; așa cum ni se înfățișa ea atunci, jumătate venită din operetă, jumătate din unele reportaje naiv optimiste ale timpului, avea toată duioșia și seninătatea începutului de drum. După aproape 30 de ani, criteriile duioase aplicate unor personaje de azi, devin însă stingeritoare. Asta nu înseamnă că a sosit timpul să întărim filmul împotriva lite-

raturii, să-l determinăm să declanșeze o stare de concurență care nu s-ar putea solda decât cu un spectacol al nesăbuiței, ci doar să-l îndemnăm să nu jinduiască neputincios după culmile pe care alții au pus mai întâi piciorul. Întrebări de genul «unde sînt *Moromeții* filmului românesc» mi se par inoperante, atîta timp cît se așteaptă lovitura cea mare doar de pe urma unei ecranizări de prestigiu, atîta vreme cît se acceptă să se meargă cu pași repezi înainte, dar bine proptiți în cîrjele de aur ale literaturii.

Puținătatea filmelor noastre închinată lumii satului, dificultatea cu care desprindem, dintr-o masă informă, câteva siluete, vorbesc despre teama prelungită pe care acest sector al cinematografului nostru o tirăște după el. Reperele cineaștilor par tremurătoare atunci cînd se apropie de un univers care nu se lasă cuprins într-o formulă de tipul «mutațiile fundamentale din viața rurală», un univers care își potrivește pasul în felul lui, și demn și încăpăținat; curios este că și scriitorii, mai îndelung exersați și mai vechi cunosători ai satului, în momentul în care colaborează cu cinematografia, se lasă molipsiți de tot felul de ticuri simplificatoare. Așa se face că, într-o încercare de trecere în

revistă a filmelor despre oamenii pămîntului, cu excepția ecranizărilor, nu ne alegem decât cu cîteva amintiri pilpînde: tristețea suavă a celor trei surori din *Dragoste lungă de o seară*, comicul caricaturizat din *Castelanii*, dramatismul cusut cu ață albă din *Vremea zăpezilor* sau *Doi bărbați pentru o moarte*. Poate singurul erou care a izbutit să-și impună statutul de personaj este Făniță al lui D.R. Popescu și Geo Saizescu (și, de ce nu, în aceeași măsură, al interpretului, Sebastian Papaiani): isteț și sîngaci în același timp, tandru și încurcă-lume, plin de bune intenții și de talentul de a călca în străchini, eroul *Unui suris în plină vară* a fost adoptat de spectatori iar simpatia s-a transferat și celui alt film în care apărea un personaj

similar, de data asta venit la oraș: Papă în *Balul de sîmbătă seara*.

O preocupare statornică pentru mișcările din viața satului o dovedește, în ultima vreme, tînărul cineast Mircea Moldovan, de al cărui film, *Vifornița*, ne-am ocupat în paginile revistei. Rămîne de văzut în ce măsură va ști să depășească un anumit prag al descriptivismului ușor retoric.

Pînă una alta însă, dacă vrem să mai știm cum arată pe ecran privirea mucalită, dîrză, răvășită, senină, aprigă sau nedumerită a unui țăran, să ni-l amintim pe Colea Răutu semnînd adeziunea în *Desfășurarea* ori pe Ilarion Ciobanu așteptînd să se crape pămîntul, în *Răscoala*. Facem ce facem și tot la literatură ne întoarcem.

Magda MIHĂILESCU

actori și roluri

Daliah Lavi, pe urmele răufăcătorilor, în filmul «Nimeni nu aleargă veșnic».

zile primăvăratice

Dacă ianuarie este luna cea mai rece în regiunea de cîmpie, februarie este, în schimb, luna cea mai friguroasă în zona de munte. Norii sînt formați tot din cristale de gheață sau fulgi de zăpadă, dar plafonul lor fiind mai ridicat, o parte din ninsoare se topește pe drum pînă la suprafața solului, transformîndu-se în lapoviță și uneori în ploaie. Asemenea procese atmosferice se vor produce și în săptămîna ce urmează, cînd temperatura va fi în creștere și cînd strălucirea temporară a soarelui va imprima vremii un aspect primăvăratic în unele zile.

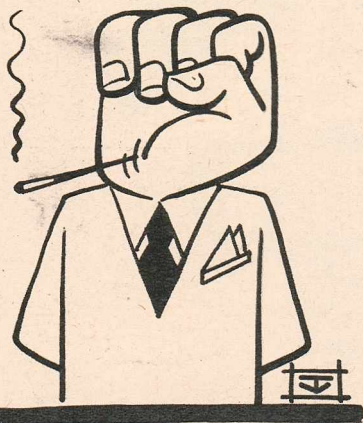
În primele două zile vremea va fi rece, cu nopți friguroase în jumătatea de nord a țării și în zona de munte, unde temperaturile nocturne vor fi mai coborîte de -10 grade. Vor cădea ninsori ceva mai însemnate în Transilvania și în zona de munte. Cîteva intensificări de vînt se vor produce în Moldova.

Între 12 și 14 februarie se va înregistra un salt important de temperatură care va urca la peste 10 grade în Cîmpia Banatului și Olteniei. Cerul va fi variabil, cu însenînări mai accentuate în jumătatea de sud-est a țării și cu innorări mai persistente în Transilvania și regiunea de munte. Vor cădea lapovițe și ninsori cu caracter local; în munți, ninsorile vor fi mai frecvente și vor da cantități apreciabile de zăpadă. Intensificări de vînt se vor produce, ca totdeauna, în Bărăgan.

La 15-16 februarie un front atmosferic mai însemnat va pătrunde în spațiul țării, determinînd innorări pronunțate și precipitații amestecate mai în toate regiunile; în nord și în zona de munte vor cădea cu precădere ninsori și lapovițe, pe cînd în sud, mai multe lapovițe și ploii. Cețurile de dimineață vor avea arii restrînse.

TOPOR

V. TIMOC

Portretul unui «dur»

Cu acest nume în aparență exotic apărea la 10 noiembrie 1928 o «revistă lunară, literară și științifică», cu «comitetul de direcție: Tudor Șoimaru, Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, redacția și administrația: București, Calea Victoriei, Hotel Continental, cam. 39» în «Editura Kalende». Periodicul a avut o viață scurtă. După ce își tirise existența, la începutul anului, cu numărul dublu, ianuarie-februarie 1929, ultimul număr, 5, apare în martie 1929. Locul lui nu e însă deloc neglijabil în istoria frămîntărilor ideologice ale vremii. În *Istoria României în date*, elaborată de un colectiv sub conducerea lui Constantin C. Giurescu, în Editura enciclopedică română, București 1971, citim, la data de

1928 «nov. 10. Apare la București *Kalende. Revistă lunară, literară și științifică* (pînă în martie 1929), sub conducerea unui comitet compus din Tudor Șoimaru, Vladimir Streinu, Șerban Cioculescu și Pompiliu Constantinescu».

Urmează:

«nov. 10. Se formează un guvern național-tărănesc, în frunte cu președintele P.N.Ț., Iuliu Maniu, care va înăspri măsurile antimuncitorești».

Ne putem, așadar, măguli că o revistă lunară, literară și științifică a trecut în acest repertoriu de date istorice înainte de evenimentul politic la ordinea zilei.

S-au făcut în interval și alte mențiuni despre efemerida noastră. Ultima sau printre cele din urmă figurează în recent apăruta *Istoria teatrului în România*, volumul al III-lea, 1919-1944, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1973, într-o notă cu acest cuprins:

«A se vedea campania de lungă durată deschisă prin manifestul primului număr al revistei *Kalende* (1928) de către grupul tinerilor critici Pompiliu Constantinescu, Vladimir Streinu și Șerban Cioculescu, aliniați punctului de vedere raționalist al lui E. Lovinescu, «impotriva ortodoxismului de emisiune postbelică ce tinde a obstua europeanizarea conștiinței românești» (pag. 241, nota 3).

Am să revin asupra acestei note, după ce voi lămuri circumstanțele apariției periodice, în calitate de ultim supraviețuit de pe acest «radeau de la Méduse» al publicisticii noastre.

Revista noastră s-a născut într-o cameră a Hotelului Continental, în care locuia bunul nostru prieten Tudor Șoimaru, informat cronicar dramatic și prozator fantezist de factură pariziană. Cum ne-a venit ideea de a scoate o revistă lunară? La o cafea turcească cu rom (o «marghi-lomană»), pregătită la mașina de spirt de gazda noastră, excelent amfitrion. Noi, ceilalți trei, eram legați din universitate și ne-am pus de acord că în ceasul acela primejdia numărul 1 a culturii noastre era orientarea unor numeroși tineri către misticism și polarizarea lor în jurul «Gîndirii» și a ideologiei ortodoxe. Tudor Șoimaru asista la discuția noastră, aproba cu totul punctul nostru de vedere intelectualist și laic, ne umplea din oră în oră ceșcuțele de cafea, ca să ne îndemne la urmă:

— Hai să facem un scurt manifest!

Redactarea a căzut pe Vladimir Streinu. Pompiliu și cu mine enunțam cîte o frază, iar prietenul nostru, «stilist» și «formula-giu», cum îi spuneam, ne oprea:

— Stați să-i dau formularea cuvenită!

Într-o oră manifestul a fost pus la punct. Am hotărît cu toții să deschidem o anchetă pe tema opțiunii între soluțiile intelectului și acelea ale credinței cu «predicarea ortodoxiei ca punct cardinal al culturii noastre».

Asta ne-a mai ținut o oră, iar alta, pentru fixarea noastră la un mănunchi de intelectuali, oameni de litere, știință și politică. Firește, n-a lipsit E. Lovinescu din lista noastră de circa treizeci de personalități. Cum era să nu figureze E. Lovinescu, cînd ne propuneam să cerem răspunsuri chiar de la «gîndiriștii» Nichifor Crainic și Radu Dragnea? Sarcina de a-l solicita pe E. Lovinescu a căzut asupra lui Vladimir Streinu.

O problemă era finanțarea revistei. Am respins cu toții soluția cerșirii unei sub-

ventii. Eram trei coșcogeamite profesori cu veniturile mărite prin ore suplimentare, iar al patrulea pe «frei», singurul *dandy* dintre noi, publica la mai multe periodice și prefera camerelor mobilate din oraș confortul reputatului hotel din fața Teatrului Național, unde ne-a și propus să ne fixăm «redacția»: la biroul său. Ne-am hotărît să contribuim fiecare cu cite 1500 de lei lunar. Mai rămînea alegerea tipografiei. Streinu izbucni:

— Am eu omul meu!

— S-auzim, s-auzim!, strigarăm ceilalți trei, cu formula întrunirilor publice ardele-nești.

— Îl cheamă P. Mitu, la Pitești. E un tipograf subțire. Aranjez eu cu el.

Pe mine a căzut sarcina să apelez la Argezi, să ne dea o poezie, s-o arborăm ca pe o orhidee la butonieră. L-am vizitat pe fostul bulevard Elisabeta — astăzi Gh. Gheorghiu-Dej — la numărul 42 (unde ne oprește o placă, cu mențiunea că a locuit în acea casă).

Mi-a dat să aleg între două poezii, ambele la fel de frumoase, dintre care cealaltă, după ce m-aș decide asupra uneia, urma să apară în *Almanahul ziarelor Adevărul și Dimineața*.

Am ales *Portret*, corespunzînd cu imagi-

2, din decembrie: T. Argezi, profesorul C. Rădulescu-Motru, profesorul Dan Rădulescu (cunoscut de Streinu la *Sburătorul*, unde semna versuri filozofice sub semnătura *Ignotus*), N. Davidescu și Radu Dragnea. Adeziunea profesorului C. Rădulescu-Motru era aceea a unui «energeticist», care vedea în noul intelectual pe care-l doream, «mai potrivit timpului nostru», unul care «nu se mulțumește să ne trezească din indolența gîndirii speculative, el vrea să ne învieze și brațele la o muncă pozitivă».

Așteptam ca Streinu să ne aducă și răspunsul lui E. Lovinescu. Nu făcea el parte din comitetul de conducere al ultimei serii din *Sburătorul* și din consiliul cenaclului, care a supraviețuit revistei? Streinu s-a întors cu miinile goale.

— Nu mi-a dat nimic. Nu înțeleg de ce. Poate o fi fost jignit că nu l-am solicitat din capul locului și că nu i-am «supus aprobării» (pronunțat ironic!) manifestul nostru.

M-am întrebat multă vreme care să fi fost motivul absenței lui E. Lovinescu atît de la anchetă, cît și din sumarul revistei.

Iată însă că revista *Limite* (Paris, Madrid), 1 septembrie 1969, ne dă dezlegarea cam prea concisă a misterului, în *Pagini inedite* din jurnalul lui E. Lovinescu pe anul 1929, cu care începe.

«19 ianuarie (...)

Vladimir Streinu, îi refuză răspunsul la ancheta «intelectualistă». Se va supăra oare? F. Aderca (*Indescifrabil*). A refuzat articolul lui Cioculescu pentru *Gazeta*, în care mă ataca. (...)

Relev întii ghilimelele ironice la ancheta «intelectualistă». Atrag atenția autorului notei din *Istoria teatrului*: Lovinescu nu numai că nu s-a recunoscut în *Kalende*, dar le-a privit neîncrezător și ironic.

Ce este cu articolul refuzat? Solicitat de Liviu Rebreanu să dețin cronică la *Gazeta literară* în alternanță cu Pompiliu Constantinescu, dădusem articolul: *Un critic dogmatic — E. Lovinescu*, care mi-a fost refuzat. M-am retras de la revistă înainte deci de a fi început a scrie la ea, iar Vladimir Streinu a redactat nota *Civilizații din Capitală*, în numărul 3-4 din *Kalende*, în care recomanda *Gazetei* recrutarea colaboratorilor din rîndurile studenților de ambe sexe de la litere, «în vederea menajării tuturor strategiilor literare».

Așadar, Streinu nu s-a supărat, cum se temea Lovinescu, de refuzul acestuia, dar i-a plătit gestul lui Aderca cu nota dură din *Kalende*.

Relev o inconsecvență a șefului cenaclului *Sburătorul*, căruia-i aparțineau doi din redactorii *Kalendelor*: Vladimir Streinu și Pompiliu Constantinescu. După ce i-a refuzat celui dintîi răspunsul solicitat, s-a ferit să repete gestul față de... Mircea Damian. Într-adevăr, pe aceeași pagină a revistei mai sus-citate, la data de 17 mai, E. Lovinescu nota scurt:

«Mircea Damian — îi dau răspuns la o anchetă: Statul cultural, pentru *Vremea*».

Așadar, E. Lovinescu vedea în *Vremea* fraților Donescu un debușeu eventual, după ce întorsese spatele grupului de la *Kalende*, poate pentru că cei doi intimi colaboratori ai săi nu-l pusese în vedetă ca pe Argezi.

Dacă Lovinescu ne-ar fi văzut «aliniați» punctului său de vedere, s-ar fi comportat alt fel cu Vladimir Streinu. Prietenul meu n-a pus însă refuzul la inimă. A ridicat din umeri și a mers mai departe, netutelat de nimeni. A fost apoi cel mai bătaios redactor în aparatul de note și polemici, angajîndu-se într-o dispută cu G. Călinescu, cel din «De apparitione angelorum». Prezența lui Vladimir Streinu la ședințele duminicale ale *Sburătorului* este consemnată în cursul anului 1929, abia la data de 26 octombrie.

De ce a încetat însă revista *Kalende*, după cinci numere numai? Ne-au nemulțumit corecturile defectuoase ale mult lăudatei tipografii a lui P. Mitu, de care s-a dezgustat și Streinu. În căutarea alteia am renunțat cu totul la apariția organului nostru, fără să-i bănuim însă «istoricita-tea».

kalen- de

nea duală a poetului, care se definea astfel:

«Sunt înger și diavol și fiară și-alte asemenea».

I-am și spus-o, neted. Mi-a răspuns, măgulitor:

— Am scris-o gîndindu-mă la domnia-ta!

Cealaltă, *Epitaf*, am reprodus-o în nr. 3-4, dar cu mențiunea greșită a anului «pe 1928», în loc de «pe 1929».

În primul număr al revistei, ca și în celelalte, nu lipseam nici unul din noi, cei patru mușchetari. Cel mai harnic, de la început, s-a arătat Vladimir Streinu, care strîngea materialele, le ducea la Pitești, se îngrijea de corectură și de umplerea locurilor goale cu note și de polemici. Semnătura K. (= *Kalende*) era a lui. Streinu mai dădea poezii și aducea colaboratori externi (pe poetul Simion Stolicu, pe Al. T. (uțianu), pe astăzi mie indescifrabilul M.N., și pe interesantul poet Em. Cervenku, pe care l-am pierdut apoi din vedere). Eu însumi l-am adus pe cunoscutul profesor și publicist Em. C. Grigoraș, care făcea regulat zgomot cu descoperiri senzaționale; nouă ne-a oferit scenariul unei piese istorice inedite și cîteva scene din *Ioanițiu* de Al. Odobescu, transcrise din comorile ascunse ale Bibliotecii Academiei.

Ne-au răspuns la anchetă, în numărul

ÎNTRERINDERA DE TURISM HOTELURI ȘI RESTAURANTE BUCUREȘTI

NU NUMAI CINA

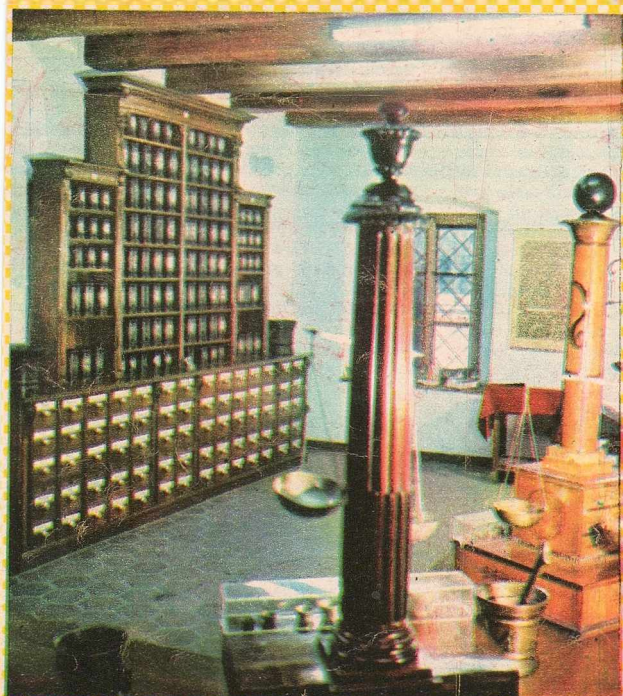
Este de ajuns să luați masa, micul dejun, dejunul sau cina la restaurantul «CINA» pentru a vă convinge de calitatea bucătăriei și a serviciilor asigurate de personalul unității. Și nu numai la «CINA», ci și la celelalte unități ale COMPLEXULUI DE HOTELURI ȘI RESTAURANTE «CINA»: restaurantul și cofetăria «București», restaurantul terasă și cofetăria «Turn» (din Piața Palatului), braseria «Zig-Zag», iar când se va deschide (după renovare) și restaurantul «Berlin».

Coordonatorul unor unități de tradiție și specific, C.H.R. «Cina», director Mihai Prudan, încearcă să demonstreze că la fiecare minut, în orice oră, în fiecare zi, săptămână sau lună ori an este la dispoziția dumneavoastră, oferindu-vă sollicitudine, ambianță, bună dispoziție, deconectare.

Complexul «Cina», ca și alte unități de acest gen din rețeaua I.T.H.R., își are specificul său în ale gastronomiei românești și străine, ca maestrul în arta culinară Manea Manole, Samoila Ion sau Stancu Elena.

O masă apetisantă, dacă la urmă nu-i stropită cu un vin bun, e incompletă. O masă completă, servită într-o seară la restaurantul «Cina», fără acompaniamentul unei formații hune și a unei soliste cu priză la public are mai puțin farmec.

Și pentru ca toate acestea să fie, într-adevăr, la înălțimea pretențiilor firmei, în fiecare seară cîntăreața de muzică populară Ileana Sărăroiu își încîntă ascultătorii, personalități care își servește clientela în condiții dintre cele mai bune, iar C.H.R. «Cina» reușește astfel să-și mențină reputația.

Complexul muzeal Brukenthal din Sibiu oferă publicului vizitator următoarele expoziții permanente și sezoniere:

● *În Palatul Brukenthal din Piața Republicii nr. 4* — galeria de artă, artă populară, arheologie, istorie, lapidarium.

● *În Turnul Sfatului din Piața «6 Martie» nr. 1* — expoziția «Din istoria orașului Sibiu» (deschisă între 1 mai și 1 octombrie).

● *În clădirea din strada Cetății nr. 1* — expoziția de bază «Sistematica lumii animale».

● *În strada Școala de înot nr. 4* — expoziția specială «Arme și trofee de vânătoare».

● *În Piața «6 Martie» nr. 26* — expoziția specială «Istoria farmaciei».

● *În Dumbrava Sibiului* — Muzeul tehnicii populare (deschis între 1 mai și 1 octombrie).

Expozițiile funcționează cu program de vizitare zilnic între orele 10 și 18, luni închis, cu personal de îndrumare de înaltă calificare. Informații și programarea grupurilor zilnic la sectorul de pedagogie și popularizare din Palatul Brukenthal, telefon 13349.

sorin orășanu și juniorii noștri

Sala de tenis din cadrul Complexului «23 August». Sâmbătă, 2 februarie. Întilnirea internațională de juniori România-Ungaria. Anonimat aproape complet. În tribună, câteva rude ale jucătorilor. Pe teren, servicii urmărite cu regularitate la plasă, voleuri, retururi. Echilibru nervos. Precocitate. Combatanți, primul junior maghiar Ferencz Csepai și Sorin Orășanu, al patrulea pe lista juniorilor noștri, rămași după 31 decembrie 1973. În primele două seturi jucătorii își pierd numai câte o singură dată serviciul. În setul decisiv juniorul maghiar reușește primul break. Două ghe-me mai târziu, Orășanu egalează cu o replică surprinzătoare prin dificultatea ei de execuție, atacul la plasă pe al doilea serviciu al adversarului, învingătorul — Orășanu — este decis la tie-break. Îl las să se prezinte singur: «Am 17 ani, sînt din Hunedoara, și am început să joc tenis la vîrsta de 11 ani împreună cu sora mea, sub îndrumarea tovarășului antrenor Crișan, care ne-a făcut să îndrăgim acest frumos joc. Aș vrea să ajung să am rezultatele lui Năstase, dar știu că asta nu poate oricine. După terminarea liceului intenționez să urmez cursurile I.E.F.S., simt că pot să fac treabă, nicidecum nu m-am gândit la altă meserie. Mă consider un jucător greoi. Cele mai slabe lovituri ale mele sînt returul și voleul. Nu imit pe nici unul din marii jucători. Învăț limbi străine, pentru tenis. Din toamna trecută am venit la București, la T.C.B., fiindcă aici sînt jucători mai mulți și mai buni. Mă simt singur pentru că nu am cu cine discuta despre tenis. Îmi place viața aspră a campionului. Nu mă duc la dans, pentru că nu-mi place. Cred că stilul meu, despre care se spune că este destul de corect, se datorează conștiinciozității mele. Pînă acum nu am exersat atacul pe al doilea

serviciu al adversarului, l-am încercat astăzi pentru prima oară, la recomandarea tovarășului antrenor Viziru».

Despre activitatea cu juniorii, pe care, zic eu, ar trebui s-o plasăm în centrul atenției noastre, am discutat cu doi antrenori, care au condus cu această ocazie pentru prima oară reprezentativele noastre, E. Takats și D. Viziru. E. Takats, de la U.T.A.: «În provincie sînt mai mulți și mai buni copii și juniori decît în București. Dacă se va continua pe această linie, adică de a se numi antrenori ai loturilor acei antrenori care dau mai multe și mai bune elemente în reprezentative, sînt convins că majoritatea colegilor mei vor pune mîna pe rachetă și-și vor antrena și mai bine jucătorii». Dumitru Viziru, de la Steaua: «Sarcina antrenorilor tineri este foarte grea. Produsul muncii noastre va fi totdeauna comparat cu Țiriac și Năstase. Eu cred că din acest punct de vedere sîntem pușin rămași în urmă. Poate că ar trebui să fim mai încrezători în noile metode de antrenament. Personal, simt nevoia unei mașini de aruncat mingi cu care să pot automatiza la elevii mei deprinderile de a lovi corect. În continuare ne putem impune numai prin individualități și de aceea antrenorul va trebui să fie și un foarte bun psiholog».

Juniorii noștri au cîștigat detașat întilnirea cu juniorii maghiari. Nu neg importanța unor astfel de întilniri și nu doresc să minimalizez rezultatul. Dar cred totuși că a venit timpul să facilităm celor mai buni juniori ai noștri un contact mai direct cu seniorii. În felul acesta vom avea posibilitatea să verificăm în ce măsură speranțele noastre sînt într-adevăr autentice.

Stefan GEORGESCU

repriza a treia

încă trei săptămîni și pentru soluții antitrucaj

Mult a fost, pușin a rămas. Doar trei săptămîni ne mai despart de reluarea campionatului. O reluare pregătită — după toate aparențele — într-un spirit de răspundere și seriozitate, dacă e să ne luăm după vești și după semne. Judecînd ce se aude și ce se vede, este clar pentru oricine că echipele noastre sînt dominate de o tensiune interioară care răzbește în afară și se propagă prin reacții în lanț în masa suporterilor.

Fără pretenția de a opera o incizie psihologică și cu atît mai pușin de a nimeri un «diagnostic» riguros exact, autorul rîndurilor de față se hazardază în a crede că mai febrila — decît în alte dăți — stare premergătoare a returului se datorează în mare măsură fricii! În fruntea sau în coada clasamentului, echipele gustă de pe acum conținutul acestui parhar care crispează frunțile jucătorilor, dar îi și determină să se angajeze la eforturi fără precușire.

Mă veți întreba, poate, de ce i-ar fi frică Universității Craiova? Deși adăpostii de o marjă de siguranță care însumează 5 sau 6 puncte, oltenii știu ca nimeni alții că în fotbal — inclusiv și poate mai ales în fotbalul nostru — nimic sau aproape nimic nu este sigur. După pătania lor din vară, cînd au pierdut (în condițiile știute) vrabia din mîină în ultima oră a campionatului, frica lor de a nu recidiva drama e soră bună cu înțelepciunea. De ce îi este frică Farului? De valurile unui retur în care mai atent ochită — constanțenii știu bine că altfel va fi vămuită în primăvară favorita lor după remarcabilul tur de campionat reușit — nava litoralului se poate scufunda iar cam pe acolo de unde a țîșnit în sus astă-toamnă. De ce le e frică Stelei, dinamoviștilor,

argeșenilor? De perspectiva deloc îmbietoare (dar... realizabilă) de a privi nu numai Cupa, ci toate competițiile europene pe micul ecran al televizoarelor.

Coborînd scara clasamentului, ajungem la echipele de mijloc, care știu prea bine că pot ușor cădea pe ultimele trei trepte spre divizia B, de unde cine știe cum și cînd mai poți reveni (vezi cazul Progresului, echipă blestemată la toate muncile iadului). Acolo, în zona S.C. Bacău -F.C. Petrolul -C.F.R. Cluj-Sportul studentesc și altele, se vor cîștiga punctele («la baionetă»), iar pierderea lor va îndolia pentru o săptămîină simpatizanții și orașe.

Va fi o luptă crîncenă, dar frumoasă. Și la polul superior al clasamentului și la subsol vor fi bătălii superbe, dacă — iarăși acest sinistru în cazul în speță «dacă» — federația se va hotărî, în sfîrșit, să-și ia măsuri de garanție a corectitudinii întrecerii. E de la sine înțeles că în primăvară nimeni n-ar mai risca nebunia amînării unui meci în care să fie angrenată o echipă cu poziția de astă-vară a C.F.R.-ului din Cluj. Dar mai sînt atîtea porți și porțițe care oferă puncte pe simpatie și pe interese. Federația le știe și le-a știut întotdeauna. Le-a și condamnat, cu vorba, în particular. Dar alte federații, cea italiană, cea bulgară sau cea vest-germană, de pildă, au trecut și la fapte. Echipele au fost penalizate, au fost chiar retrogradate; jucătorii culpabili au fost suspendați.

Deci soluții antitrucaj există. Și după și înainte. Federația noastră le cunoaște.

Marius POPESCU

starea echipelor (III)

Un loc foarte bun în clasament, țînind seamă de efectivul pe care-l posedă, îl deține F.C. Argeș. Este greu să ne facem o idee despre valoarea unsprezecelui din capitala prunilor. După un început destul de greoi, echipa argeșeană a urcat încet și sigur spre vîrf. Aș zice că la Pitești totul pivotază în jurul lui Dobrin, același mare jucător pe care-l cunoaștem. I-aș mai aminti aici pe Barbu, Vlad, Ivan, M. Popescu și Troi, «vîrfurile» violeților, dar n-aș putea să spun mare lucru despre un profil distinct al acestei formații.

Pe locul șase se află echipa C.S.M. Reșița a antrenorului Reinhardt; poziție bine situată care ar putea să pară neobișnuită pentru observatori, deși, dacă citim bine, efectivul reșițean a fost bine întărit cu câteva nume prestigioase, și cînd spun asta mă gîndesc la Beldeanu, D. Popescu, Voinea. Dacă ar mai fi fost și Dudu Georgescu, probabil că cei din Valea Domanului ar fi ocupat un loc și mai bun. Aici se combină jocul tehnic al celor cu experiență cu tineretea, în special la înaintarea unor jucători mai noi. Mari merite are antrenorul Reinhardt.

U.T.A., care pare să fi intrat într-o epocă de prăbușire, cam cu aceiași jucători, a reușit să se remonteze, alcătuiind, la ora de față, unul dintre cele mai omogene team-uri. Prezența lui Iorgulescu, Kukla și Schepp în formația arădeană, precum și a unor Kun, Domide și Broșovschi, face la ora de față din tîcșitului un redevabil adversar pentru orice formație. Orașul cu tradiție fotbalistică asigură în continuare o prezență vie în fotbalul nostru.

Pe locul opt se găsește la începutul returului A.S.A. Tg. Mureș, o echipă cam nervoasă, cam rea la ea acasă, cu jucătorii foarte buni, dar plini de umori. Mureșenii constituie o prezență insolită în fotbalul nostru. După valoarea numelor, formația militară ar trebui să se afle mai sus, dar ceva de nedelușit o împiedică în ascensiune. Cu nume ca: Czako, Hajnal, Mureșan, Böllöni, Naghy, Caniaro și Pislaru s-ar fi putut mai bine și mai mult.

Jiul se află exact la mijlocul clasamentului; aici lipsa vedetelor, dacă excludem pe Mulțescu, Roznai și Stocker, este evidentă. Minerii luptă în fiecare an pentru supra-viețuire și reușesc să se mențină pe un loc căldicel. Anul acesta alb-negrii au reușit un prim sezon multumitor, dar nu-mi amintesc de vreun meci în care să fi făcut gară-n cer.

Un loc nemeritat pare a ocupa Steagul Roșu din Brașov. Aici unele absențe (Adamache și Pescaru) ar explica oarecum me-

diocritatea poziției în clasament. Se mai poate invoca și perioada de tranziție pe care o traversează formația brașoveană și prezența plăcută a unor tineri de talent, ca Hirlab, Naghy, Șerbănoiu, Mateescu, Anghel și Anghelini, a unora mai experimentați, ca Jenei și Olteanu, Ghergheli, Kadar, Györfi și, mai încoace, a lui Pescaru, rămas cel mai bun jucător al acestei formații. Steagul Roșu poate mai mult și o va dovedi în sezonul următor.

Coborînd spre locul lanternei, dar într-un punct unde speranțe mari mai există, observăm prezența grupată a patru formații studentești: U Cluj, Politehnica Timișoara, Sportul studentesc și Politehnica Iași. Cel mai surprinzător este faptul că U Cluj, cu un lot destul de bun, n-a reușit să-și impună o prezență mai activă. Cu o apărare excelentă, dar cu o înaintare nesemnificativă, în care se remarcă de mult absența lui Adam și mai de curînd a lui Lică, universitarii clujeni nu reușesc să-și depășească condiția. Anul trecut, abia salvați de retrogradare, studenții de pe Feleac promiteau un sezon mai bun. Iată că toamna care a trecut îi dezmințe. Aș cita aici câteva prezențe interesante ca Lăzăreanu, Pexa, Cimpeanu, Moroșan, Fanea, Uifăleanu, Anca și Barbu.

Polii Timișoara mi se pare o revelație, oarecum, deși locul doisprezece în clasament nu spune mare lucru. Dar dacă ținem seama de efectivul avut la dispoziție, această poziție este satisfăcătoare. E o echipă de entuziasm, cu o galerie care a intrat în legendă de-acum, practicînd un joc deschis. Vechile nume, Surdan și Bungău, sînt susținute de mai tinerii talenți: Lața, Jivan, Bojin. Cred că în primăvara aceasta vom auzi mai multe și mai bune despre această echipă.

Sportul studentesc mi se pare că reprezintă cel mai mare eșec al unei formații care beneficiază de nume foarte bune, dar care nu constituie o echipă. Cu un lot care numără nume ca: I. Constantin, M. Sandu, Lucaci, Rădulescu, Moldoveanu, Suciu, Tănăsescu, Kraus, Cassai, cred că studenții bucureșteni ar fi trebuit să se afle cel puțin pe locul cinci. Schimbarea antrenorului n-a adus revirimentul așteptat și nici o idee tactică nouă.

În sfîrșit, Politehnica Iași, și ea în criză de efectiv, traversează o perioadă de reînnoire. Prezența lui Onă la cîrma unsprezecelui ieșean nu se concretizează, deocamdată. Politehnica Iași are o echipă fără istorie, pîndită încă de anonimat.

Eugen BARBU

primim de la antrenorul constantin teașcă

După cum bine știți, de la 6 ianuarie 1974 am început munca efectivă cu echipa de fotbal a clubului «Steaua». Așa cum cere o activitate de fotbal competitivă, mai ales la un club care astăzi dispune de mijloace moderne ce se vor valorifica, dar și pentru faptul că numărul scrișorilor prin care se solicită amănunte despre fotbal și fotbalisti, clubul «Steaua» m-ar obliga să transform rubrica «Fair-play» într-un dialog numai pe această temă. Mă văd obligat să încep să mai girez această plăcută activitate ziaristică.

Vreau însă, acum, la despărțire, să mărturisesc corespondenților cărora le-am răspuns sau nu, cititorilor care au căutat revista «Flacăra» și pentru mica poezie «Fair-play», că întotdeauna «crezul» meu a fost scrisul adevărului. Pentru că în tot ceea ce am scris n-am gîndit niciodată să mă proflez profesional în această direcție, și nici să mă folosesc de virtul

condeiului propriu pentru a-mi acoperi cumva incompetența în materie.

Dar dacă prezența scriitorilor în lumea noastră a fotbalistilor (cu gabarit sau nu!) a mai înviat activitatea presei de atitudine, subsemnatul s-a străduit să sublinieze că s-ar mai putea găsi la nevoie și alți inși care să probeze o serioasă demnitate în comentarii, mai ales că opinia publică este convinsă că fotbalul este sportul care poate oferi la tot pasul, tuturor, «motive de competență».

Mulțumindu-vă pentru amabilitatea de a mă fi găzduit aproape un an de zile în paginile revistei «Flacăra», ce cu atîta pasiune vreți s-o faceți utilă și prețuită, vă rog să credeți în onestitatea mea, să credeți în faptul că nu neg nimic din tot ce a apărut negru pe alb, nu retractez nici o iotă. Cu atît mai mult cu cît le-am scris cu răbdare și migală, gîndind că priceperea cere timp și pasiunea cere suflet...

astă-seară, în sala dinamo, fotbal

flacăra - selecționata arbitrilor divizionari

Susținătorii și adversarii echipei de fotbal a revistei «Flacăra», cîștigătoare a campionatului și Cupei ziarelor, vor avea ocazia să o vadă astă-seară, la ora 18,30, în sala Dinamo, într-o partidă amicală cu selecționata arbitrilor divizionari.

Nu vor lipsi Adrian Păunescu, Dorin

Tudoran, Iulian Neacșu, Ovidiu Ioanițoia, Ilie Tudora și, de partea cealaltă, renumiți cavaleri ai fluierului, între care Dinulescu, Coloși, Popovici, Bică, foști jucători de renume. În deschidere, de la ora 16,00, două meciuri de minifotbal feminin, în cadrul Cupei de iarnă.

inițiative românești

do-re-mi-fa-sol-aer

Pe plan internațional, ca de altfel și pe alte planuri, inițiativa — concentrație de inteligență, curaj și realism — nu este funcție de dimensiunea teritoriului sau a numărului populației unui stat. Inițiativa pe plan internațional este direct proporțională cu maturitatea, înțelepciunea și istețimea unui popor și a conducătorilor săi, dezvoltate pe parcursul a decenii și secole.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, s-a manifestat permanent în concertul națiunilor ca o țară cu inițiativă, cu multe inițiative. Am urmărit aceste inițiative mai ales de-a lungul unei etape mai recente a istoriei contemporane. Fie că au fost date publicității la București sau în alte capitale, sub forma unor declarații, comunicate sau în cadrul unor acte internaționale de natură bilaterală, fie că s-au produs în contextul diplomației multilaterale, în organizațiile internaționale, inițiativele României au contribuit și contribuie la sporirea continuă a prestigiului țării noastre peste hotare, la creșterea stimei față de noi și la câștigarea unor durabile prietenii din partea altor popoare. Aproape că nu există domeniu al relațiilor internaționale — politic, economic, cultural, științific, juridico-diplomatic etc. — în care România să nu-și fi făcut auzite, cu prestigioasă voce, gândurile și ideile sale. Prin aceste inițiative — cel mai adesea in-

trate în patrimoniul juridic și însușite de comunitatea internațională — România a promovat cu neabătută consecvență instaurarea legalității pe planul relațiilor inter-statale, rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor, apărarea independenței și suveranității tuturor statelor, repudierea folosirii forței, a amenințării cu utilizarea forței, a intervenției în treburile altora, a militat necontențit pentru extinderea colaborării și cooperării multiforme între toate țările, indiferent de sistem sau ideologie, de mărime sau grad de dezvoltare. Cuvinte de laudă și apreciere la adresa politicii și inițiativelor promovate de România ne-au parvenit din diferite colțuri ale lumii — fie că se refereau la contribuția noastră pentru rezolvarea problemelor de dezarmare și dezangajare militară, la chestiunile dezvoltării și lichidării colonialismului, fie că priveau aplanarea unor conflicte, inclusiv cele din Vietnam și Orientul Mijlociu.

Rubrica pe care o deschidem acum în «Flacăra» își propune să reinvie și să detalieze, fără preocupări de ordin cronologic, câteva dintre inițiativele României pe plan internațional — inițiative cunoscute, mai puțin cunoscute sau, posibil, uitate de o parte a publicului cititor.

AI. CODREANU

Ziceau că dacă azi se fură un ou, mîine se fură un bou. Totuși se furau ouă fără a se mai fura boi. Se furau boi, fără a se mai fura ouă. Făceau din țînțar — armăsar. Nu se furau țînțari. Se furau armăsari, oi, o-i, oi, se furau și litere, nu mai spun că se furau și cuvinte, de la cuvinte se trecea — ca în codru — la prop., la propozițiuni, la fraze, se ajungea cu mangușul pînă la idei. Se furau și idei.

Merg mai departe și spun că eu însumi am furat, în trecut, ca mic copil (pleonasm pentru a evita cacofonia), praștia vecinului, mărcile amicului, creioanele colegului, baloanele surorii, o dată am vrut să fur un balon, nu numai un balon. Balconul unei fete frumoase — după ce am văzut «Romeo și Julieta» cu Leslie Howard și Norma Shearer. Urma să fiu Leslie Howard, dar vroiam — furînd ideea lui Shakespeare, ideea balconului — s-o și corectez, suprimînd-o. Am fost, desigur, cîndva hoț. Am furat și sărutări. Repede. Rîzind. Fugind. Am dansat și polca pe furate. Dar tot ce furam — dădeam înapoi. Furam cinstit. Dădeam sărutările înapoi. Dădeam mărcile înapoi, creioanele bine ascuțite, gumele nefolosite, am fost cîndva un hoț cinstit. Cu mici și mari re-muşcări. Totuși am furat — știu ce-i aceea furt, n-o pot ascunde, nu mai insist.

De ce pun frazele la trecut? Se mai fură și azi ouă, se mai fură boi, se mai fură oi, se mai fură fraze, idei, miei, lei, zmei, mei,

piei, se fură chiar și trecutul, trecutul verbelor, trecutul vorbelor, trecutul unor popoare, ca să nu mai lungesc vorba.

Dar ceea ce am citit că se fură în prezent — nu discut că se încearcă și furarea prezentului! — întrece imaginația copiilor și poate și aceea a oamenilor maturi, care nu-s totuși altceva decît copii evoluți și evaluați astfel.

Se mai fură oi, boi, cai, lei, miei, mărci, bărci, piei, tei (sub formă de ceai), vulpi (sub formă de blănuri), am auzit de furtul unui tramvai, se mai fură cai, melodii de Francis Lay, muzică, trenuri, avioane și fel de fel de lighioane. Dar n-am mai auzit să se fure din depozite militare occidentale — puse deci sub pază, sub raza (unor reflec-toare), sub fraza (unei parole) — rachete!

Ra-che-te! Rachete sol-aer. Do-re-mi-fa-sol-aer. Vă vine să cîntați? Cîntați!

Ca să nu mai lungesc vorba, voi mai adăuga că am citit tot pe undeva că într-o țară foarte îndepărtată, dar nu din altă lume, guvernul a dat un decret că nici un ministru și nici un cetățean n-au voie să poarte asupra lor nici un fel de rachete.

O să se ajungă foarte simplu ca acel ce fură azi un bun, mîine o să fure un tun. Și ce-o să mai cîntăm? Mă tem că n-o să mai avem ce cînta!

Radu COSAȘU

drame în largul oceanului

Torrey Canyon — uriașul petrolier care cu șapte ani în urmă a suferit un grav accident de navigație, infestînd apele oceanului cu păcură pe suprafețe necrezut de mari — a devenit simbolul poluării, al pericolului pe care omul îl creează, în orice clipă, pentru propriul său mediu.

După naufragiu a apărut faimoasa «maree neagră» care a ucis milioane de viețuitoare ale mării, iar lumea a început să se preocupe de această sursă de poluare a oceanelor pe care o reprezintă transporturile (nereușite) de titei.

Puțini sînt însă cei care știu că naufragiul lui Torrey Canyon a fost consecința unui sir întreg de grave neglijențe, — unele deliberate, altele inconștiente —, toate avînd ca mobil sporirea profiturilor realizate de compania armatoare.

În primăvara anului 1967 — mai exact în 18 martie — pescărușii de pe coasta apuseana a Angliei întovărășeau un vas uriaș care se grăbea, folosind toată forța mașinilor, să ajungă cu prețioasa sa încărcătură de 121.000 tone de petrol brut în portul apropiat din Milford Haven. Era Torrey Canyon, un petrolier gigant, sub pavilion liberian, aparținînd companiei «Union Oil» din California, care transporta destulă benzină potențială pentru a permite un week-end motorizat pentru două milioane de automobile.

Torrey Canyon se grăbea fiindcă marfa era așteptată de client, iar fiecare zi de întârziere în radă era penalizată cu 2.000 de lire sterline. Iată de ce nu trebuia scăpat fluxul de la ora 23! Respectarea itinerarului era perfect posibilă căci pînă la intrarea în port mai erau de parcurs ultimii 250 kilometri după o călătorie lipsită de peripeții de-a lungul a 2.000 kilometri începută în Kuweit.

100 A 1 = COTA CEA MAI RIDICATĂ A SECURITĂȚII MARITIME

Torrey Canyon era un vas ultramodern, o adevărată uzină plutitoare. La Societatea de asigurări Lloyd's el era înscris și asigurat cu calificativul 100 A 1, care reprezintă cota cea mai ridicată a securității maritime. Da, Torrey Canyon era considerat unul dintre cele mai sigure vase din lume și își merita pe bună dreptate renumele. Era atât de bine echipat, încît mulți îl comparau cu o rachetă interplanetară. Radarul său, Sperry, «vedea» pînă la 40 de mile, și un al doilea radar, mobil, Raytheon, avea rază de numai 30 de mile, dar se putea fixa asupra unui obstacol la orice distanță intermediară.

Vasul putea naviga fiind condus numai de un pilot automat, ajutat de un calculator electronic, care urmărea respectarea traseelor prescrise, prin mutarea unei simple manete, pilotajul se făcea fie automat, fie manual. În același timp, pe ecranul sonarului se puteau citi adîncimile pe traseele parcurse.

În acele ore ale dimineții, în ziua de 18 martie,

pe vas se zvonise că «șeful», căpitanul Pastrengo Rugiati, s-ar fi certat cu secundul — Silvano Bonfiglio.

O IMAGINE CIUDATĂ PE ECRANUL RADARULUI

Direcția și viteza fuseseră stabilite încă din 14 martie, după ce vasul depășise insulele Canare. Ambele fuseseră verificate din nou la 17 martie și corespundeau pe deplin, deoarece pilotul automat le păstra cu strășnicie.

Totuși... La 6 dimineața, ofițerul de cart, Paolo Fontana, privind ecranul radarului, a văzut la aproximativ 45 de kilometri o pată — insulele Scilly, care alcătuiesc unul dintre cele mai frumoase arhipelaguri, aflat în continuarea celui mai apusean pînten al Angliei, «Land's End» (sfîrșitul pămîntului). Ele se aflau însă la stînga traseului și nu la dreapta, cum ar fi trebuit să fie.

Secundul îi atrase atenția «șefului» că vasul trebuia să treacă 15 mile (circa 9 kilometri) prin dreapta insulelor Scilly și îi propuse schimbarea traseului. Bineînțeles, pilotul automat făcuse toate corecțiile necesare, dar în câteva zile de navigație e foarte posibil ca un curent să deplaseze nava cu cîteva kilometri. — Să știți că o să ne lovim de prăpăditele alea de insule! — mormăi Bonfiglio.

Cîteva clipe mai tîrziu, Rugiati se afla pe punte. Era aproximativ opt dimineața.

— Cit ar dura să schimbăm traseul și să ne înapoiem, așa ca să avem insulele Scilly la dreapta?

— Știu și eu... circa o jumătate de ceas! — Dar pe la stînga — pe traseul nostru actual — se poate trece?

Rugiati cunoștea mai puțin acest traseu; îl parcursese odată cu cîteva ani înainte, dar pe atunci era doar ofițer secund.

Fontana, ofițerul de cart, care asista la această scenă, înghiți în sec:

— În principiu, se poate, dar sînt stînci multe!

Rugiati se gîndi din nou la cele 2.000 de lire, cit costa o zi de întârziere.

— Trecem pe la stînga!

Și Torrey Canyon își continuă drumul cu «toată viteza înainte» (15,75 noduri), sub conducerea pilotului automat, angajîndu-se într-un coridor invizibil, larg de 10 kilometri, cu adîncimi variabile de la 54 la 72 metri. La capătul acestui coridor se găseau «Șapte pietre» — «Seven Stones» — un reef ce se acoperea doar cu cîteva metri de apă. Șapte pietre (în realitate opt) care au distrus la timpul lor multe vase, și pe care pînă și bărcile cu pinze ale localnicilor le evitau.

Pentru protecția navigației a fost plasat acolo, la două mile și jumătate nord-est, vasul far «Seven Stones», trecut în toate cărțile de navigație cu semnul său distinctiv — trei scîlpiri la 30 de secunde, vizibile de la 11 mile.

CU VITEZĂ MAXIMĂ, SPRE «PIATRA IADULUI»

Ora 8,15 dimineața. Ofițerul de cart, Alfonso Coccio, nici nu mai trebuia să se uite pe ecranul radarului. La stînga — farul din insula Saint Mary, iar înainte, vasul-far «Seven Stones» se vedea și cu ochiul liber.

Chiar și acum Torrey Canyon mai avea de ales două drumuri posibile, deși abandonase traseul obișnuit.

Unul era relativ bun, el mergea spre stînga, ocolind stîncile Seven Stones între reef și capul Land's End; celălalt trecea pe la vest de reef, între Seven Stones și prima din insulele Scilly. Și, pentru a doua oară în ziua aceea capitanul Rugiati a ales soluția cea mai proastă.

Dar chiar și așa — pe drumul cel prost — teoretic, se putea trece; drumul era periculos, dar accesibil. Torrey Canyon avea la dispoziție

un culoar de 7 mile lățime, cu o adîncime de circa 60 metri; dar... trebuia să meargă cap 20 pînă la mijlocul canalului, și de acolo să co-tească, brusc, la cap 26, virînd puternic, ca să nu se lovească de Seven Stones către care îl împingea un curent moderat de circa 3 kilometri pe oră.

Torrey Canyon își continua inexorabil drumul, îngreuiat de cele 121.000 de tone de țitei, cu viteza maximă și condus de pilotul automat. Pe punte se găseau comandantul, căpitanul Rugiati, ofițerul de cart, Coccio, și timonierul Biagio Scotto di Carlo. Minutele treceau, iar vasul se îndrepta, condus de pilotul automat către Piatra Iadului, prima dintre Seven Stones.

Adrian COSTA
(Va urma)

Cu semnul V — simbolul victoriei — salută un grup de mineri din Snowdown, comitatul Kent, hotărîrea Consiliului executiv al sindicatului minerilor britanici de a declara o grevă națională. Va fi — după părerea observatorilor — o grevă aspră și de lungă durată, expresie a spiritului de luptă al muncitorilor englezi împotriva tendințelor neconveniente de scumpire a vieții și înghețarea salariilor.

cu ochii deschiși

pofta

Acceleratul 231 pleacă din București de la vremea prinzului, dincolo de Piatra Olt îți dă senzația că faci calea întoarsă, și te lasă în Rîmnicu Vilcea către seară; e un tren plictisitor al naibii, și poate că tocmai din pricina asta responsabilii căilor ferate s-au gândit să-i dea o notă aparte: în loc de preabinecunoscutul vagon-restaurant, în acest tren ființează — ocupînd jumătate din spațiul unui vagon de clasa a II-a — un așazis «bar» — palidă imitație a unei mode occidentale, născută din grabă, și care la noi nu prea are spor, românul fiind prin obiceiuri un om care, atunci cînd mîncă — respectîndu-și masa mai ales — îi și place să șadă, omenește, pe un scaun ca să zică așa, și nu cocoțat pe turela înaltă a unei instalații din oțel și plastic, cu genunchii la gură și cu tăbia mesei venindu-i pe undeva pe sub glezne!...

Dar, mă rog, asta e viața, astea sînt condițiile — și iată-mă instalat în acest local sui-generis, mușcînd fără poftă din conținutul unei pungii de plastic cîteva chiftele reci și un prăpădit de castravete.

Dincolo de Drăgășani (uitîndu-mă acum pe «mersul trenurilor» și comparînd ora respectivă sînt aproape convins că era vorba de Fișcălia, o stație unde de obicei acceleratul nu stă, dar acum oprise la semnal fiind întîrziat din pricina ceței), patru oameni — patru țărani — și-au făcut zgomotos apariția. Aveau niște pîini negre, uriașe, sub braț — pîinile se striviseră sub coate, cum le strîngeau sub stînga, în dreapta fiecare dintre ei avea o servietă — și mai din una, mai din alta (eu trîgînd tot timpul cu urechea) am înțeles că lucrează la Vilcea, la hidrocentrală. Și aveau ceva oamenii aștia, un anumit fel de a privi în jur fără a încerca parcă să se mire de ceea ce vedeau aici: adică scaunele alea înalte și caraghioase, și cele cîteva sticle cu băutură străină — etichete complicate, încercaseră ei să le silabisească conținutul, dar renunțaseră curînd, izbucnind într-un ris oracular jenat — și atunci au comandat, fiecare, cîte o sticlă cu bere.

Au desfăcut sticlele, smulgîndu-le capsula de marginea mesei, au refuzat firește paharele — rămăseseră două pe masa din fața lor, de la cineva dinainte, erau goale și dansau periculos pe toată suprafața tăbliei din plastic în mersul năprasnic al trenului care-și scotea acum întîrzierea — ședeau, așadar, acolo, împreună, în picioare, beau din sticle și, la intervale, rupeau din pîinea aia proaspătă bucăți zdrene pe care și le împingeau între dinți cu podul palmei, mestecînd apoi agale și cu poftă, întăritați la culme că nu știu care de la nu știu ce baracă de acolo, din munți, întîrzie în mod sistematic sosirea presei și scrisorile; avea omul acela, categoric, o furie anume pe unul dintre ei!... Apoi mai luau o gură de bere...

Barmanul — un tînăr în halat alb, cu o expresie relativ imbecilă — îi privea cu dispreț (nu consumaseră, oamenii, «Chaney» — deci nu avea cum să-și scoată ciubucul!), și atunci unul dintre cei patru i s-a adresat așa, firesc, cu căldură:

«Ia, taică, ține-aci! Sorbește și dumnea-ta o bere, că ți s-o fi acrit de cînd ești în cîrciuma asta!»

Și i-a pus tînărului o hîrtie de cinci pe tejghea, apoi s-a întors la ai lui, și au continuat să mînce din pîine cu aceeași poftă; și iar au început să-l judece pe cel cu presa și cu scrisorile.

Erau țărani, țărani de-ai noștri, simpli și copleșiți de cumsecade, se duceau la slujbă, sau cine știe?! — au coborît dealtfel în Rîmnic, dar n-am să uit — nu pot să uit — expresia aceea a. lor, chipurile alea bolovănoase de frumoase: intraseră în ritmul unei alte vieți decît o avuseseră poate părinții lor, intraseră cinstit, onest, înțelegînd că «asta e, ce mai?!» — păreau niște intruși în sofisticatul bar al acceleratului 231 — și totuși, ei erau cei ce dăduseră puțină culoare acelei mizerii pe boghiuri și cu pretenții de civilizație. N-am să uit pofta aceea cu care rupeau și mestecau pîinea, și felul cum beau bere din sticlă, solemn, ca și cum ar fi practicat un ritual.

Horia PĂTRAȘCU

cronica spectacolelor

cronica unei
absențe regretabile:
spectacolul țărănesc

Universul țărănesc, eroii în straie de șiac, păstrători ai tradițiilor, ai datinilor, ai obiceiurilor lăsate din părinți; oameni legați de locuri ca brazii și stejarii de stîncile în care își au rădăcinile, iubitori de pămînt, de casă, de familie; integri, răbdători și trainici au fost și sînt personajele multor cărți de ieri și de azi, îndrăgite de cititori. «Spectacolul» prezentat de-a lungul istoriei de viață zbrucumată, apoi transformările petrecute în ultimii 25 de ani în sinul țărănimii noastre încă nu a fost adus la înălțimea rampei sau pe ecran. Proza a dat pagini memorabile, temeinice, zugrăvind acest univers fabulos, cu profunde prefaceri și reazărări, luminate de talentul unor scriitori, descriind, fără egal, viața țărănimii noastre. În dramaturgie însă se pare că spectacolul țărănesc a fost lăsat numai pe seama căminelor culturale, care pun în scenă piese de duzină (nu pentru că așa vor ele, ci pentru că nu sînt altele) cu țărani idilici expediați amatoricește într-un simulacru de «conflict». Piese seamănă una cu alta, descriind aspecte, de cele mai multe ori, periferice ale vieții de la sate. Astfel de piese nu țin seama de criteriile evoluției unei acțiuni închegate care să aducă în scenă personaje viabile, ci de necesități exterioare de ordin ilustrativ, estradistic. Pentru piesele cu adevărat izbutite ai căror eroi sînt țărani, scrise în ultimii 25 de ani, ne ajung degetele de la o singură mînă. Rememorînd repertoriul stagiunii curente, cînd se cuvenea fiind un an jubiliar al vieții țărănimii, jubileu ce marchează începutul agriculturii moderne, observăm, ca dealtfel în atîtea alte stagii, în dreptul spectacolului țărănesc loc liber. Locuri libere sînt și pe platourile cinematografiei, loc pentru o mai atentă preocupare în promovarea spectacolului țărănesc ar mai fi și în studiourile televiziunii. Un poem cinematografic după romanul «Desculț» ar putea avea un tot atît de răspîndit succes ca și celebrul roman. De asemenea, un film după «Moromeții» ar putea însemna un moment în crearea amplei spectacol țărănesc necesar să se constituie ca o istorie în imagini a lungului drum parcurs de țărănimea noastră în devenirea sa socialistă. Lipsește deci spectacolul marilor transformări petrecute la sate. Se știe că nici o schimbare nu se produce de la sine fără o luptă decisivă. Introducerea noului începînd cu lumina electrică și televizorul și terminînd cu sistematizarea vetrei satelor, amplele campanii agricole cu utilaje moderne, chimizarea agriculturii, sistemele de irigații, toate la un loc creează tensiune, seisme, stări de febrilitate, de căutări; coordonarea și gospodărirea întregului, la o altă scară, creează tipuri de conducători pricepuți, inițiative, dau puterii de muncă a țărănilor un sens constructiv. Efortul țărănilor de cucerire a unei alte optici asupra pămîntului, transformarea aceluia înverșunat al meu în generosul al nostru (care încă nu s-a sfîrșit), a orizontului cultural și transformarea «setei de pămînt» în «sete de perfecționare» sînt doar cîteva teme care în viziunea unor creatori ar putea deveni scenarii de film, piese de teatru, romane, poeme. Spectacolul țărănesc își așteaptă încă efortul de transformare a unei realități vii care poate da, cum dealtfel a și dat, în atîtea rînduri, materia primă pentru capodopere.

Coman ȘOVA

cronica pretențiilor

GRAFOMANII (III)
mania persecuției?

Din comuna Vedeia, satul Vața, județul Argeș, Mircea M. Ghițescu ne trimite 2 poezii, 110 epigrame, o nota bene, două post-scriptumuri și ne cere: «să mă încurajați și pe mine barim acum și cel puțin odată, ele fiind și conforme cu Constituția R.S.R.». Pentru ca totul să fie bine și frumos, Mircea M. Ghițescu începe cu poezia Bucureștiul din care aflăm printre altele: *Are strălucită viață socială și intensă activitate culturală. Cu poziția și așezarea sa frumoasă. Duce o viață sănătoasă.* Din cele 110 epigrame aflăm însă că în satul Vața, deși frumos așezat și el, viața nu este la fel de sănătoasă ca în București. Asta pentru că: *«Eu nu sint prea bine respectat, / De către huliganii din Sat. / Deși de sufletul oamenilor cumsecade m-am apropiat / ... / Cînd stau la coadă unii huligani mă lovesc la plex. / C-ar vrea să mă îmbolnăvesc complex»* (E. 12 și 13). Dar cine este Mircea M. Ghițescu: *«Bineînțeles că eu nu sint vrăjitor, / ci un bărbat fermecător, / Adică un frumos și inteligent fecior»* (E. 63). Bineînțeles că invidia îi împinge pe huligani la tot felul de acte reprobabile: *«Huliganii beți de la Vața sint aceia care ne traumatizează, / Fiindcă Sănătatea, Frumusețea și Inteligența ne-o invidiază. / La care premeditat și ilegal atentează»* sau *«Huliganii m-au persecutat, / c-ar fi vrut să ajung într-o stare de compătimit, / adică deplorabilă / și o șicanindu-mă să merg spre o stare depresivă de umilire, / ceace pentru onoarea mea nu e valabilă»* (E. 31 și E. 39). Iată și motivele pentru care Mircea M. Ghițescu se teme de huligani: *«Unii huligani dela Vața poartă uneori și cuțit, / și cel ce intră pe mîna lor devine nefericit» / ... / «Huliganii de la Vața au încercat de mai multe ori să-mi rupă Șira spinării cu bicicleta, ori altfel, / Ca să mă paralizizeze, să nu mai pot scrie și nici ieși afară din Casă, acțiunea fiind după gîndirea vreunii tembel»* (E. 98 și E. 88). Se pare însă că Mircea M. Ghițescu nu se află în

raporturi prea bune nici cu conjudețeni săi: *«Un Dentist ticălos de la Pitesti, a viu să-mi strice intenționat Dantura, / Dorînd c să nu-mi pot afirma oral înțelepciunea, / O să fac ticuri la dinți de durerea apăsării la cî a lui e înșelăciunea»* (E. 29). Mai aflăm că: *«Pe aici Femeia frumoasă e un bun defcitar! / Deși aș stima-o ca soț și gospodar Deoarece eu cu înșurătoarea trebuie să m grăbesc, / Ca mai tirziu să nu mă căiesc Dar soția n-am cu ce o ține, / Și c-o profi soară mi-ar sta mie bine! / Că fetele bune n m-au luat! / Ci cu alții m-au fentat! / Faț care m-a supărat»* (E. 56). Cu toate acestea Mircea M. Ghițescu, cînd e mai liniștit are gînduri frumoase despre FEMEIE: *«Un e să mîngii o Statuie! / Și alta e să gîdili (mîngii) o femeie! (Sau invers)»* (E. 65). În concluzie ce-și dorește Mircea M. Ghițescu *«Mi-ar place să am automobil, să merg c el la servici, / Ca să nu fac Reumatism p aici!»* (E. 20), *«În continuare doresc să fi sănătos și să am putere de muncă, / Mer ținîndu-mi frumusețea și suplețea, asta e vieții poruncă!»* (E. 54), *«Luați măsuri contra bețivilor, huliganilor și șmecherilor d aici, cît mai urgente, / Prin Presă, ca să nu facă împotriva mea și a altora, ticăloas precedente»* (E.81) și, mai ales, *«Doresc di toată inima să nu mai fiu hulit sau lovit, / Că eu nu sint «risul lumii», ci băiat cinstit!, / Fiindcă eu aș încerca să continui Opera lu Eminescu. / Da! Da!, Eu Mircea M. Ghițescu»* (E. 61).

Sigur, Mircea M. Ghițescu e grafoman și Sigur, Mircea M. Ghițescu suferă de mania persecuției. Singurul lucru de care nu sînt foarte sigur este acela că Mircea M. Ghițescu nu are un grăunte de dreptate. Dar asta este deja o treabă de reporter. Deci Mircea M. Ghițescu, satul Vața, comuna Vedeia, județul Argeș.

Dorin TUDORAN

probleme în suspensie

Cazul	De la cine se așteaptă rezolvarea	Apariția în revistă, autorul mini figurează	De cîte săptămîni
Apa nu ne mai vrea la Erghevița	Consiliul popular al județului Mehedinți	nr. 1-2, pag. 30 Valeriu Armeanu	2
Să renunțăm la berze	Ministerul Educației și Învățămîntului	nr. 1-2, pag. 35 Ionela Dorian	2
Pentru invenții Un sistem de selecție și promovare merit să lichideze birocrația și să facă inofensivi misișii de idei	Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie	nr. 3, pag. 17 Liviu Timbus	2
La Caracal nepăsarea și ploile macină un monument istoric de la 1500	Direcția monumentelor istorice	nr. 4, pag. 9 Ovidiu Ioanșoia	1
Măcar o ședință Plenara Federației de fotbal, de prea mult timp dorită și aminată. Eventual, cu decizii și chiar alegeri.	F.R.F.	nr. 4, pag. 27 Eugen Barbu	—
Penurie de podiumuri să fie? Cert e că de la o vreme, în competițiile interne premierile sînt fără podium.	C.N.E.F.S.	nr. 5, pag. 32 Octavian Vintilă	—

M.F.

TALON NR. 3—PROBLEME ÎN SUSPENSIE

top

Săptămîna trecută	Săptămîna în curs	Tiitul	Interpretul	Săptămîni în top
2	1	Baladă	Marcela Saftiuc	7
1	2	Amintiri	Progresiv TM	15
4	3	Spune-mi	Sfinx	7
6	4	Melcul	Flacăra Folk 73	6
3	5	Negru Vodă	Phoenix	29
5	6	Mesterul Manole	Phoenix	18
8	7	Pădăla dam-dam	Mondial	4
9	8	Oameni	Aurelian Andreescu	3
10	9	Cuvîntul dat	Margareta Pîslaru	2
—	10	O romantică față	Marina Voica	1

Compozitori: 1. Marcela Saftiuc. 2. Ladislav Herdina. 3. Dan Aldea. 4. Virgil Ionită. 5 și 6. Nicolae Covaci. 7. Iuliu Merca. 8. Marius Țeicu. 9. Mihai Dumbavă. 10. Marius Țeicu.

TOP FLACĂRA poate fi ascultat în fiecare sîmbătă la orele 21,00 pe programul III al postului de radio București.

MĂ SCUZAȚI UN MOMENT,
MĂ DUC SĂ VIZITEZ MAGA-
ZINELE ÎN CARE S-A DES-
CHIS **TÎRGUL de IARNĂ!**

FLACĂRA ALBUM

două vedete lansate de
televiziunea italiană.

GAIA GERMANI

PIA GIANCARO

Acest număr al revistei noastre s-a tipărit într-un tiraj de 160 000 exemplare

Redactor șef: **ADRIAN PĂUNESCU**